

OCENA WSPARCIA RPO WD 2014-2020 W ZAKRESIE OPIEKI NAD DZIECKIEM DO LAT 3 I USŁUG OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH DLA DZIECI DO LAT 6

RAPORT KOŃCOWY

Zamawiający:

Województwo Dolnośląskie – Urząd Marszałkowski
Województwa Dolnośląskiego
Wybrzeże J. Słowackiego 12-14
50-411 Wrocław
www.umwd.dolnyslask.pl

Wykonawca:

EU-CONSULT Sp. z o.o.
ul. Toruńska 18C, lokal D
80-747 Gdańsk
www.eu-consult.pl

Opracował Zespół Badawczy w składzie:

Krzysztof Gutta (kierownik Zespołu)

Prof. A. Frączkiewicz-Wronka

Beata Belica

Katarzyna Gutta

Gdańsk 2022

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ METODOLOGICZNA.....	5
1. Streszczenie	5
2. Summary.....	9
3. Wyjaśnienia terminologii użytej w raporcie.....	12
4. Wprowadzenie	16
5. Zarys metodologiczny badania	18
5.1. Metodologia badania	18
5.2. Opis przebiegu badania.....	19
CZĘŚĆ ANALITYCZNA.....	20
Rozdział: Ocena trafności, trwałości, skuteczności, użyteczności i efektywności realizowanych form wsparcia w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 oraz usług edukacyjno-wychowawczych dla dzieci do lat 6 w kontekście celów RPO WD 2014-2020 oraz zapotrzebowania na tego typu usługi	20
6. Dostępność do usług opieki nad dzieckiem do lat 3	20
7. Dostępność do usług edukacyjno-wychowawczych dzieci do lat 6.....	26
8. Wpływ inwestycji infrastrukturalnych na poprawę dostępności do miejsc wychowania przedszkolnego i opieki żłobkowej	42
9. Dostosowanie oferty do prognoz demograficznych	45
10. Czynniki wpływające na tworzenie miejsc wychowania przedszkolnego i opieki żłobkowej.....	49
11. Skala zmian w sytuacji rodziców i opiekunów dzieci	54
12. Efektywność form wsparcia.....	73
13. Trwałość utworzonych miejsc wychowania przedszkolnego i opieki żłobkowej	78
14. Nieoczekiwane efekty wsparcia.....	81
15. Możliwość wystąpienia zmian bez interwencji RPO WD 2014-2020.....	86
Rozdział: Diagnoza zaistniałych czynników, które mają wpływ na proces wdrażania i skuteczność osiągnięcia założonych celów	89
16. Czynniki wpływające na efekty wsparcia	89
17. Trudności we wdrażaniu projektów oraz zachowaniu trwałości efektów	90
18. Komplementarność wsparcia w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3.....	94
19. Komplementarność wsparcia w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 6	97

20. Wpływ pandemii COVID-19 na wdrażanie interwencji	101
21. Wpływ pandemii COVID-19 na trwałość efektów interwencji	104
22. Dobre praktyki w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 i usług opiekuńczo- wychowawczych dla dzieci do lat 6.....	105
Rozdział: Wypracowanie rekomendacji, w tym zaleceń dla perspektywy 2021-2027	107
23. Rekomendacje w zakresie wsparcia wdrażania RPO WD 2014-2020	107
24. Rekomendacje w zakresie RPO WD 2021+	110
CZĘŚĆ PODSUMOWUJĄCA	112
25. Wnioski i rekomendacje z badania	112
26. Spis elementów graficznych w treści raportu	116
26.1. Spis tabel	116
26.2. Spis wykresów.....	117
26.3. Spis map	119
27. Aneksy	120
27.1. Bibliografia.....	120
27.2. Wzory narzędzi badawczych.....	122

CZĘŚĆ METODOLOGICZNA

1. Streszczenie

Biorąc pod uwagę przeprowadzone analizy, w latach 2014-2020 nastąpił zdecydowany wzrost liczby placówek świadczących opiekę nad dziećmi do lat 3 oraz liczby dostępnych miejsc opieki (żłobków, oddziałów żłobkowych, klubów dziecięcych).

Analiza wartości wskaźników projektowych w zakresie Liczby utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3¹ pozwala na stwierdzenie, że ponad 1/5² z nich została utworzona dzięki realizacji projektów w ramach RPO WD 2014-2020. Projekty te pozwoliły również na zmniejszenie liczby powiatów, które dotychczas nie zapewniały opieki dla dzieci do 3 roku życia we wskazanej powyżej formie.

Dotychczasowy wzrost dostępności miejsc opieki ocenić należy jako znaczący, a dzięki zastosowaniu odpowiednich kryteriów wyboru projektów możliwe było przyznawanie dodatkowych punktów wnioskodawcom z obszarów w których występował deficyt jednostek opieki nad dziećmi.

Mimo wskazanego powyżej premiowania projektów realizowanych na obszarach o największych potrzebach wciąż zauważalna jest niska liczba zinstytucjonalizowanych form opieki nad dziećmi na terenie obszarów wiejskich - największa kumulacja punktów opieki wciąż widoczna jest w dużych miastach.

Udowodniono również, że pomimo podniesienia dostępności do usług opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci w wieku przedszkolnym, w regionie wciąż występują obszary, na których dostęp ten jest ograniczony, m.in. ze względu na konieczność posiadania przez rodziców własnych samochodów w celu dowożenia dzieci do odległych punktów opieki nad dzieckiem.

O wpływie podjętych działań na poprawę dostępu do miejsc wychowania przedszkolnego i opieki żłobkowej świadczą przede wszystkim osiągnięte wartości wskaźników produktu i rezultatu, które zostały przyjęte dla poszczególnych działań.

Jak wynika z przeprowadzonej analizy, w przypadku zdecydowanej większości wskaźników produktu adekwatnych dla analizowanych priorytetów inwestycyjnych przekroczone wartości docelowe, planowane do osiągnięcia na koniec 2023 roku.

¹ Wartości wskaźników przedstawione zostały w podrozdziale 8 Wpływ inwestycji infrastrukturalnych na poprawę dostępności do miejsc wychowania przedszkolnego i opieki żłobkowej.

² Liczba miejsc zgodnie z danymi BDL GUS na koniec roku 2020 wynosiła 19 108, z kolei liczba miejsc utworzonych dzięki interwencji na koniec IV kwartału 2021 wynosiła 4 231.

Uzyskane wartości wskaźników pozwalają na stwierdzenie, że interwencja w widocznym stopniu przyczyniła się do poprawienia dostępności miejsc wychowania żłobkowego i przedszkolnego. Potwierdzają to również wyniki badań jakościowych, w tym wywiady z przedstawicielami instytucji/gremiów zaangażowanych w realizację RPO WD 2014-2020. Respondenci potwierdzili istotne znaczenie inwestycji infrastrukturalnych względem dostępności do miejsc wychowania przedszkolnego i opieki żłobkowej. Podkreślano jednocześnie, że mimo wyczerpania dostępnej alokacji, wciąż występuje silne zapotrzebowanie na środki w tym zakresie (o czym wnioskować można patrząc na liczbę wnioskodawców, którym w ostatnich naborach nie udało się uzyskać wsparcia).

Przeprowadzona analiza wykazała również, że oferta usług opiekuńczych i edukacyjno-wychowawczych została dostosowana do istniejącej sytuacji demograficznej – podczas wywiadów pogłębionych zdanie to podzielili także eksperci oceniający wnioski o dofinansowanie w ramach wszystkich czterech działań. Przyznali oni, że oceniane projekty opierały się o aktualne na dany moment prognozy, a beneficjenci we wnioskach wskazywali liczbę dzieci z danego roku urodzenia na obszarze, na którym planowali otworzyć nowe miejsca opieki.

Należy przy tym zaznaczyć, że chociaż aktualne tendencje demograficzne związane z malejącą liczbą urodzeń żywych mogą sugerować brak konieczności budowania nowych oddziałów żłobkowych oraz przedszkolnych w wybranych lokalizacjach, nie oznacza to jednocześnie braku potrzeby modernizacji, rozbudowy czy przebudowy już istniejących placówek, zgodnie z potrzebami diagnozowanymi w poszczególnych gminach województwa.

Ważne jest także zadbanie o infrastrukturę towarzyszącą czy systematyczną wymianę wyposażenia placówek, które podlega intensywnej eksploatacji, jak również dofinansowanie zajęć dodatkowych – wszystkie ze wskazanych działań wpływają bowiem korzystnie na wzrost poziomu usług świadczonych przez te jednostki.

Analiza zgromadzonych danych dotyczących realizowanych projektów dowodzi, że efektywność, rozumianą jako stosunek nakładów do uzyskanych efektów, w przypadku wszystkich wskazanych form wsparcia należy uznać za wysoką. Efektywność kosztowa w przeliczeniu na jedno dziecko korzystające z opieki jest niższa w przypadku: niani, opiekuna dziennego oraz klubu dziecięcego. Wyższy koszt jednostkowy dotyczy żłobków i przedszkoli.

Różnice w zakresie efektywności w ujęciu ekonomicznym związane są przede wszystkim z koniecznością poniesienia nakładów na infrastrukturę, wyposażenie, a także spełnienie wymogów formalnych (np. sanepidu), które dotyczą wyłącznie żłobków oraz przedszkoli.

Z analizy wynika również, że jednym z najbardziej kosztochłonnych elementów projektów były koszty budowy infrastruktury towarzyszącej (np. placów zabaw) oraz wyposażenia

(np. sal sensorycznych), które w pewnym momencie zostały zawieszono ze względu na brak środków. Podkreślić należy jednak, że działania te były niezwykle potrzebne i umożliwiały na stworzenie miejsc wspierających dzieci wymagające szczególnej opieki. Zapewnienie możliwości wspierania dzieci z niepełnosprawnościami było w wielu przypadkach jedynym rozwiązaniem, które pozwalało na normalne funkcjonowanie tych dzieci w grupie i nie zmuszała ich rodziców na dojazdy do miast oddalonych o nawet 50 km. Z tego względu należałoby rozważyć realizację wsparcia w opisywanym zakresie w przyszłości. Jak wskazali uczestnicy panelu ekspertów, opieka nad dziećmi ze specjalnymi potrzebami zaczęła już powoli stanowić pewną niszę, którą sprawnie zaczęły wypełniać placówki niepubliczne – co związane jest z powszechnym brakiem wystarczającej liczby miejsc w placówkach publicznych. Można więc w tym zakresie upatrywać możliwości specjalizacji podmiotów prywatnych i świadczenia odpowiedniego poziomu opieki, skierowanego ku tejże grupie docelowej.

Analiza zmian w zakresie zwiększania dostępności miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, a także usług edukacyjno-wychowawczych dla dzieci do lat 6 w regionie pozwala na stwierdzenie, że większość z nich została osiągnięta w czasie znacznie późniejszym niż to miało miejsce dzięki wdrożonym projektom. Istnieje ponadto duże prawdopodobieństwo, że znaczna część inwestycji, w przypadku braku pozyskania innego dofinansowania z zewnątrz (np. ze środków EFS czy programów rządowych) w ogóle nie zostałyby zrealizowane z uwagi na zbyt niski poziom środków własnych beneficjentów oraz brak możliwości pozyskania kredytu.

Najczęściej wskazywanym przez beneficjentów czynnikiem, który negatywnie wpłynął na realizowane projekty był stan pandemii COVID-19 – wskazało na niego blisko 1/3 beneficjentów realizujących projekty dotyczące tworzenia miejsc opieki nad dziećmi w wieku żłobkowym, jak i przedszkolnym.

Przeprowadzona analiza wykazała jednak, że nie zachodzą przesłanki, które pozwoliłyby stwierdzić, iż pandemia wpłynęła negatywnie na trwałość efektów interwencji oraz okres trwałości analizowanych projektów.

Jednocześnie warto mieć na uwadze, że (zgodnie m.in. w wnioskami płynącymi z wywiadów pogłębionych oraz panelu ekspertów), wciąż obserwuje się zapotrzebowanie na kontynuowanie wsparcia, w tym głównie na terenach wiejskich oraz obszarach peryferyjnych miasta metropolitalnego. Z drugiej strony, biorąc pod uwagę sytuację za wschodnią granicą kraju, należy mieć na uwadze znaczny napływ uchodźców z Ukrainy, generujących zapotrzebowanie na miejsca opieki i wychowania przedszkolnego ponieważ prawdopodobne jest, że sytuacja ta wpłynie w szczególności na wzrost zapotrzebowania na obszarach miejskich, gdzie miejsce zamieszkania może znaleźć stosunkowo duża liczba uchodźców.

Analiza wykazała również stosunkowo niski poziom znajomości źródeł finansowania projektów miękkich przez społeczeństwo, w tym samych uczestników wsparcia, wobec czego rekomenduje się, aby podczas tworzenia dokumentów programowych na przyszłą perspektywę finansową uwzględnić zapisy, które w większym stopniu niż dotychczas nakładałyby na beneficjentów obowiązek realizacji działań informacyjno-promocyjnych dot. źródła finansowania projektów o charakterze miękkim (szkoleń, kursów) - należałoby te działania rozszerzyć (np. poprzez zapewnienie uczestnikom projektów materiałów promocyjnych, upominków, gadżetów zawierających informacje o projekcie i źródle jego finansowania).

2. Summary

According to results of implemented research, in 2014-2020 there was a significant increase in the number of facilities providing care for children up to 3 years old and in the number of available places in those facilities (including nurseries, nursery units and kids' clubs).

The analysis of project indicators regarding the Number of established care facilities for children up to 3 years old³ leads to the conclusion that over 1/5⁴ of them were created as the result of projects implemented under the ROP DV 2014-2020. Due to the implementation of projects it was also possible to reduce the number of poviats without such facilities.

The increase of the availability of childcare facilities should be assessed as significant. With the adequate project selection criteria it was possible to award additional points to applicants from areas where there was a deficit of childcare units.

Despite aforementioned bonuses for projects implemented in areas with the most considerable needs, there is still a relatively low number of institutionalized forms of childcare in rural areas - the largest accumulation of childcare units is still visible in cities.

It was concluded that despite the increased availability of care and educational services for preschool children, there are still areas in the region with a limited access due to, for example, the necessity that parents have their own cars to transport children to childcare facilities located in a considerable distance.

Achieved values of the product and result indicators, adopted for individual measures, prove the impact of undertakings for the improvement of access to preschool education and nursery care facilities in the region.

According to conducted analysis, the vast majority of product indicators under analysed investment priorities exceeded target values planned to be achieved by the end of 2023.

Achieved values of indicators reflect the fact that the intervention significantly contributed to the improvement of the availability of nursery and pre-school education, which is also evidenced by results of conducted qualitative research, including interviews with representatives of institutions involved in the implementation of the ROP DV 2014-2020. Respondents confirmed the significance of infrastructure investments in terms of the

³ The values of indicators are presented in subchapter 8, *Wpływ inwestycji infrastrukturalnych na poprawę dostępności do miejsc wychowania przedszkolnego i opieki żłobkowej.*

⁴ According to the Local Data Bank, Statistics Poland, the total number of places at the end of 2020 was 19 108, while the number of places established due to the intervention at the end of the fourth quarter of 2021 was 4 231.

access to facilities of pre-school education and nursery care. Attention of respondents were drawn to the fact that despite using up available allocation, a strong demand for funds in this area is still observed (which can be concluded from the number of applicants who did not succeed to obtain funds under recent calls for proposals).

In accordance with results of conducted analysis, the offer of care and educational services was adapted to the current demographic situation - confirmed also by respondents of in-depth interviews constituting experts who assessed applications for funding under all four measures. Respondents of the research stated that projects were based on the forecasts valid at a given moment, and beneficiaries in their applications indicated the number of children from a given year of birth in the area where they planned to open new childcare facilities.

Even though current demographic trends related to the declining number of live births may suggest the lack of need to build new nursery and kindergarten units in selected locations, there is a considerable need to modernize, expand or reconstruct already existing facilities, in accordance with needs diagnosed in individual communes of the voivodeship.

It is also significant to invest in the accompanying infrastructure or to systematically replace the equipment of facilities that are subject to intensive use, and to finance additional classes - all of those activities have a positive effect on the increase in the level of services provided by these units.

The analysis of data concerning implemented projects proves that the efficiency (understood as the ratio of expenditure to achieved effects) should be considered high in the case of all indicated forms of support. The cost-effectiveness per child in childcare is lower in the case of a nanny, day-caregiver and kids' club. The higher unit cost applies to nurseries and kindergartens.

Differences in efficiency in economic terms are related primarily to the necessity to incur expenditure on infrastructure, equipment, and meeting formal requirements which apply only to nurseries and kindergartens.

As reflected in results of conducted research, one of the most cost-intensive elements of projects concerned costs of building accompanying infrastructure (e.g. playgrounds) and equipments (e.g. sensory rooms), which, at some point, were suspended due to lack of funds. However, these activities were necessary and led to the establishment of places to support children requiring special care. The access to support for children with disabilities was in numerous cases the only solution that allowed these children to function in a group and removed the necessity for parents to travel to cities that were up to 50 km away. Therefore, the implementation of support in this scope should be considered in future. According to participants of the expert panel, care for children with special needs started

to constitute a certain niche that has been efficiently filled by non-public institutions - which is related to the general lack of a sufficient number of places in public institutions. Therefore, a possibility of specialization of private entities and the provision of an adequate level of care directed at this target group is observed in this area.

The analysis of changes in increasing availability of childcare facilities for children up to 3 years old and of educational services for children up to 6 years old in the region leads to the conclusion that effects in this scope were achieved considerably sooner than it would be possible without the support under Programme. Moreover, there is a high probability that without obtaining other external financing (e.g. from the ESF or national programmes), a significant part of the investment would not be implemented due to the insufficient level of beneficiaries' funds and the inability to obtain a loan.

Beneficiaries asked about a factor that had a negative impact on the implemented projects most commonly indicated the COVID-19 pandemic (stated by nearly 1/3 of beneficiaries implementing projects for the establishment of places in childcare facilities for nursery and preschool children).

However, conducted analysis showed that there are no premises which would make it possible to state that the pandemic had a negative impact on the durability of intervention's effects and on the durability period of analysed projects.

Attention should be drawn to the fact that the need for continued support is still observed, primarily in rural areas and peripheral areas of the metropolitan city (according to, inter alia, conclusions of in-depth interviews and the panel of experts). Furthermore, given the situation on the eastern border of the country and the significant influx of refugees from Ukraine, it is expected that a demand for places in childcare and pre-school education facilities will be considerably increased, especially in urban areas with a relatively large number of refugees.

Moreover, the analysis reflected a low level of knowledge concerning sources for financing soft projects (also among the support participants), therefore, it is recommended that programmed documents for the future financial perspective should include the provision which would impose on the beneficiaries the obligation to implement information and promotion activities regarding sources of financing for soft projects (training, courses) - these activities should be extended (e.g. by providing project participants with promotional materials, gifts, gadgets containing information about the project and the source of financing).

3. Wyjaśnienia terminologii użytej w raporcie

Tabela 1. Spis wykorzystanych skrótów

Skrót	Wyjaśnienie
CATI	Wywiad telefoniczny wspomagany komputerowo (z j. ang. <i>Computer-Assisted Telephone Interviewing</i>)
CAWI	Ankieta internetowa (z j. ang. <i>Computer-Assisted Web Interview</i>)
CT	Cel Tematyczny
DWUP	Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy (Instytucja Pośrednicząca w realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020)
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
FEDS	Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027
FERS	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027
FGI	Zogniskowany wywiad grupowy (z j. ang. <i>Focused Group Interview</i>)
GUS	Główny Urząd Statystyczny
IDI	Indywidualny wywiad pogłębiony (z j. ang. <i>In-Depth Interview</i>)
IP RPO WD	Instytucja Pośrednicząca w realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020
IP ZIT AJ	Instytucja Pośrednicząca w realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020 – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Aglomeracji Jeleniogórskiej (Miasto Jelenia Góra)
IP ZIT AW	Instytucja Pośrednicząca w realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020 – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Aglomeracji Wałbrzyskiej (Miasto Wałbrzych)

Skrót	Wyjaśnienie
IP ZIT WROF	Instytucja Pośrednicząca w realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020 – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego (Miasto Wrocław)
IZ RPO WD	Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020
KE	Komisja Europejska
KM	Komitet Monitorujący
KOP	Komisja Oceny Projektów
MRiPS	Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej
OP	Oś Priorytetowa
PI	Priorytet Inwestycyjny
PI 6.1.	PI 6.1 (PI 9.a) Inwestycje w infrastrukturę społeczną RPO WD 2014-2020
PI 7.1	PI 7.1 (PI 10.a) Inwestycje w edukację przedszkolną, podstawową i gimnazjalną RPO WD 2014-2020
PI 8.4	PI 8.4 (PI 8.iv) Godzenie życia zawodowego i prywatnego RPO WD 2014-2020
PI 10.1	PI 10.1 (PI 10.i) Zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej, podstawowej, gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej
RPO WD 2007-2013	Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013
RPO WD 2014-2020	Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020
SL2014	Centralny System Teleinformatyczny Wspomagający Realizację Programów Operacyjnych
SzOOP	Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych
TIK	Technologie informacyjno-komunikacyjne
TUS	Trening umiejętności społecznych

Skrót	Wyjaśnienie
UE	Unia Europejska
ZIT	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 2. Tabela zależności pomiędzy działaniami i poddziałaniami a celami tematycznymi i priorytetami inwestycyjnymi w zakresie objętym niniejszym badaniem

Nazwa i numer OP	Numer działania	Numer poddziałania (jeśli dotyczy)	Nr CT	Nr PI
Infrastruktura spójności społecznej OP 6	6.1 Inwestycje w infrastrukturę społeczną	6.1.1 Inwestycje w infrastrukturę społeczną- konkursy horyzontalne	CT 9	9a
		6.1.2 Inwestycje w infrastrukturę społeczną- ZIT WROF		
		6.1.3 Inwestycje w infrastrukturę społeczną- ZIT AJ		
		6.1.4 Inwestycje w infrastrukturę społeczną – ZIT AW		
Infrastruktura edukacyjna OP 7	7.1 Inwestycje w edukację przedszkolną, podstawową i gimnazjalną	7.1.1 Inwestycje w edukację przedszkolną, podstawową i gimnazjalną – konkursy horyzontalne	CT 10	10a
		7.1.2 Inwestycje w edukację przedszkolną, podstawową i gimnazjalną – ZIT WROF		
		7.1.3 Inwestycje w edukację przedszkolną, podstawową i gimnazjalną – ZIT AJ		
		7.1.4 Inwestycje w edukację przedszkolną, podstawową i gimnazjalną – ZIT AW		

Nazwa i numer OP	Numer działania	Numer poddziałania (jeśli dotyczy)	Nr CT	Nr PI
Rynek pracy OP 8	8.4 Godzenie życia zawodowego i prywatnego	8.4.1 Godzenie życia zawodowego i prywatnego – konkursy horyzontalne	CT 8	PI 8iv
		8.4.2 Godzenie życia zawodowego i prywatnego – ZIT WROF		
		8.4.3 Godzenie życia zawodowego i prywatnego – ZIT AJ		
		8.4.4 Godzenie życia zawodowego i prywatnego – ZIT AW		
Edukacja OP 10	10.1 Zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej	10.1.1 Zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej – konkursy horyzontalne	CT 10	10i
		10.1.2 Zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej – ZIT WROF		
		10.1.3 Zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej – ZIT AJ		
		10.1.4 Zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej – ZIT AW		

Źródło: Tabela transpozycji PI na działania/poddziałania w poszczególnych osiach priorytetowych RPO WD 2014-2020, załącznik nr 1 do Szczegółowego opisu osi priorytetowych RPO WD 2014-2020 z dn. 29 grudnia 2021 r.

4. Wprowadzenie

Przedmiotem zamówienia było przeprowadzenie badania ewaluacyjnego (ewaluacja ongoing) pn. „Ocena wsparcia RPO WD 2014-2020 w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 i usług opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci do lat 6”.

Wsparcie opieki nad dziećmi do lat 3 i usług opiekuńczo-wychowawczych nad dziećmi do lat 6 w ramach RPO WD 2014-2020 sprawowane jest w ramach 4 priorytetów, do których zaliczyć należy:

Schemat 1. Zakres przedmiotowy badania

Źródło: opracowanie własne EU-CONSULT sp. z o.o.

Istotnym elementem interwencji jest ułatwienie dostępu do usług opiekuńczych, szczególnie dla dzieci w wieku do lat 3, a także usług edukacyjno-wychowawczych dla dzieci do lat 6.

Zakłada się, że lepsza dostępność do tego typu usług może się przyczynić m.in. do poprawy sytuacji rodziców na rynku pracy. Uzasadnieniem realizacji badania jest także znaczna kwota środków przeznaczona na powyższe działania, a także nacisk KE na ukierunkowanie wsparcia w tym zakresie.

Do celów badania zaliczają się:

- I. Ocena trafności, trwałości, skuteczności, użyteczności i efektywności realizowanych form wsparcia w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 oraz usług edukacyjno-wychowawczych dla dzieci do lat 6 w kontekście celów RPO WD 2014-2020 oraz zapotrzebowania na tego typu usługi

- ocena trafności, użyteczności i aktualności przyjętej logiki interwencji, realizowanych celów oraz form wsparcia w stosunku do aktualnie istniejącego zapotrzebowania na tego typu usługi;
 - ocena dotychczasowej skuteczności, efektywności i trwałości wsparcia.
- II. Identyfikacja czynników oddziałujących pozytywnie oraz negatywnie na zakładane cele oraz prawidłową realizację założeń RPO WD 2014-2020:
- diagnoza zaistniałych czynników, które mają wpływ na proces wdrażania i skuteczność osiągnięcia założonych celów, szczególnie w dobie pandemii SARS-CoV-2.
- III. Wypracowanie rekomendacji, których implementacja przyczyni się do realizacji celów RPO WD 2014-2020 oraz usprawni proces wdrażania interwencji w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 oraz usług edukacyjno-wychowawczych dla dzieci do lat 6, w tym zaleceń dla perspektywy 2021-2027.

5. Zarys metodologiczny badania

5.1. Metodologia badania

W ramach realizacji badania zostało zastosowane następujące instrumentarium metodologiczne:

- **Analiza danych zastanych** (desk research).
- **Wywiady indywidualne (IDI)** z przedstawicielami instytucji/gremiów zaangażowanych w realizację RPO WD 2014-2020, z ekspertami z danego obszaru tematycznego niebędącymi pracownikami instytucji zaangażowanych we wdrażanie RPO WD 2014-2020, biorącymi udział w ocenie wniosków, w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 oraz usług edukacyjno-wychowawczych dla dzieci do lat 6, a także z beneficjentami projektów RPO WD 2014-2020 w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 oraz usług edukacyjno-wychowawczych dla dzieci do lat 6 (łącznie zrealizowano 15 wywiadów).
- **Wywiady CAWI/CATI (mix mode) z Beneficjentami** – na pełnej populacji, tj. dla 290 beneficjentów.
- **Wywiady CAWI/CATI (mix mode) z uczestnikami projektów** (opiekunami) zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 oraz usług edukacyjno-wychowawczych dla dzieci do lat 6 z uwzględnieniem maksymalnego błędu oszacowania na poziomie 5% dla poziomu ufności 95% (łącznie przeprowadzono 744 wywiady).
- **Panel ekspercki on-line** z udziałem przedstawicieli instytucji/gremiów zaangażowanych w realizację RPO WD 2014-2020, ekspertów z danego obszaru tematycznego niebędących pracownikami instytucji zaangażowanych we wdrażanie RPO WD 2014-2020, biorących udział w ocenie wniosków (w panelu uczestniczyło 11 osób).
- **Grupowe wywiady zogniskowane (FGI)** z uczestnikami projektów (opiekunami) w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 oraz usług edukacyjno-wychowawczych dla dzieci do lat 6 (łącznie zrealizowano 4 FGI - 2 FGI z uczestnikami projektów realizowanych w ramach PI 8.4 oraz 2 FGI z uczestnikami projektów realizowanych w ramach PI 10.1).
- **Studium przypadku (case study)** dla projektów w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 oraz usług edukacyjno-wychowawczych dla dzieci do lat 6 realizowanych w ramach RPO WD 2014-2020. Łącznie przeprowadzono 8 case study: 2 case study dla projektów realizowanych w ramach działanie 6.1; 2 case study dla projektów realizowanych w ramach działanie 7.1; 2 case study dla projektów w ramach działanie 8.4 oraz 2 case study dla projektów w ramach działanie 10.1. Na potrzeby każdego case study zrealizowano 1 wywiad pogłębiony (IDI) z beneficjentem).

5.2. Opis przebiegu badania

Badanie realizowane było w dobie pandemii choroby COVID-19. Okres realizacji badania przypadł na czwartą falę pandemii, charakteryzującą się powolnym przebiegiem i wysokim poziomem zachorowalności. W okresie tuż przed podpisaniem umowy na realizację niniejszego badania doszło do ogłoszenia wystąpienia nowego wariantu koronawirusa wywołującego ww. chorobę – wariantu omikron. Na chwilę opracowania raportu metodologicznego i następującej po tym realizacji badań nie było wiadomo, czy wariant ten jest bardziej zaraźliwy i śmiertelniejszy, niż poprzednie. W dniu podpisania umowy na realizację niniejszego badania (04.01.2022 r.) stwierdzono 11 670 zachorowań oraz 430 zgonów, w tym 1 096 zachorowań w województwie dolnośląskim.

W celu zahamowania transmisji wirusa władze państwowe ogłosiły szereg restrykcji. Dodatkowo poszczególne podmioty działające na terytorium Polski ogłaszały własne zabezpieczenia przeciw rozprzestrzenianiu się wirusa (np. weryfikację tzw. paszportów covidowych dla klientów restauracji, pracę zdalną dla pracowników administracji publicznej itp.). Z tego względu również badanie podlegało szczególnym restrykcjom: tam, gdzie było to możliwe zastosowano zapośredniczoną formę realizacji badań w miejsce kontaktu bezpośredniego – przy wykorzystaniu narzędzi teleinformatycznych do przeprowadzania telespotkań. Rygorom takim podlegały:

- Wywiady indywidualne;
- Panel ekspercki;
- Grupowe wywiady zogniskowane⁵.

W związku z powyższym również Zespół Badawczy pracujący nad niniejszym opracowaniem działał hybrydowo, by zapobiec transmisji wirusa – kontakty bezpośrednie pomiędzy członkami były ograniczone do minimum.

⁵ Wywiady CAWI/CATI ze swojej natury cechują się zapośredniczeniem badania – przy wykorzystaniu kontaktu internetowego lub telefonicznego, w tym przypadku nie było zatem konieczności wprowadzania modyfikacji do podstawowej metody badawczej.

CZĘŚĆ ANALITYCZNA

ROZDZIAŁ: OCENA TRAFNOŚCI, TRWAŁOŚCI, SKUTECZNOŚCI, UŻYTECZNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI REALIZOWANYCH FORM WSPARCIA W ZAKRESIE OPIEKI NAD DZIECKIEM DO LAT 3 ORAZ USŁUG EDUKACYJNO-WYCHOWAWCZYCH DLA DZIECI DO LAT 6 W KONTEKŚCIE CELÓW RPO WD 2014-2020 ORAZ ZAPOTRZEBOWANIA NA TEGO TYPU USŁUGI

6. Dostępność do usług opieki nad dzieckiem do lat 3

Pytanie badawcze: Jaka jest dostępność do usług opieki nad dzieckiem do lat 3 w województwie dolnośląskim i jak zmieniła się po interwencji (w tym analiza terytorialna)?

Na przestrzeni lat 2014-2020 doszło do znacznego zwiększenia dostępności miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 w województwie dolnośląskim. Jak wskazują dane GUS, liczba żłobków wzrosła ponad dwukrotnie (ze 187 w 2014 r. do 399 w 2020 r.). Wzrostowi uległa również liczba klubów dziecięcych (z 23 w 2014 r. do 80 w 2020 r.). Jednocześnie spadła liczba miejsc w oddziałach żłobkowych. Ogółem jednak liczba miejsc dostępnych dla dzieci (zarówno w żłobkach, jak też oddziałach żłobkowych i klubach dziecięcych) wzrosła – również ponad dwukrotnie (z 8 578 miejsc do 19 108 miejsc).

Tabela 3. Liczba placówek w województwie dolnośląskim, w których świadczona jest opieka nad dziećmi do lat 3 wraz z liczbą dostępnych miejsc opieki w latach 2014-2020

	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Żłobki	187	219	243	275	330	378	399
Oddziały żłobkowe	22	17	15	13	9	6	3
Kluby dziecięce	23	25	32	42	55	74	80
Miejsca łącznie	8 578	9 543	10 510	11 834	14 973	17 255	19 108

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (stan na dzień 30.11.2021).

Biorąc pod uwagę terytorialne rozmieszczenie żłobków należy wskazać, że powstawały one również w gminach, w których przed interwencją nie istniały tego typu placówki (co wynika z zastosowania kryterium premiującego, w którym uwzględniono gminy, w których nie wykazano funkcjonowania miejsc opieki nad dziećmi do lat 3).

Spośród 169 gmin w województwie dolnośląskim w 2014 r. żłobki nie istniały w 91 gminach (w 25 gminach spośród tej grupy funkcjonowały jednak oddziały żłobkowe lub kluby dziecięce). W wyniku interwencji z RPO WD 2014-2020 liczba gmin, w których nie istniały miejsca opieki nad dziećmi do lat 3 (w jakiegokolwiek formie – żłobka, klubu dziecięcego lub oddziału żłobkowego) zmniejszyła się do 15. Jak zauważono ponadto w analizie sytuacji społeczno-ekonomicznej województwa dolnośląskiego w obszarze oddziaływania Europejskiego Funduszu Społecznego, występowanie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 jest silnie skorelowane z typem jednostki gminnej – zazwyczaj miejsca takie występują w przypadku gmin miejskich, rzadziej zaś – w przypadku gmin wiejskich i miejsko-wiejskich⁶.

Proces analityczny objął również weryfikację tego, w jakim stopniu miejsca opieki nad dziećmi do lat 3 są wykorzystane. Analiza dowiodła, że według stanu na koniec 2020 r. miejsca są w większości wykorzystywane – spośród 19 108 miejsc dostępnych w województwie dolnośląskim zajęte były 15 993 miejsca tj. 83,7%. W całym województwie było zatem 3 115 wolnych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 tj. 16,3%. Wolne miejsca występowały w każdym powiecie, przy czym największa ich liczba była w powiecie m. Wrocław (1 145 miejsc), powiecie oleśnickim (332 miejsca), powiecie dzierżoniowskim (209 miejsc) oraz powiecie wrocławskim (207 miejsc).

Tabela 4. Liczba dzieci objętych różnymi formami opieki na terenie województwa dolnośląskiego w latach 2014-2020 (wg stanu na 31.12. każdego roku)

	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Dzieci w żłobkach	-	8 147	9 207	10 401	12 841	14 547	14 685
Dzieci w klubach dziecięcych	-	366	563	674	861	1 219	1 240
Dzieci w oddziałach żłobkowych	-	431	342	308	196	120	68
Łącznie	7 975	8 944	10 112	11 383	13 898	15 886	15 993

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (stan na dzień 30.11.2021).

⁶ Analiza sytuacji społeczno-ekonomicznej województwa dolnośląskiego w obszarze oddziaływania Europejskiego Funduszu Społecznego, Wrocław, grudzień 2018 r.

Analizie poddano również inne formy sprawowania opieki nad dziećmi, takie jak opieka nian i opiekunów dziennych. Z uwagi na to, że formy te są relatywnie słabo upowszechnione w Polsce, warto przywołać uregulowania prawne funkcjonowania obydwu ról. Zostały one uwzględnione w ramach ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3⁷. Zgodnie z tym aktem prawnym nianią jest osoba fizyczna sprawująca opiekę nad dziećmi na podstawie umowy o świadczenie usług⁸ (tzw. umowa uaktywniająca). Opieka nian obejmuje dzieci do 20 tygodnia życia. Dzienny opiekun zajmuje się natomiast dzieckiem, które ukończyło 20 tydzień życia. Opiekun taki może sprawować opiekę nad maksymalnie pięciorgiem, a w wyjątkowych sytuacjach ośmiorgiem dzieci, zaś opieka ta odbywa się w warunkach domowych lub zbliżonych do domowych. Osoba, która zamierza pełnić taką rolę powinna zgłosić taką chęć do prowadzonego przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta wykazu⁹.

W przypadku nian¹⁰ dowiedziono, że ich liczba utrzymuje się na stałym poziomie w latach 2015-2020. Funkcję tę pełnią przede wszystkim kobiety w wieku powyżej 50 lat (55,61% w 2015 r., 62,27% w 2020 r.).

Tabela 5. Liczba nian w województwie dolnośląskim w latach 2015-2020

2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
615	558	568	584	598	644

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (stan na dzień 30.11.2021).

Zwiększeniu uległa natomiast liczba opiekunów dziennych, a w ślad za tym – liczba dzieci znajdujących się pod opieką takich osób. Liczba opiekunów dziennych zwiększyła się czterokrotnie na przestrzeni badanego okresu (2015-2020), zaś liczba dzieci znajdujących się pod opieką opiekunów dziennych wzrosła pięciokrotnie. Pod opieką jednego opiekuna znajdowało się średnio 4 dzieci.

⁷ Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 75, 952, 1901,2270

⁸ Tamże, art. 50.

⁹ Tamże, art. 36, ust. 1a.

¹⁰ Osoby podlegające ubezpieczeniu z tytułu sprawowania opieki nad dziećmi na podstawie umowy uaktywniającej w rozumieniu ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3.

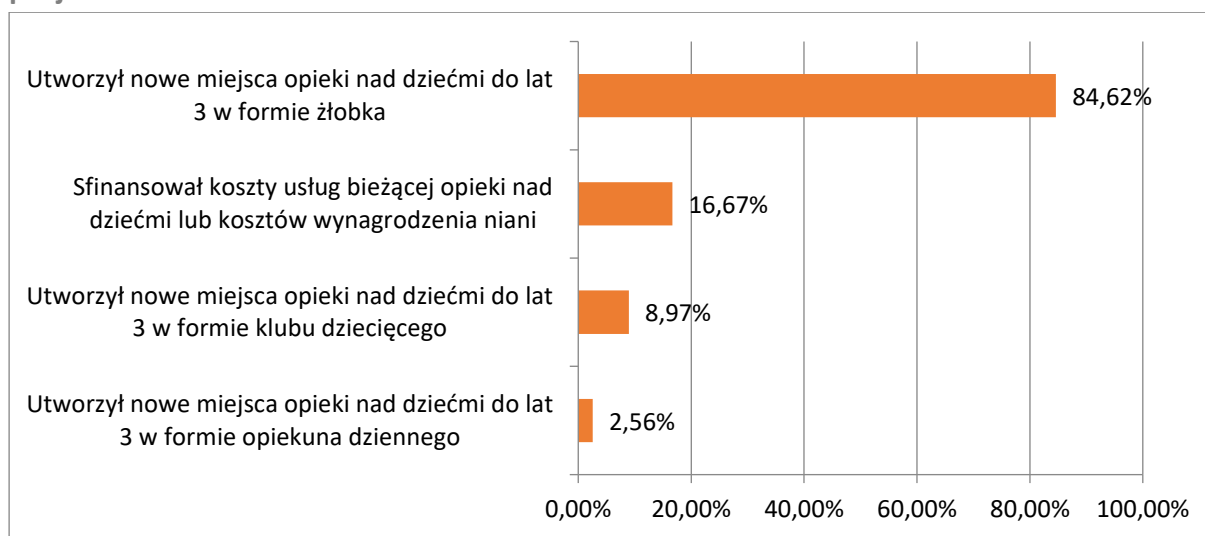
Tabela 6. Liczba opiekunów dziennych i dzieci znajdujących się pod ich opieką w województwie dolnośląskim w latach 2015-2020

	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Liczba opiekunów dziennych ogółem	19	29	42	53	72	84
Liczba dzieci pod opieką dziennych opiekunów	69	104	105	236	335	364

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (stan na dzień 30.11.2021).

Badanie przeprowadzone z beneficjentami Działań 6.1 i 8.4 wykazało, że zdecydowana większość z nich w ramach realizowanych przez siebie projektów utworzyła nowe miejsca opieki nad dziećmi do lat 3 w formie żłobków (84,62%). Znacząco mniejsza liczba wskazań dotyczyła opieki ze strony niani lub sfinansowania kosztów jej wynagrodzenia (16,67%) oraz utworzenia miejsc opieki w formie klubów dziecięcych (8,97%). Jedynie 2,56% beneficjentów zdecydowało się na zaoferowanie wsparcia w postaci opiekuna dziennego.

Wykres 1. Proszę wskazać, czy reprezentowany przez Pana/ią podmiot w ramach projektu:

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI/CATI z beneficjentami Działania 6.1 i 8.4¹¹.

¹¹ Odpowiedzi na wykresie nie sumują się do 100% ze względu na możliwość zaznaczenia więcej niż 1 odpowiedzi.

Podczas wywiadów indywidualnych beneficjenci projektów RPO WD 2014-2020 w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3 zadeklarowali dużą atrakcyjność żłobków i klubów dziecięcych wśród rodziców i opiekunów dzieci (opinię taką podzielił również ekspert oceniający wnioski o dofinansowanie w ramach Działania 6.1 i 8.4). Wybór tych form opieki nad dzieckiem uzasadniali przeprowadzoną wcześniej analizą ekonomiczną oraz tym, że przedszkola nie spełniają odpowiednich warunków, aby prowadzić w nich oddział żłobkowy. Jeden respondent dodał również, że korzystanie z usług niani jest mało atrakcyjne ze względu na koszty, które są dla rodziców dużo większe niż opłata za żłobek.

Do zalet żłobków i klubów dziecięcych beneficjenci zaliczyli przede wszystkim możliwość szybkiego powrotu rodziców do pracy po urodzeniu dziecka lub rozpoczęcie pracy przez osoby dotychczas nieaktywne zawodowo (warto dodać, że w ramach Działania 8.4 w projektach jednym z rezultatów mogła być efektywność zatrudnieniowa uczestników projektu). Jako wady takiej formy opieki jeden respondent uznał dużą rotację pracowników w owych placówkach, zaś inny respondent uznał, że jedyną wadą jest mała dostępność do takich miejsc opieki. Jeden beneficjent zauważył pewną wadę specyficzną dla klubów dziecięcych, które wcześniej nie funkcjonowały na terenie danej gminy - problemem było bowiem przekonanie do tej formy opieki rodziców/opiekunów, którzy wcześniej się z nią nie spotkali. Rodzicom/opiekunom przedstawiane były różnice w stosunku do funkcjonujących żłobków. Ww. respondent później dodał, że trudności tego typu wystąpiły jedynie na początku realizacji projektu, a wszelkie rozmowy odniosły pozytywny skutek w zachęceniu rodziców/opiekunów do korzystania z tej formy opieki nad dziećmi.

Zgodnie z analizą desk research oraz wnioskami z wywiadów pogłębionych z przedstawicielami instytucji/gremiów zaangażowanych w realizację RPO WD 2014-2020 interwencja pozwalała w szczególności na wspieranie tzw. białych plam, czyli obszarów na których odnotowywano najniższe wskaźniki w zakresie dostępu do tego typu opieki. Stosowanie kryteriów punktujących w tym zakresie pozwalało na ukierunkowanie wsparcia na tereny wiejskie, gdzie odnotowywano szczególną skalę potrzeb.

- Wspieraliśmy tak zwane białe plamy czyli te obszary które mają najniższe wskaźniki upowszechnienia edukacji przedszkolnej. Stosowaliśmy kryteria premiujące dla tych gmin które mają największe potrzeby w tym zakresie i w ten sposób ukierunkowaliśmy wsparcie. Także premiowaliśmy te obszary wiejskie które też zazwyczaj charakteryzują się niższymi wskaźnikami jeśli chodzi o dostępność do żłobków i do przedszkoli.

Źródło: Wywiady pogłębione z przedstawicielami instytucji/gremiów zaangażowanych w realizację RPO WD 2014-2020

W podobnym tonie wypowiedzieli się eksperci biorący udział w zorganizowanym panelu. Potwierdzili, że w wyniku interwencji udało się utworzyć dużą liczbę miejsc opieki, lecz w dalszym ciągu występuje duże zapotrzebowanie oraz tzw. białe plamy. Potwierdzono również konieczność kontynuowania analogicznego wsparcia w przyszłej perspektywie finansowej.

- 5 tysięcy utworzonych miejsc na pewno służyć pomocą dla naszego regionu. Niemniej jednak należy zauważyć, że w dalszym ciągu pewnie istnieją dalej te tzw. białe plamy, które będziemy starać się „pokolorować” poprzez kolejne projekty w przyszłej perspektywie.

Źródło: Panel ekspertów

Biorąc pod uwagę przeprowadzone analizy, w latach 2014-2020 nastąpił zdecydowany wzrost liczby placówek świadczących opiekę nad dziećmi do lat 3 oraz liczby dostępnych miejsc opieki (żłobków, oddziałów żłobkowych, klubów). Analiza wartości wskaźników projektowych w zakresie Liczby utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3¹² pozwala na stwierdzenie, że ponad 1/5¹³ z nich została utworzona dzięki realizacji projektów w ramach RPO WD 2014-2020. Projekty te pozwoliły również na zmniejszenie liczby powiatów, które dotychczas nie zapewniały opieki dla dzieci do 3 roku życia we wskazanej powyżej formie.

¹² Wartości wskaźników przedstawione zostały w podrozdziale 8 Wpływ inwestycji infrastrukturalnych na poprawę dostępności do miejsc wychowania przedszkolnego i opieki żłobkowej.

¹³ Liczba miejsc zgodnie z danymi BDL GUS na koniec roku 2020 wynosiła 19 108, z kolei liczba miejsc utworzonych dzięki interwencji na koniec IV kwartału 2021 wynosiła 4 231.

Podkreślił to także ekspert oceniający wnioski o dofinansowanie w ramach Działania 6.1 i 8.4 podczas wywiadu indywidualnego. Jego zdaniem wzrost dostępności miejsc opieki jest znaczący, a dzięki zastosowaniu odpowiednich kryteriów wyboru projektów możliwe było premiowanie punktami preferencyjnymi projektów w każdym podregionie województwa.

Mimo wskazanego powyżej premiowania projektów realizowanych na obszarach o największych potrzebach wciąż zauważalna jest niska liczba zinstytucjonalizowanych form opieki nad dziećmi na terenie obszarów wiejskich - największa kumulacja punktów opieki wciąż widoczna jest w dużych miastach.

Rozbieżne opinie na temat dostępności miejsc opieki żłobkowej wyrazili beneficjenci podczas wywiadów pogłębionych. Jeden respondent wyraził opinię, że występuje mała dostępność do miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, ponieważ zapotrzebowanie jest dużo większe niż początkowo zostało założone. Z kolei inny respondent ocenił dostępność bardzo pozytywnie, przy czym dodał, że rekrutacja jest prowadzona w sposób ciągły i na bieżąco starają się sprostać oczekiwaniom rodzicom i opiekunom dzieci w swoich placówkach. Może to również potwierdzać powyższe wnioski, tj. że w województwie w dalszym ciągu identyfikowane są obszary, na których zachodzi potrzeba tworzenia nowych miejsc opieki. Warto dodać, że stosunkowo najlepszy dostęp do miejsc opieki notuje się w gminach zlokalizowanych na obrzeżach większych ośrodków miejskich. Trudniejsza sytuacja występuje na terenach wiejskich (ze względu na braki w infrastrukturze) oraz obszarów centralnych w większych miastach (ze względu na zbyt wysoką liczbę chętnych).

7. Dostępność do usług edukacyjno-wychowawczych dzieci do lat 6

Pytanie badawcze: Jaka jest dostępność do usług edukacyjno-wychowawczych dzieci do lat 6 w województwie dolnośląskim?

W przypadku ośrodków wychowania przedszkolnego, podobnie, jak w przypadku miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 należy zwrócić uwagę na wzrost ich liczby. Ogółem na przestrzeni lat 2014-2020 w województwie przybyło 195 ośrodków wychowania przedszkolnego, w których przybyło łącznie 1 064 oddziały (w tym 8 przedszkoli specjalnych oraz 32 oddziały w przedszkolach specjalnych).

Tabela 7. Liczba przedszkoli w województwie dolnośląskim w latach 2014-2020

	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Przedszkola (bez Przedszkoli specjalnych)	679	711	744	766	804	836	866
Przedszkola specjalne	11	12	14	17	19	19	19

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (stan na dzień 30.11.2021).

Do tej liczby należy doliczyć punkty przedszkolne, których jest w województwie dolnośląskim 180 (ich liczba zmalała względem roku bazowego – 2014).

Tabela 8. Liczba punktów przedszkolnych i oddziałów w punktach przedszkolnych w województwie dolnośląskim w latach 2014-2020

	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Punkty przedszkolne	261	227	221	217	197	183	180
Oddziały w punktach przedszkolnych	319	303	285	298	276	257	235

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (stan na dzień 30.11.2021).

W przypadku zespołów wychowania przedszkolnego ich liczba również zmalała w badanym okresie, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Liczba zespołów wychowania przedszkolnego i oddziałów w zespołach wychowania przedszkolnego w województwie dolnośląskim w latach 2014-2020

	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Zespoły wychowania przedszkolnego	9	6	5	5	6	5	5
Oddziały w zespołach	10	6	5	5	6	5	5

	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
wychowania przedszkolnego							

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (stan na dzień 30.11.2021).

Ogółem w przypadku przedszkoli zapewniono 90 123 miejsca (w tym 372 miejsca w przedszkolach specjalnych). Liczba miejsc zwiększyła się o ponad 15 tysięcy¹⁴. Liczba miejsc w punktach przedszkolnych i zespołach wychowania przedszkolnego nieznacznie spadła, co jest spowodowane zmniejszeniem liczby punktów w województwie dolnośląskim.

Tabela 10. Liczba miejsc w poszczególnych formach opieki nad dzieckiem do lat 6 w województwie dolnośląskim w latach 2014-2018

	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.
Miejsca w przedszkolach (bez specjalnych)	74 877	75 107	79 849	84 538	89 751
Miejsca w przedszkolach specjalnych	235	240	280	326	372
łącznie w przedszkolach	75 112	75 347	80 129	84 864	90 123
Miejsca w punktach przedszkolnych	5 787	5 129	5 089	5 085	4 679
Miejsca w zespołach wychowania przedszkolnego	167	119	110	109	128

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (stan na dzień 30.11.2021).

Analizując dane w podziale na gminy należy zwrócić uwagę, że w 2018 roku jedynie w jednej gminie (gmina miejsko-wiejska Prusice, powiat trzebnicki) nie był zlokalizowany oddział wychowania przedszkolnego. W 2014 roku takich gmin było 7 (były to gminy wiejskie. W Prusicach funkcjonował wówczas oddział wychowania przedszkolnego, jednak został zlikwidowany wraz z końcem 2017 r.).

W dalszej kolejności analizie poddano liczbę dzieci korzystających z opieki poszczególnych form opieki. Porównując statystyki dot. liczby zajętych miejsc do liczby miejsc ogółem można zauważyć, że w przypadku wszystkich typów placówek

¹⁴ Dane obejmują okres za lata 2014-2018 – brak jest nowszych danych w tym zakresie.

występowały wolne miejsca. Największe obciążenie zanotowano natomiast w przypadku przedszkoli, gdzie zajęte było ponad 90% wszystkich dostępnych miejsc.

Tabela 11. Liczba dzieci objętych opieką w poszczególnych formach opieki nad dzieckiem do lat 6 w województwie dolnośląskim w latach 2014-2018

	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.
Dzieci w przedszkolach (bez specjalnych)	68 753	66 328	74 756	79 030	82 554
Dzieci w przedszkolach specjalnych	174	188	218	248	281
łącznie w przedszkolach	68 927	66 516	74 974	79 278	82 835
Dzieci w punktach przedszkolnych	4 269	3 532	3 943	4 124	3 730
Dzieci w zespołach wychowania przedszkolnego	134	97	93	95	101

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (stan na dzień 30.11.2021).

Następnym elementem prowadzonych rozważań jest odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym (uwzględniono statystyki dla dzieci w wieku 3-6 lat). Na obszarach miejskich wskaźnik ten jest zdecydowanie wyższy, niż w przypadku obszarów wiejskich. Przekracza nawet 100%, co może wynikać z faktu, że rodzice zamieszkujący na obszarach wiejskich decydują się dla swoich dzieci na opiekę ośrodków wychowania przedszkolnego zlokalizowanych poza miejscem swojego zamieszkania, np. w pobliżu miejsca pracy. Zauważalna jest jednak wyraźna różnica pomiędzy obszarami miejskimi, gdzie średni odsetek dzieci objętych opieką wynosi ponad 100%, a obszarami wiejskimi, gdzie odsetek ten wynosi 67,6%.

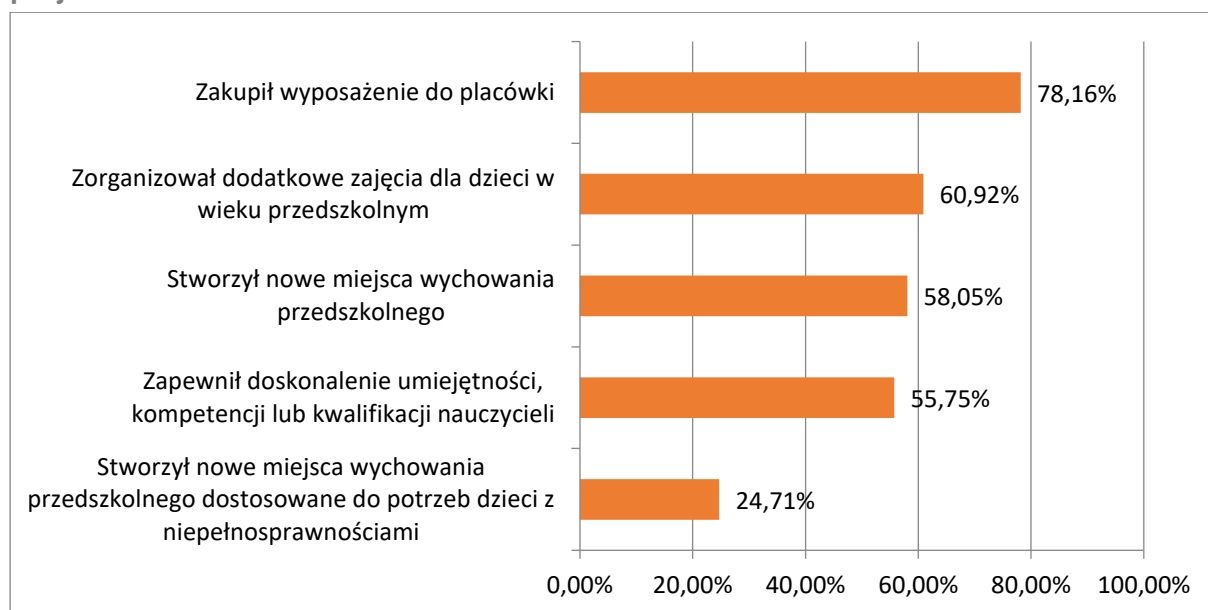
Tabela 12. Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w województwie dolnośląskim w latach 2014-2020 [w %]

	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Ogółem	82,3	-	80,1	86,2	90,5	90,7	91,5
W miastach	94,1	-	90,9	97,7	102,4	102,3	103,6
Na wsi	58,7	-	58,1	62,6	66,3	67,4	67,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (stan na dzień 30.11.2021).

Badanie przeprowadzone z beneficjentami Działań 7.1 i 10.1 wykazało, że w ramach analizowanych projektów najczęściej dokonywano zakupu wyposażenia do placówki (78,16%) oraz organizowano zajęcia dodatkowe dla dzieci (60,92%). Nieco rzadziej wymieniano tworzenie miejsc wychowania przedszkolnego (58,05%) i finansowano różne formy doskonalenia zawodowego dla nauczycieli (55,75%). W przypadku blisko 1/4 projektów zadeklarowano utworzenie miejsca opieki dla dzieci z niepełnosprawnością (24,71%).

Wykres 2. Proszę wskazać, czy reprezentowany przez Pana/ią podmiot w ramach projektu:

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI/CATI z beneficjentami Działania 7.1 i 10.1¹⁵.

Beneficjentów poproszono również o wskazanie rodzaju wyposażenia, które zostało zakupione w ramach opisywanych projektów. Najczęściej wymieniane były:

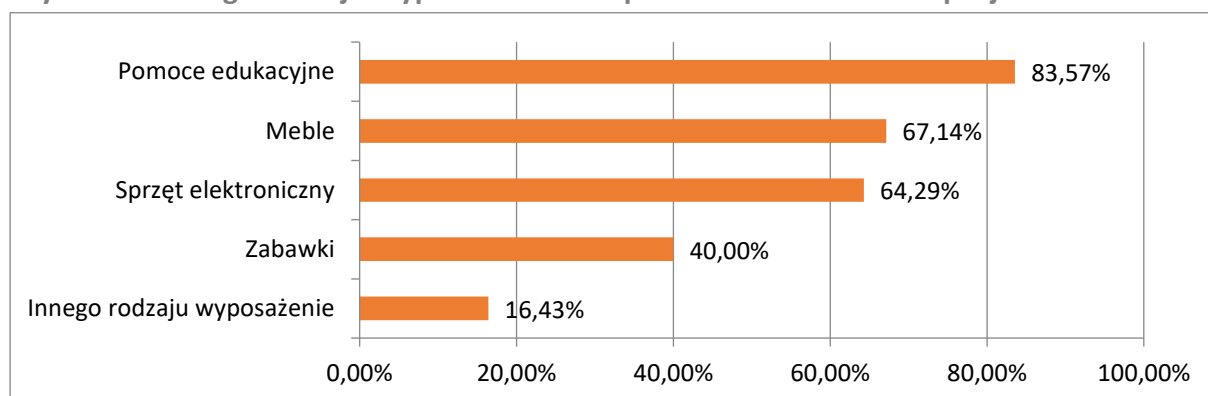
- I. Pomoce edukacyjne (83,57%), w tym np.: książki, pomoce logopedyczne, sprzęt do zajęć ruchowych, roboty do nauki programowania, tablice magnetyczne, mapy i globusy, plansze przyrodnicze, gry logiczne, artykuły papiernicze, makiety edukacyjne, mikroskopy, instrumenty muzyczne, słuchowiska i płyty z muzyką relaksacyjną, gry planszowe i puzzle, klocki, układanki, liczydła, i inne;

¹⁵ Odpowiedzi na wykresie nie sumują się do 100% ze względu na możliwość zaznaczenia więcej niż 1 odpowiedzi.

- II. Meble (67,14%) – przede wszystkim meble do wyposażenia sali (szafki, stoły, krzesła, biurka, łóżka), ale też ;
- III. Sprzęt elektroniczny (64,29%), w tym m.in. rzutniki multimedialne, komputery, laptopy, ekrany do projektora, urządzenia wielofunkcyjne, aparaty fotograficzne, słuchawki z mikrofonami, tablice interaktywne, interaktywna multimedialna podłoga z oprogramowaniem, jonizatory powietrza, odtwarzacze muzyki, routery, tablety, inne;
- IV. Zabawki (40,00%), np.: samochody, lalki, wózki, figurki, zabawki do piaskownicy, kołyski, zabawki pluszowe, zestawy zabawek (mały doktor, narzędzia, zestaw do modelowania), skakanki, piłki, tunele dla dzieci, woreczki sensoryczne, pacynki, domki dla lalek, wagi z warzywami i owocami, itp.

Wśród innych elementów wyposażenia, które wymieniano podczas badania znalazły się m.in. wyposażenie kuchni i jadalni (w tym sprzęt AGD – lodówki, pralki, zastawa stołowa), łazienek (sprzęt sanitarny), sali dydaktycznych (sprzęt do terapii, pościel, rolety, podłogi), sal gimnastycznych (np. sprzęt sportowy) oraz placu zabaw (huśtawki, zjeżdżalnie, piaskownice, itd.).

Wykres 3. Jakiego rodzaju wyposażenie zakupili Państwo w ramach projektu?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI/CATI z beneficjentami Działania 7.1 i 10.1¹⁶.

Zgodnie z wypowiedziami ankietowanych beneficjentów możliwość zakupu wyposażenia w ramach projektów zdecydowanie przyczyniła się do podniesienia jakości usług świadczonych w placówkach, a znacznej części z nich umożliwiło samą działalność

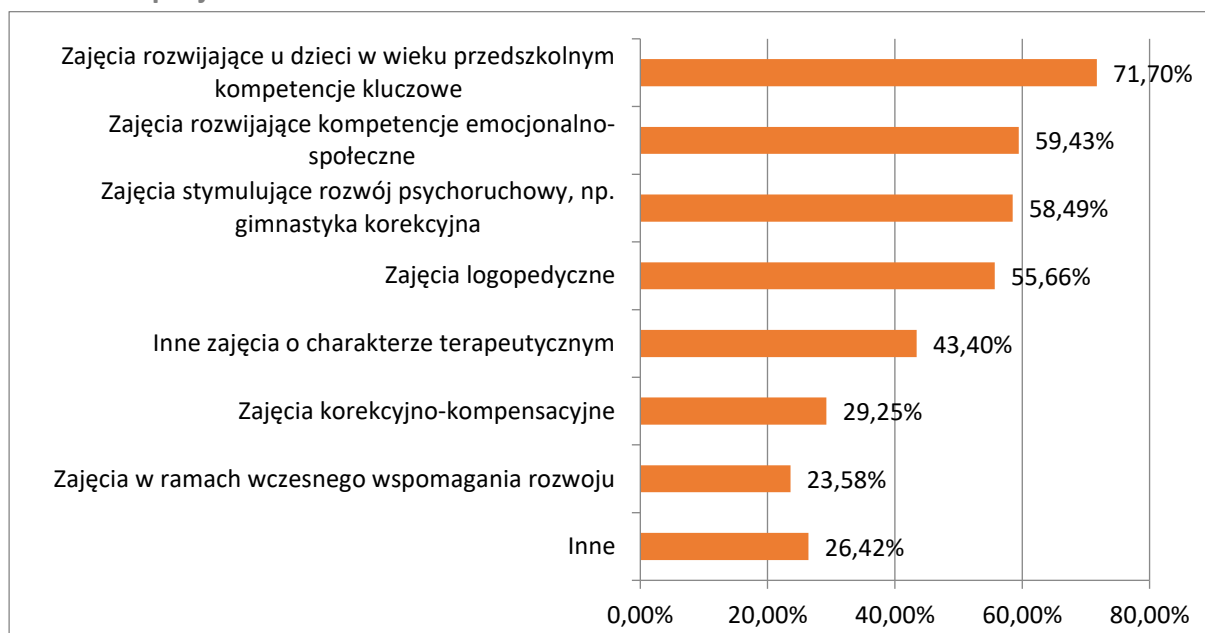
¹⁶ Odpowiedzi na wykresie nie sumują się do 100% ze względu na możliwość zaznaczenia więcej niż 1 odpowiedzi.

tych placówek (w przypadku nowo powstających budynków). Bardzo wysoko ocenili oni możliwość skorzystania z tego rodzaju formy wsparcia. Wyposażenie to pozwoliło na:

- Rozpoczęcie działalności placówek;
- Utworzenie nowych grup przedszkolnych;
- Większe zainteresowanie rodziców możliwością zapisania dzieci do placówki;
- Realizację zadań statutowych placówki (zajęć dydaktycznych, opiekuńczych i wychowawczych) oraz prac biurowych;
- Prowadzenie ciekawych zajęć edukacyjnych wysokiej jakości;
- Podniesienie bezpieczeństwa, funkcjonalności oraz estetyki pomieszczeń;
- Dostosowanie pomieszczeń do potrzeb dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami;
- Wyższy komfort i lepszą organizację pracy;
- Realizację zajęć terapeutycznych.

Realizacja projektów pozwoliła także na zorganizowanie zajęć dodatkowych obejmujących najczęściej zajęcia rozwijające u dzieci kompetencje kluczowe (np. umiejętności matematyczno-przyrodnicze, umiejętności posługiwania się językami obcymi, rozwijające kreatywność itp.), które przeprowadzono w 71,70% projektów. Bardzo często wskazywano również zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne (59,43%), stymulujące rozwój psychoruchowy (58,49%) i logopedyczne (55,6%). Wśród innych wymienianych zajęć znalazły się m.in.: zajęcia komputerowe, rytmika, logorytmika, szachy, robotyka, zajęcia teatralne czy ceramika.

Wykres 4. Jakie konkretnie zajęcia dodatkowe zorganizowali Państwo dla dzieci w ramach projektu?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI/CATI z beneficjentami Działania 7.1 i 10.1¹⁷.

Zgodnie z wypowiedziami udzielonymi przez beneficjentów w ramach opisywanych projektów zajęciami dodatkowymi objęto 8 778 dzieci (średnio było to 83 dzieci w ramach jednego projektu). W momencie realizacji badania liczba dzieci objętych zajęciami dodatkowymi wynosiła 9 358 (średnio było to 88 dzieci w przeliczeniu na jedną placówkę – przy czym część z nich w dalszym ciągu korzystała z zajęć realizowanych w ramach dofinansowanych projektów).

Z informacji przekazanych przez ankietowanych wynika, że przyczyną zaprzestania realizacji zajęć dodatkowych, które prowadzono w ramach projektów w placówkach był brak środków finansowych, które mogły zostać przeznaczone na ten cel.

¹⁷ Odpowiedzi na wykresie nie sumują się do 100% ze względu na możliwość zaznaczenia więcej niż 1 odpowiedzi.

Tabela 13. Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach dodatkowych

	Liczba dzieci, które uczestniczyły w zajęciach dodatkowych w ramach projektu	Liczba dzieci aktualnie objętych zajęciami dodatkowymi w placówce ¹⁸
Łączna liczba dzieci uczestniczących w zajęciach	8 778	9 358
Średnia liczba dzieci uczestniczących w zajęciach w ramach 1 projektu	82,81	88,28
Minimalna liczba dzieci uczestniczących w zajęciach w ramach 1 projektu	6	0
Maksymalna liczba dzieci uczestniczących w zajęciach w ramach 1 projektu	784	784

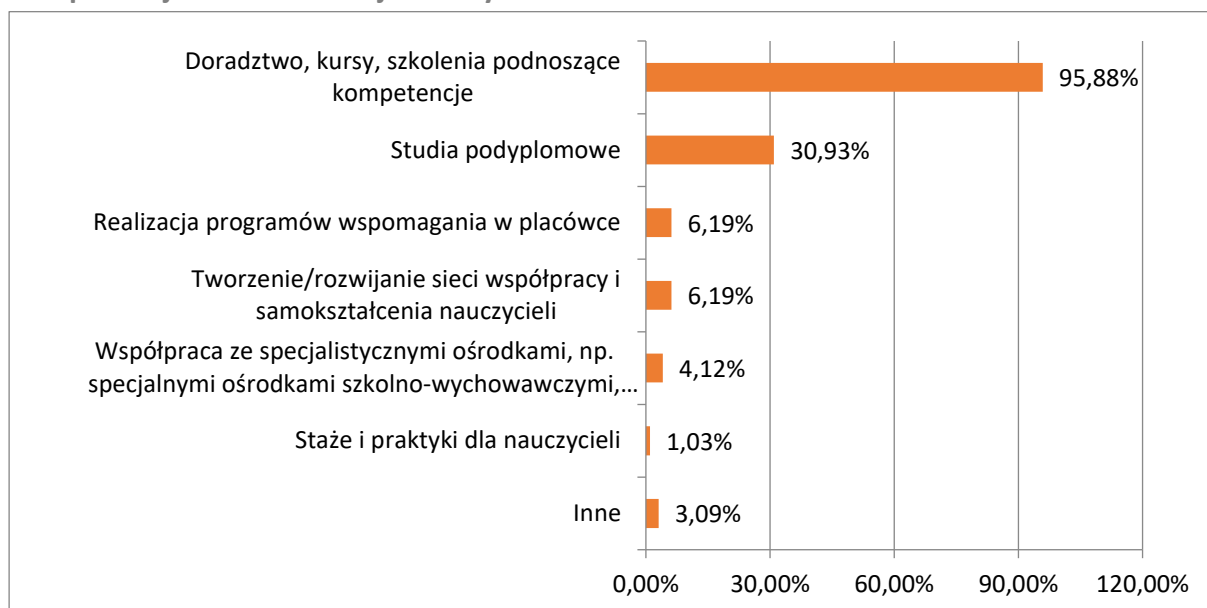
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI/CATI z beneficjentami Działania 7.1 i 10.1.

Dzięki realizacji projektów nauczyciele mieli również możliwość doskonalenia umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji zawodowych. Zgodnie z deklaracjami beneficjentów uczestniczących w badaniu ilościowym ze wsparcia tego rodzaju skorzystało 1 179 nauczycieli (średnio 12 nauczycieli przypadających na jeden wdrożony projekt). Osoby te w zdecydowanej większości miały możliwość skorzystania z doradztwa oraz kursów i szkoleń podnoszących kompetencje (95,88%), mniej niż 1/3 natomiast ukończyła studia podyplomowe.

Zakres, który najczęściej wskazywano w przypadku doradztwa, kursów i szkoleń obejmował: pedagogikę, pedagogikę specjalną, logopedię, rytmikę, arteterapię, TIK, TUS, terapię ręki, integrację sensoryczną, rewalidację i rehabilitację osób z autyzmem, surdopedagogikę, tyflopędagogikę, neurologopedię, oligofrenopedagogikę, bezpieczeństwo dziecka w przedszkolu, terapię behawioralną, biblioterapię, komunikację, diagnozę nauczycielską i inne.

¹⁸ Liczba ta obejmuje również dzieci, które biorą udział w zajęciach dodatkowych finansowanych w ramach aktualnie realizowanych projektów.

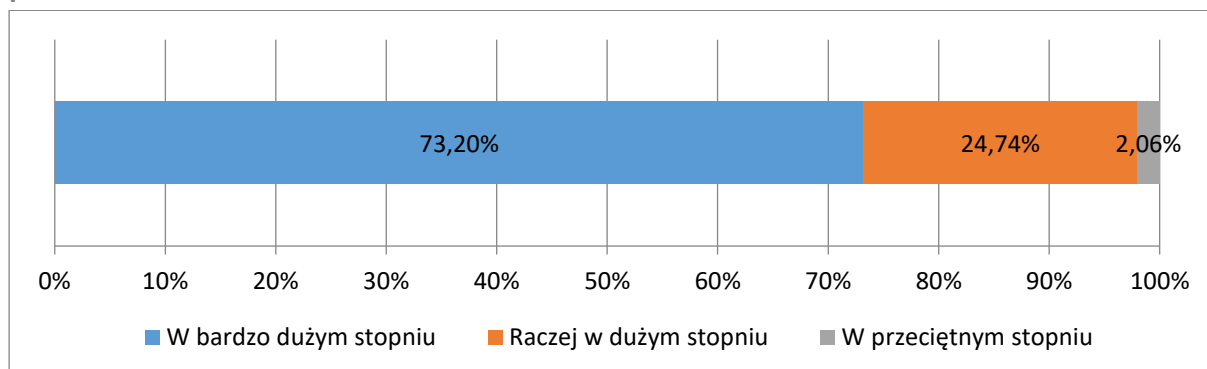
Wykres 5. Jakie konkretnie działania zastosowano w celu doskonalenia umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji nauczycieli?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI/CATI z beneficjentami Działania 7.1 i 10.1¹⁹.

W opinii większości beneficjentów działania te w bardzo dużym stopniu wpłynęły na podniesienie jakości pracy nauczycieli w placówkach przedszkolnych (73,20%), a blisko 1/4 oceniła ten wpływ wysoko.

Wykres 6. W jakim stopniu te działania podniosły jakość pracy nauczycieli w Państwa placówce?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI/CATI z beneficjentami Działania 7.1 i 10.1.

¹⁹ Odpowiedzi na wykresie nie sumują się do 100% ze względu na możliwość zaznaczenia więcej niż 1 odpowiedzi.

Pozytywne oddziaływanie widoczne było przede wszystkim w pozyskaniu przez nauczycieli nowej wiedzy, umiejętności oraz kompetencji przydatnych w ich codziennej pracy, co przełożyło się to na wyższą jakość nauczania w placówkach. Bardzo istotne było również zdobycie kompetencji pozwalających nauczycielom na pracę z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, podniesienie poziomu komunikacji z rodzicami, a także w zakresie radzenia sobie z sytuacjami trudnymi. Zauważalna korzystna zmiana zaszła ponadto w obszarze współpracy pomiędzy pracownikami.

„Studia podyplomowe oraz kursy i szkolenia pozwoliły w znacznym stopniu podnieść jakość edukacyjną w przedszkolu, w szczególności do pracy z dziećmi z niepełnosprawnościami oraz zaburzeniami. Przedszkole dzięki wykwalifikowanej kadrze pedagogicznej jest lepiej postrzegane w środowisku.”

Źródło: CAWI/CATI z beneficjentami Działania 7.1 i 10.1.

Podczas wywiadu pogłębionego ekspert oceniający wnioski o dofinansowanie w ramach Działania 7.1 i 10.1 ocenił, że pomimo podniesienia dostępności do usług opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci w wieku przedszkolnym, w regionie wciąż występują obszary, na których dostęp ten jest ograniczony, m.in. ze względu na konieczność posiadania przez rodziców własnych samochodów w celu dowożenia dzieci do odległych punktów opieki nad dzieckiem..

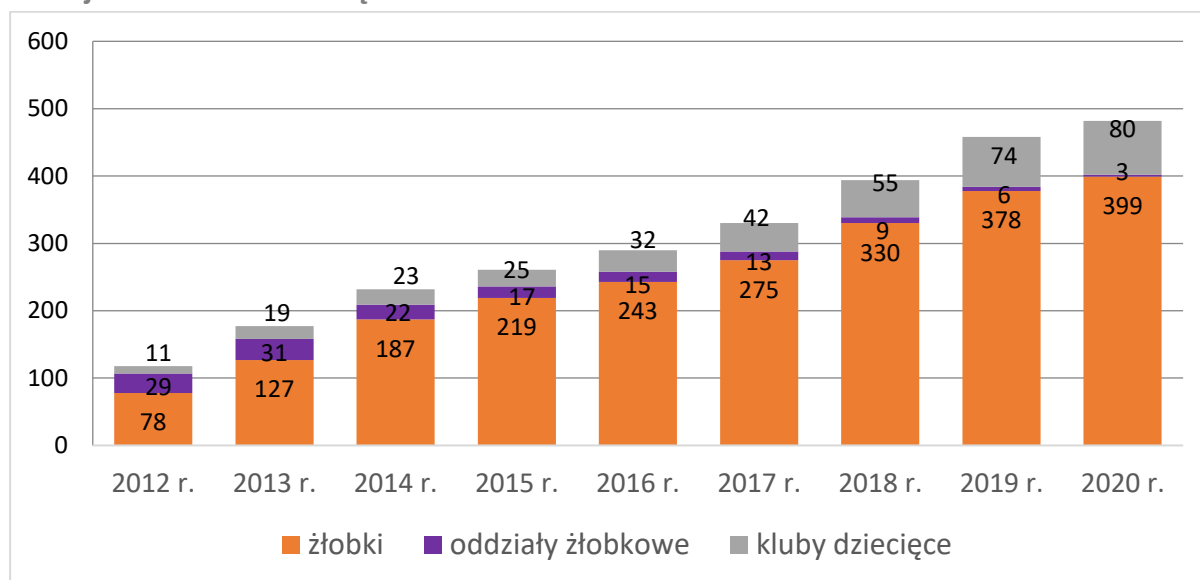
O występowaniu zapotrzebowania na usługi opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci do lat 6 mogą świadczyć również wypowiedzi beneficjentów uczestniczących w wywiadach IDI, mających dość zróżnicowane zdanie w tym zakresie. Jeden z respondentów ocenił, że w danej gminie niska dostępność jest znacznym utrudnieniem, jednak wynika ona z dużej atrakcyjności regionu, w którym coraz więcej osób się osiedla. Inny respondent również zauważył, że w danej gminie panuje niska dostępność, jednak dzięki projektom unijnym coraz bardziej się zwiększa. Natomiast kolejny badany zauważył, że dostępność miejsc przedszkolnych jest na wystarczającym poziomie, a większy problem stanowi brak takich placówek na nowopowstałych osiedlach.

Pytanie badawcze: Jak zmieniła się dostępność do usług edukacyjno-wychowawczych dzieci do lat 6 w województwie dolnośląskim w porównaniu z okresem interwencji RPO WD 2007-2013 oraz 2014-2020?

W celu ukazania zmiany, jaka zaszła w przypadku miejsc opieki do lat 6 zestawiono wyższej przedstawione statystyki z danymi z lat wcześniejszych. W przypadku części danych możliwe było cofnięcie się do roku 2007 – natomiast tam, gdzie było to niemożliwe (np. z uwagi na brak danych lub inny poziom agregacji – odwołano się do najstarszych dostępnych danych).

Jak wskazują przedstawione na poniższym wykresie dane, liczba żłobków, oddziałów żłobkowych i klubów dziecięcych przed interwencją w ramach RPO WD 2014-2020 była znikoma, średnio na jeden powiat przypadało 4 (2012 r.) lub 6 (2013 r.) placówek opieki nad dziećmi do lat 3, według stanu na 2012 r. część gmin była pozbawiona tego rodzaju placówek – w 2012 i 2013 r. spośród 169 gmin województwa występowanie żłobków, oddziałów żłobkowych lub klubów dziecięcych odnotowano w przypadku jedynie 60 gmin. Jak wskazują dane, interwencja w ramach RPO WD 2014-2020 przyczyniła się do znacznego wzrostu liczby miejsc opieki nad dziećmi do lat 3.

Wykres 7. Liczba żłobków, oddziałów żłobkowych i klubów dziecięcych w województwie dolnośląskim w latach 2012-2020

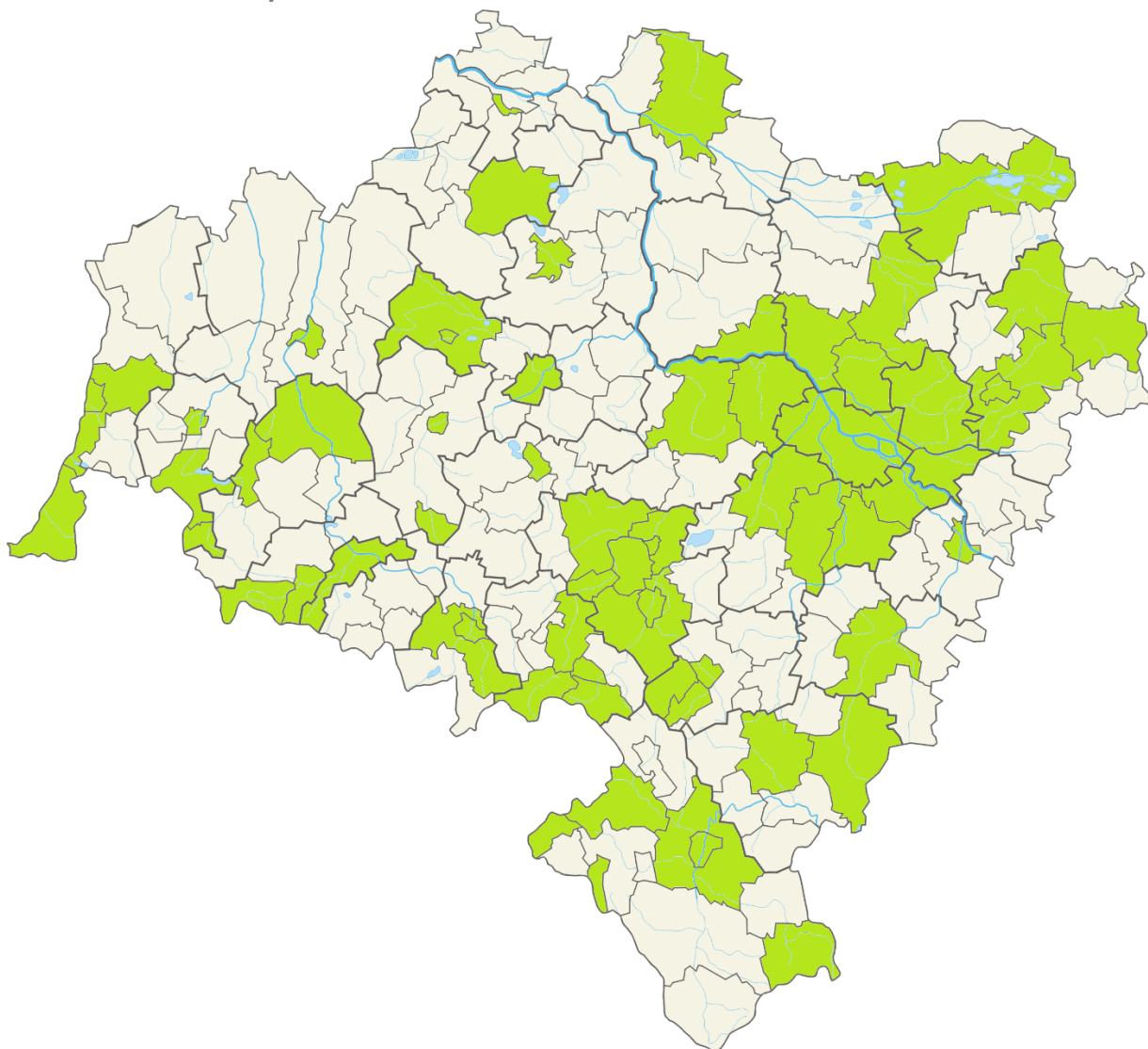

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (stan na dzień 01.12.2021).

Żłobki, kluby dziecięce i oddziały żłobkowe w ujęciu terytorialnym zostały zaprezentowane na poniższych mapach. Kolorem zielonym oznaczono gminy, na obszarze

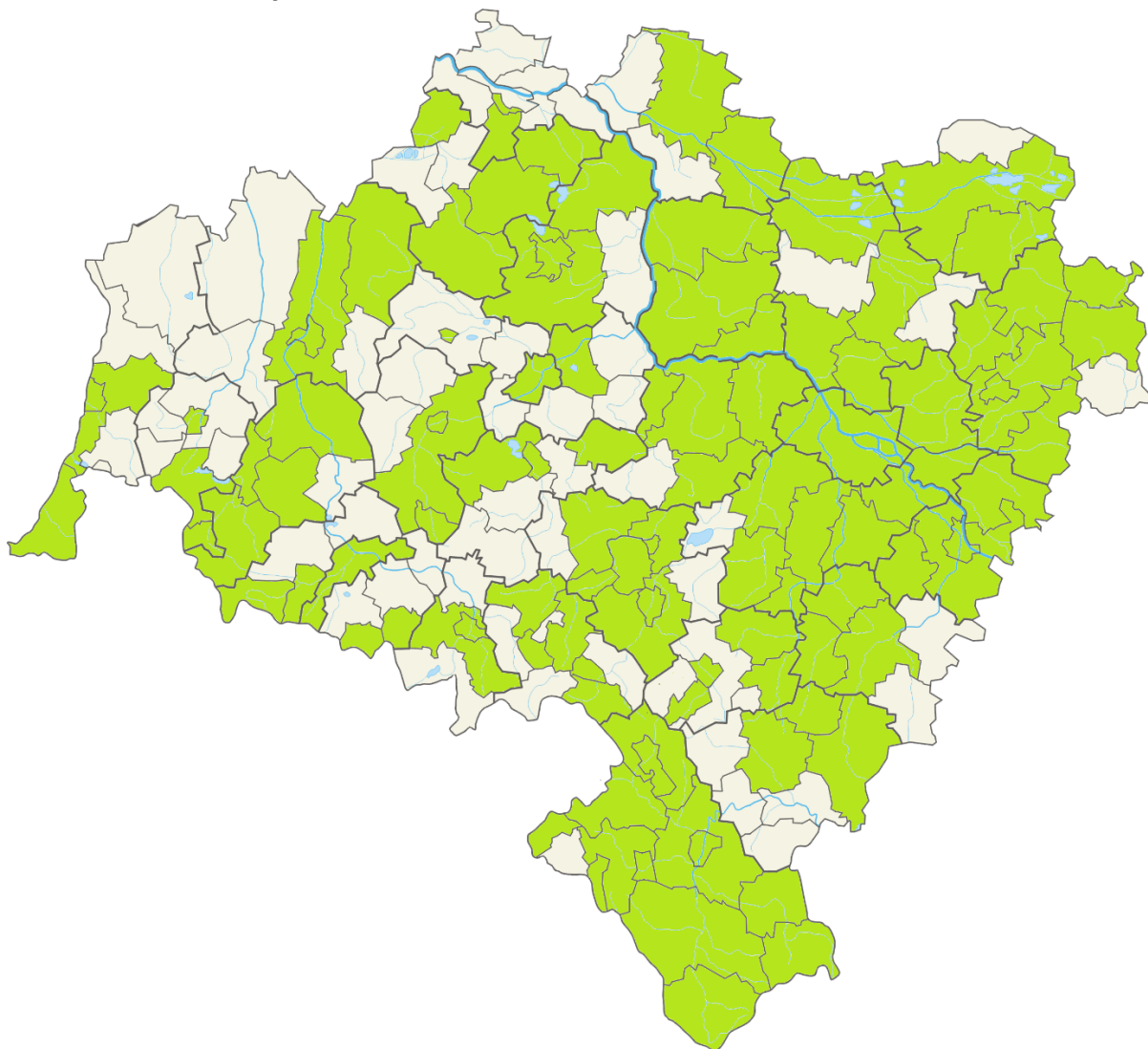
których odnotowano występowanie przynajmniej jednego żłobka, oddziału żłobkowego lub klubu dziecięcego. Mapy przedstawiają stan na koniec 2014 oraz na koniec 2020 r. Zauważalne jest, że w perspektywie finansowej 2014-2020 doszło do znaczącego zwiększenia pokrycia terytorium województwa placówkami oferującymi opiekę nad dziećmi do lat 3, co należy ocenić pozytywnie. Dostępność do tych miejsc uległa zatem zwiększeniu, jednak konieczne jest podejmowanie dalszych działań, przede wszystkim na rzecz zwiększenia liczby placówek w gminach ze wschodniej i centralnej części województwa.

Mapa 1. Gminy posiadające na swoim obszarze co najmniej jeden żłobek, klub dziecięcy lub oddział żłobkowy – stan na 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (stan na dzień 20.12.2021).

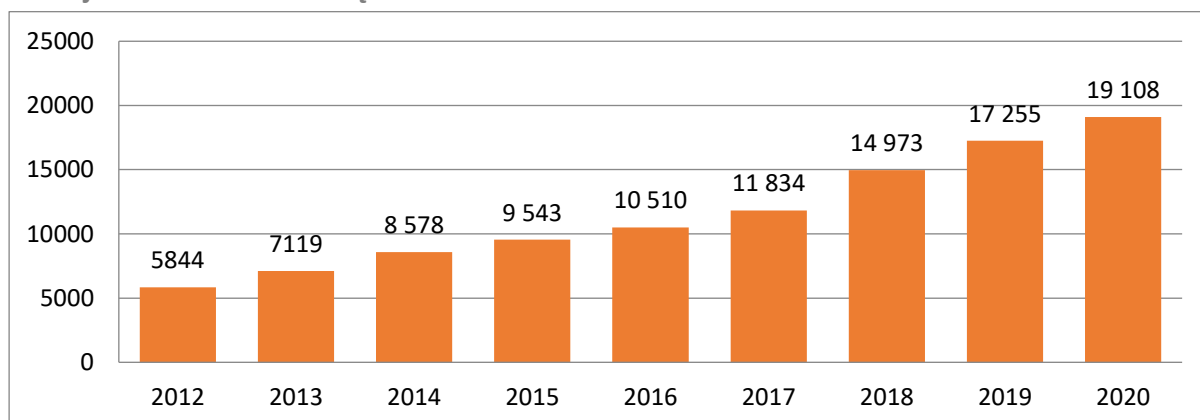
Mapa 2. Gminy posiadające na swoim obszarze co najmniej jeden żłobek, klub dziecięcy lub oddział żłobkowy – stan na 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (stan na dzień 20.12.2021).

Liczba placówek opieki nad dziećmi do lat 3 przekłada się na liczbę dostępnych w nich miejsc. Przed interwencją liczba ta była niewspółmiernie mała w stosunku do potrzeb, które były obserwowane w województwie, co obrazuje poniższy wykres.

Wykres 8. Liczba miejsc w żłobkach, oddziałach żłobkowych i klubach dziecięcych w województwie dolnośląskim w latach 2012-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (stan na dzień 01.12.2021).

Odnosząc się do miejsc opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci do lat 6 również zauważyć można znaczące zmiany w wyniku interwencji RPO WD 2014-2020. Liczba przedszkoli wzrosła blisko dwukrotnie w stosunku do 2007 roku, funkcjonuje również pięciokrotnie więcej przedszkoli specjalnych. Odnotowano także dynamiczny wzrost liczby punktów przedszkolnych.

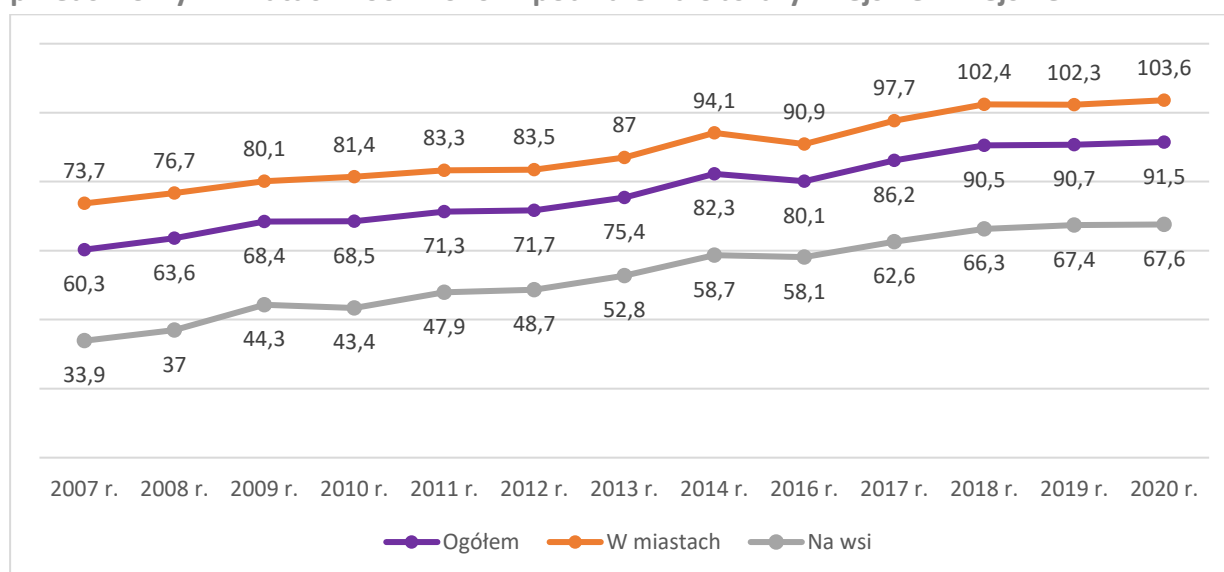
Tabela 14. Liczba przedszkoli, punktów przedszkolnych i zespołów wychowania przedszkolnego w województwie dolnośląskim w latach 2007-2013 w porównaniu z 2020 r.

	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2020 r.
Przedszkola (bez przedszkoli specjalnych)	482	490	514	539	586	608	645	866
Przedszkola specjalne	4	3	4	4	5	8	8	19
Punkty przedszkolne	b.d.	10	101	127	171	185	250	180

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (stan na dzień 01.12.2021).

Na uwagę zasługuje także odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, który zwiększył się w wyniku interwencji. W okresie 2007-2020 wzrósł on z 60,3% do 91,5%. Większy wzrost odnotowano na obszarach wiejskich – w 2007 r. wychowaniem przedszkolnym objęte było co jedno na troje dzieci na tych obszarach (33,9%), zaś w 2020 r. – dwoje na troje dzieci (67,6%).

Wykres 9. Odsetek dzieci z województwa dolnośląskiego objętych wychowaniem przedszkolnym w latach 2007-2020 w podziale na obszary miejskie i wiejskie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (stan na dzień 01.12.2021).
Rok 2015 pominięto z uwagi na brak dostępności danych.

Zgodnie z analizą desk research oraz wnioskami z wywiadów pogłębionych z przedstawicielami instytucji/gremiów zaangażowanych w realizację RPO WD 2014-2020 interwencja pozwalała, podobnie jak w przypadku poprzednio analizowanych żłobków, w szczególności na wspieranie tzw. białych plam, czyli obszarów na których odnotowywano najniższe wskaźniki w zakresie dostępu do tego typu opieki. Stosowanie kryteriów punktujących w tym zakresie pozwalało na ukierunkowanie wsparcia na tereny wiejskie, gdzie odnotowywano szczególną skalę potrzeb.

Uczestnicy panelu ekspertów ponownie potwierdzili występowanie dalszego zapotrzebowania na tego rodzaju wsparcie (również zwracając uwagę na szczególnie wysokie potrzeby notowane na obszarach gmin wiejskich). Jego kontynuacja, zdaniem ekspertów, jest niezbędna a na skalę potrzeb niewątpliwie wpłynie również wojna w Ukrainie, generująca napływ uchodźców, w tym w dużej mierze dzieci w wieku przedszkolnym.

- Myślę, że ta sytuacja się jeszcze bardziej pogorszy i będzie po prostu ta potrzeba jeszcze większa z racji dzieci uchodźców, które będziemy przyjmować w tej chwili jeżeli chodzi o przedszkola.

Źródło: Panel ekspertów

8. Wpływ inwestycji infrastrukturalnych na poprawę dostępności do miejsc wychowania przedszkolnego i opieki żłobkowej

Pytanie badawcze: Jaki jest wpływ inwestycji infrastrukturalnych w zakresie poprawy dostępu do miejsc wychowania przedszkolnego i opieki żłobkowej?

O wpływie podjętych działań na poprawę dostępu do miejsc wychowania przedszkolnego i opieki żłobkowej świadczą przede wszystkim osiągnięte wartości wskaźników produktu i rezultatu, które zostały przyjęte dla poszczególnych działań.

Jak wynika z przedstawionej poniżej tabeli, w przypadku większości wskaźników produktu adekwatnych dla analizowanych priorytetów inwestycyjnych przekroczono wartości docelowe, planowane do osiągnięcia na koniec 2023 roku. Jedynie w przypadku wskaźników pn. *Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3*, *Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie* oraz *Liczba miejsc w objętej wsparciem infrastrukturze w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastrukturze edukacyjnej* osiągnięta wartość nie przekraczała 100% i wynosiła odpowiednio 77,88%, 82,52% oraz 92,46%.

Tabela 15. Wartości wskaźników produktu (programowych) według stanu na koniec IV kwartału 2021 r.

PI	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Realizacja wskaźnika - aktualna	Wartość docelowa dla 2023 r.	Stopień realizacji wartości docelowej
08iv	Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3	szt.	4 231	5 433	77,88%

PI	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Realizacja wskaźnika - aktualna	Wartość docelowa dla 2023 r.	Stopień realizacji wartości docelowej
09a	Liczba utworzonych obiektów opieki nad dziećmi do 3 roku życia	szt.	16	11	145,45%
09a	Liczba miejsc w objętej wsparciem infrastrukturze w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastrukturze edukacyjnej	osoby	722	418	172,73%
10a	Liczba miejsc w objętej wsparciem infrastrukturze w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastrukturze edukacyjnej	osoby	103 261	111 679	92,46%
10a	Liczba wspartych obiektów infrastruktury przedszkolnej	szt.	29	26	111,54%
10i	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie	szt.	5 886	4 584	128,40%
08iv	Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie	osoby	6 725	8 150	82,52%
10i	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie	szt.	5 886	4 584	128,40%
10i	Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej	osoby	13 467	11 720	114,91%
10i	Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie	osoby	11 123	6 529	170,36%
10i	Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie	osoby	136 862	87 632	156,18%

PI	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Realizacja wskaźnika - aktualna	Wartość docelowa dla 2023 r.	Stopień realizacji wartości docelowej
	rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w programie				

Informacja kwartalna z realizacji programu operacyjnego – Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego 2014-2020, IV kwartał 2021 roku, tabela 2.

Wysokie wartości uzyskano również w przypadku wskaźników rezultatu. Analiza wykazała, że dwa z nich zostały przekroczone (w tym jeden blisko 2,5 krotnie), a dwa następne uzyskały wartość kolejno 59,48% i 80,61%.

Tabela 16. Wartości wskaźników rezultatu według stanu na koniec IV kwartału 2021 r.

PI	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Realizacja wskaźnika - aktualna	Wartość docelowa dla 2023 r.	Stopień realizacji wartości docelowej
08iv	Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/ wychowaniem dziecka lub utrzymały zatrudnienie, po opuszczeniu programu	%	28,55%	48%	59,48%
08iv	Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu	%	38,69%	48%	80,61%
10a	Liczba użytkowników wspartych obiektów infrastruktury przedszkolnej	osoby	3 406	1 363	249,89%
10i	Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	%	79,19%	73%	108,48%

Informacja kwartalna z realizacji programu operacyjnego – Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego 2014-2020, IV kwartał 2021 roku, tabela 2.

Uzyskane wartości wskaźników pozwalają na stwierdzenie, że interwencja w widocznym stopniu przyczyniła się do poprawienia dostępności miejsc wychowania żłobkowego i przedszkolnego. Potwierdzają to również wyniki badań jakościowych, w tym wywiady z przedstawicielami instytucji/gremiów zaangażowanych w realizację RPO WD 2014-2020. Respondenci potwierdzili istotne znaczenie inwestycji infrastrukturalnych względem dostępności do miejsc wychowania przedszkolnego i opieki żłobkowej. Podkreślano jednocześnie, że wyczerpanie dostępnej alokacji przy jednoczesnym występowaniu wnioskodawców, którym nie udało się z tego tytułu uzyskać dofinansowania jednoznacznie świadczy o potrzebie dalszego wspierania w tym obszarze w przyszłości.

- Z pewnością wpłynęła [pomoc] na zwiększenie tej dostępności. Wszystkie wskaźniki zostały osiągnięte, a po każdym konkursie pozostawało kilku beneficjentów na listach rankingowych, którzy nie otrzymywali dofinansowania z powodu wyczerpania alokacji. Więc to też potwierdza, że potrzeby [dalej] są w tym zakresie.

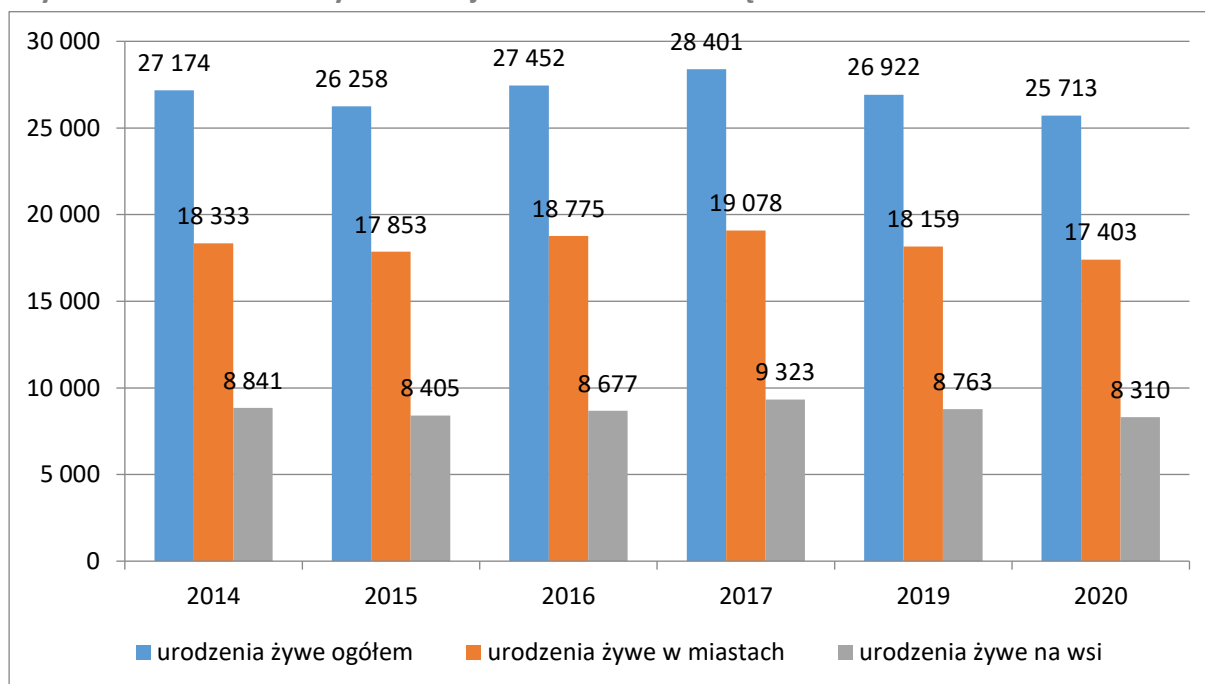
Źródło: Wywiady pogłębione z przedstawicielami instytucji/gremiów zaangażowanych w realizację RPO WD 2014-2020

9. Dostosowanie oferty do prognoz demograficznych

Pytanie badawcze: Czy i w jakim stopniu oferta usług opiekuńczych i edukacyjno-wychowawczych została dostosowana do prognoz demograficznych?

W 2020 roku w województwie dolnośląskim urodziło się 25 806 dzieci (spośród tego 25 713 urodzeń to urodzenia żywe). W latach 2014-2020 w regionie nastąpił spadek liczby urodzeń o 5,4%. Tendencja spadkowa charakteryzowała zarówno miasta, jak i obszary wsi (w przypadku miast spadek wyniósł 5,1%, a na wsi – 6,0%).

Wykres 10. Urodzenia żywe w województwie dolnośląskim w latach 2014-2020²⁰

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (stan na dzień 01.12.2021).

Prognozy demograficzne wskazują na malejący udział grup wiekowych 0-6 lat w ogóle ludności województwa. Dane wskazują, że do 2030 roku liczba dzieci w tej grupie wiekowej spadnie ze 172 467 do 148 855, tj. spadek wyniesie 23,6 tys. dzieci (tj. 13,7%). Zakłada się jednak, że większy spadek będzie notowany w miastach, a niższy na obszarach wiejskich²¹. Na problemy związane z ujemnym przyrostem naturalnym na obszarze większości województwa oraz niekorzystne trendy demograficzne zwrócono również uwagę w analizie sytuacji społeczno-ekonomicznej województwa dolnośląskiego w obszarze oddziaływania Europejskiego Funduszu Społecznego²².

Należy ponadto wspomnieć, że powyższe prognozy nie uwzględniają zmian demograficznych wynikających z pandemii COVID-19. O ile przed okresem pandemii mówiło się o niedoszacowaniu prognoz (wyższej liczbie urodzeń żywych, niż zakładana), to jej wystąpienie wpłynęło na niższą liczbę urodzeń żywych od pierwotnie zakładanej. Należy również wspomnieć o tym, że w województwie dolnośląskim blisko połowa gmin

²⁰ Brak danych za rok 2018.

²¹ Dane na podstawie BDL GUS (dane wg stanu na dzień 01.12.2021 r.).

²² Analiza sytuacji społeczno-ekonomicznej województwa dolnośląskiego w obszarze oddziaływania Europejskiego Funduszu Społecznego, Wrocław, grudzień 2018 r.

(49,7%) odnotowała spadek liczby ludności o 5%²³. W naznaczonym pandemią COVID-19 2020 r. odnotowano rekordowo małą liczbę urodzeń, co może przyspieszyć proces depopulacji kraju.

Zwiększeniu przyrostu naturalnego nie służą również takie czynniki, jak:

1. Wzrastający poziom cen (inflacja) połączony z pogarszającą się sytuacją gospodarczą w skali kraju;
2. Zaostrzanie przepisów tzw. prawa aborcyjnego²⁴, napotykające na sprzeciw społeczny – dotyczące zarówno przepisów prawnych, jak i ich wykładni.

Zgodnie z danymi udostępnionymi na stronie RPO WD 2014-2020 do końca 2021 roku rozpoczęto realizację 438 projektów w ramach Działania 6.1, 7.1, 8.4 oraz 10.1, a 4 kolejne miały się rozpocząć w roku 2022. Najwięcej projektów zrealizowano w ramach Działania 10.1 Zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej oraz 8.4 Godzenie życia zawodowego i prywatnego.

Tabela 17. Lista projektów wdrożonych w ramach Działań 6.1, 7.1, 8.4 i 10.1

Rok rozpoczęcia realizacji projektu	Liczba projektów			
	Działanie 6.1	Działanie 7.1	Działanie 8.4	Działanie 10.1
2014	2	8	0	0
2015	1	18	0	0
2016	20	45	5	28
2017	25	15	28	39
2018	4	5	49	33
2019	1	2	39	17
2020	0	1	17	40
2021	0	0	3	10

²³ Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030, opr. M. Potyra, pod kierunkiem: M. Waligórskiej, Główny Urząd Statystyczny, Departament Badań Demograficznych i Rynku Pracy, Warszawa, sierpień 2017 s. 8.

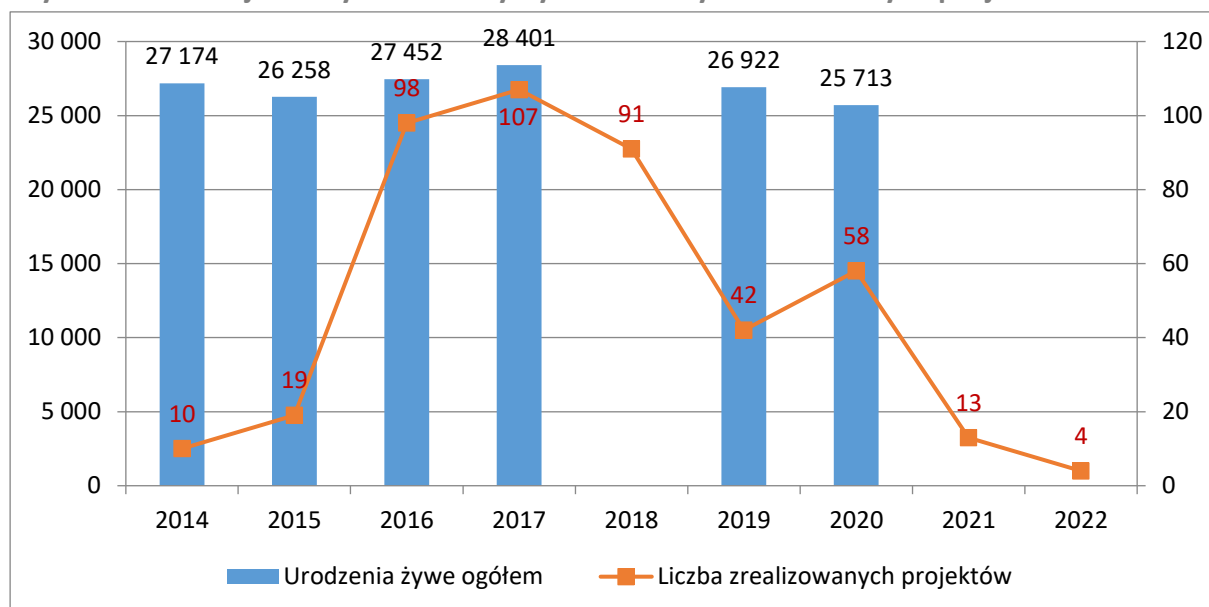
²⁴ Ustawa z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży, Dz. U. z 1993 r. Nr 17, poz. 78, z 1995 r. Nr 66, poz. 334, z 1996 r. Nr 139, poz. 646, z 1997 r. Nr 141, poz. 943, Nr 157, poz. 1040, z 1999 r. Nr 5, poz. 32, z 2001 r. Nr 154, poz. 1792, z 2021 r. poz. 175, 2052.

Rok rozpoczęcia realizacji projektu	Liczba projektów			
	Działanie 6.1	Działanie 7.1	Działanie 8.4	Działanie 10.1
2022	0	0	0	4 ²⁵

Źródło: opracowanie własne na podstawie Listy beneficjentów RPO WD 2014-2020 (Wykaz operacji aktualny na dzień 31.12.2021) udostępnionej na stronie RPO WD 2014-2020.

Dane dotyczące beneficjentów Programu wskazują na to, że najwięcej projektów związanych z zapewnieniem dostępu do opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 oraz w wieku przedszkolnym wdrożonych zostało w latach: 2017 (107 projektów), 2016 (98 projektów) oraz 2018 (91 projektów). Porównując te dane z danymi dotyczącymi urodzeń żywych w regionie widać, że lata te odpowiadały zwiększonej liczbie urodzeń. Na kolejnym wykresie można również zauważyć, że tendencje dotyczące wzrostu lub spadku liczby urodzeń w wielu przypadkach pokrywały się z tendencjami dotyczącymi liczby wdrażanych projektów.

Wykres 11. Relacja liczby urodzeń żywych do liczby zrealizowanych projektów²⁶

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (stan na dzień 01.12.2021) oraz Listy beneficjentów RPO WD 2014-2020 (Wykaz operacji aktualny na dzień 31.12.2021) udostępnionej na stronie RPO WD 2014-2020.

²⁵ Dotyczy projektów, które rozpoczną się pomiędzy 1.01.2022 a 01.08.2022.

²⁶ Brak danych dotyczących liczby urodzeń za lata: 2018, 2021 i 2022.

W związku z powyższym można uznać, że oferta usług opiekuńczych i edukacyjno-wychowawczych została dostosowana do istniejącej sytuacji demograficznej – podczas wywiadów pogłębionych zdanie to podzielili także eksperci oceniający wnioski o dofinansowanie w ramach wszystkich czterech działań. Przyznali oni, że oceniane projekty opierały się o aktualne na dany moment prognozy, a beneficjenci we wnioskach wskazywali liczbę dzieci z danego roku urodzenia na obszarze, na którym planowali otworzyć nowe miejsca opieki.

Należy przy tym zaznaczyć, że chociaż aktualne tendencje demograficzne związane z malejącą liczbą urodzeń żywych mogą sugerować brak konieczności budowania nowych oddziałów żłobkowych oraz przedszkolnych w wybranych lokalizacjach, nie oznacza to jednocześnie braku potrzeby modernizacji, rozbudowy czy przebudowy już istniejących placówek, zgodnie z potrzebami diagnozowanymi w poszczególnych gminach województwa. Ważne jest także zadbanie o infrastrukturę towarzyszącą czy systematyczną wymianę wyposażenia placówek, które podlega intensywnej eksploatacji, jak również dofinansowanie zajęć dodatkowych – wszystkie ze wskazanych działań wpływają bowiem korzystnie na wzrost poziomu usług świadczonych przez te jednostki.

Jednocześnie warto mieć na uwadze, że (zgodnie m.in. w wnioskami płynącymi z wywiadów pogłębionych oraz panelu ekspertów), wciąż obserwuje się zapotrzebowanie na kontynuowanie wsparcia, w tym głównie na terenach wiejskich. Z drugiej strony, biorąc pod uwagę sytuację za wschodnią granicą kraju, należy mieć na uwadze znaczny napływ uchodźców z Ukrainy, generujących zapotrzebowanie na miejsca opieki i wychowania przedszkolnego ponieważ prawdopodobne jest, że sytuacja ta wpłynie w szczególności na wzrost zapotrzebowania na obszarach miejskich, gdzie miejsce zamieszkania może znaleźć stosunkowo duża liczba uchodźców.

10. Czynniki wpływające na tworzenie miejsc wychowania przedszkolnego i opieki żłobkowej

Pytanie badawcze: Jaka jest tendencja powstawania nowych form edukacji przedszkolnej oraz obiektów opieki nad dziećmi do lat 3 oraz jakie czynniki wspomagają, a jakie utrudniają ich tworzenie?

Tendencje dotyczące powstawania nowych form edukacji przedszkolnej oraz obiektów opieki dla dzieci do lat 3 w regionie opisano w podrozdziale 6 Dostępność do usług opieki nad dzieckiem do lat 3 oraz 7 Dostępność do usług edukacyjno-wychowawczych dzieci do lat 6.

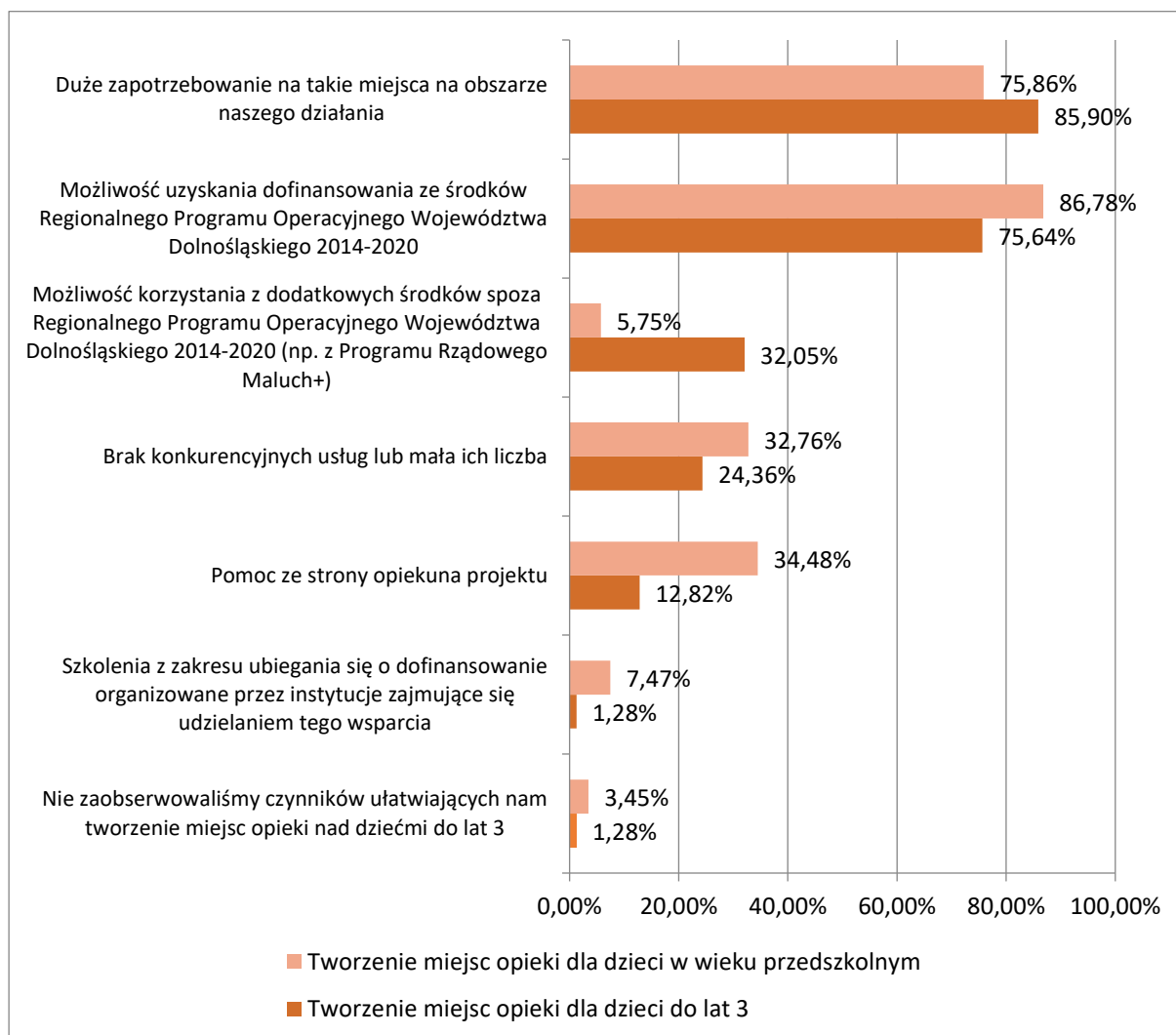
Podczas wywiadu pogłębionego ekspert oceniający wnioski o dofinansowanie w ramach Działania 6.1 i 8.4 ocenił, że czynnikiem, który wpływa na popularność tworzenia miejsc opieki dla dzieci do lat 3 jest przede wszystkim zainteresowanie ze strony rodziców, przede wszystkim związane z brakiem konieczności ponoszenia opłat. W jego opinii żłobki cieszą się największym zainteresowaniem ze względu na długi czas zapewniania opieki (minimum 8 godzin dziennie).

Wśród czynników, które ułatwiają tworzenie miejsc opieki, zgodnie z wypowiedziami beneficjentów odnotowanymi w ramach badania ilościowego, należy wymienić przede wszystkim duże zapotrzebowanie na tworzenie tych miejsc (85,90% wskazań beneficjentów Działania 7.1 i 10.1 oraz 75,86% wskazań beneficjentów Działania 6.1 i 8.4), a także możliwość uzyskania dofinansowania w ramach RPO WD 2014-2020 (odpowiednio 75,64% i 86,78% wskazań).

W przypadku opieki żłobkowej do czynników o bardzo dużym znaczeniu należy zaliczyć także możliwość skorzystania z dofinansowania w ramach innych środków (np. z programu Maluch+) oraz niską konkurencją na realizację usług opiekuńczych.

Z kolei w przypadku opieki przedszkolnej często wymieniano takie czynniki jak: pomoc ze strony opiekuna projektu i, podobnie jak w opiece żłobkowej, niski poziom konkurencji na realizowane usługi.

Wykres 12. Czynniki, które ułatwiały beneficjentom tworzenie miejsc opieki nad dziećmi

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI/CATI z beneficjentami Działania 6.1 i 8.4 oraz 7.1 i 10.1²⁷.

Beneficjenci projektów w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3 wymieniaли różne czynniki utrudniające i ułatwiające realizację projektów. Jako ułatwienie wskazano fakt posiadania funkcjonującego żłobka, a także kadrę dysponującą dużą wiedzą i doświadczeniem, dzięki której możliwe było np. właściwe skonstruowanie wniosku o dofinansowanie. Do ułatwień respondent zaliczył również duże zapotrzebowanie na takie miejsca opieki, posiadanie odpowiednich środków finansowych i akcję promocyjną w wielu środkach

²⁷ Odpowiedzi na wykresie nie sumują się do 100% ze względu na możliwość zaznaczenia więcej niż 1 odpowiedzi.

masowego przekazu (gazety, plakaty, media społecznościowe, strony internetowe gminy i placówek edukacyjnych).

Podczas wywiadów indywidualnych beneficjenci Działania 7.1 i 10.1 wskazali z kolei, że czynniki, które ułatwiały im realizację projektów to:

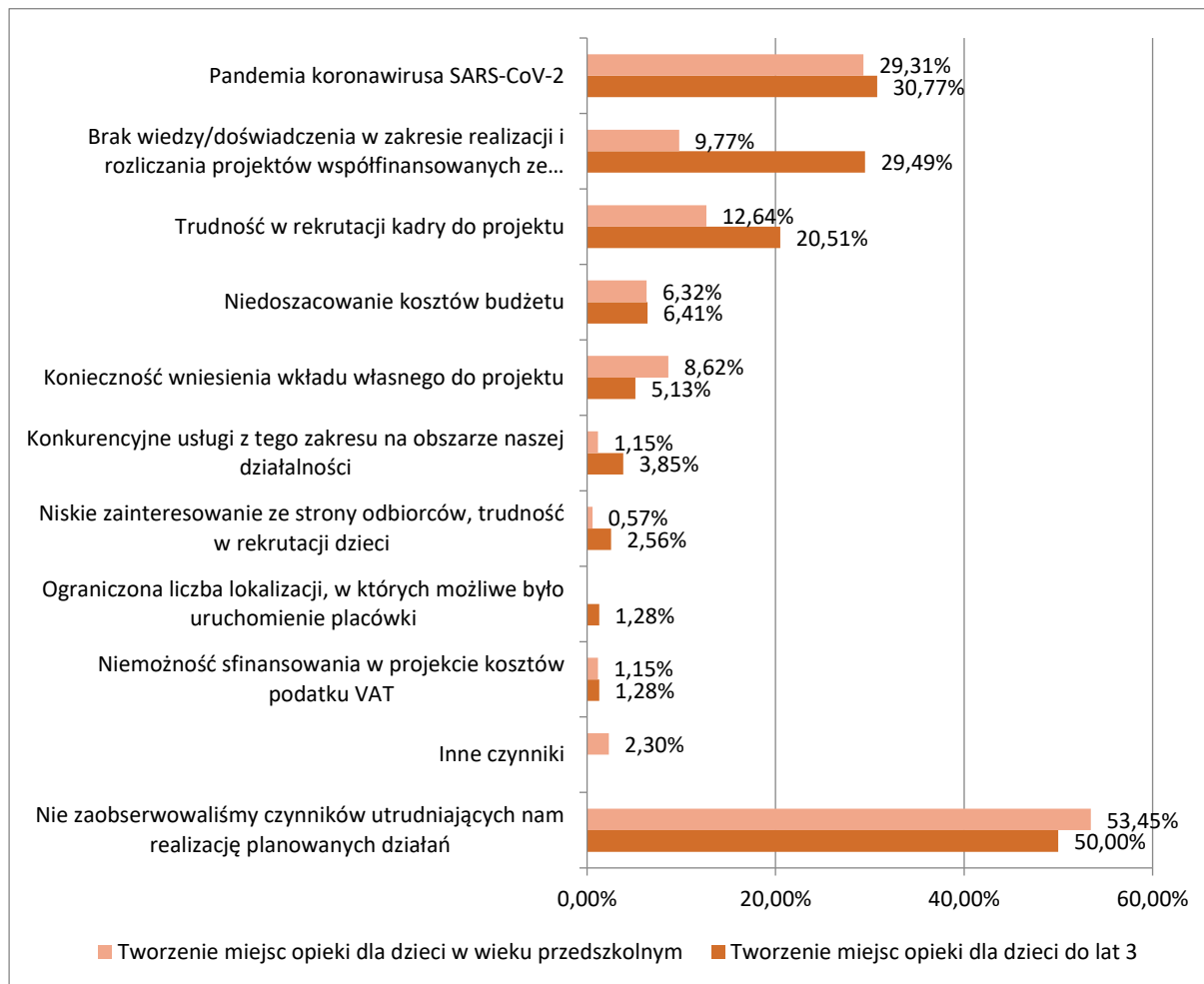
- a) Zaliczkowanie projektu, przez co nie jest konieczne zapewnienie dodatkowego finansowania;
- b) Program SL2014, który mimo trudności w użytkowaniu, został uznany za przydatne narzędzie.

Najczęściej wskazywanym przez beneficjentów czynnikiem, który negatywnie odbił się na realizowanych przez nich projektach był natomiast stan pandemii COVID-19 – wskazała na niego blisko 1/3 beneficjentów realizujących projekty dotyczące tworzenia miejsc opieki nad dziećmi w wieku żłobkowym, jak i przedszkolnym. Istotne znaczenie miały ponadto takie elementy jak: brak wiedzy i doświadczenia w zakresie realizacji oraz rozliczania projektów dofinansowanych ze środków unijnych oraz trudności związane z procesem rekrutacji kadry do projektu.

Wśród innych wymienianych czynników mających negatywny wpływ na realizację działań projektowych znalazły się: problemy związane z realizowaniem zamówień publicznych, skutkujących trudnościami związanymi z wyłonieniem wykonawców, zmiany kadrowe.

Należy również podkreślić, że ponad połowa ankietowanych zadeklarowała, że nie zaobserwowała żadnych czynników, które utrudniłyby im tworzenie miejsc opieki dla dzieci (53,45% odpowiedzi w przypadku Działania 6.1 i 8.4 oraz 50,00% w przypadku Działania 7.1 i 10.1).

Wykres 13. Czynniki, które utrudniały beneficjentom realizację projektu

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI/CATI z beneficjentami Działania 6.1 i 8.4 oraz 7.1 i 10.1²⁸.

Podczas wywiadów pogłębionych beneficjenci Działania 6.1 i 8.4 jako utrudnienia we wdrażaniu działań wymienili:

1. Problem z udostępnieniem pomieszczenia (problem został jednak rozwiązany);
2. Trudności ze zwiększeniem finansowania przez gminę oraz ryzyko nie zrealizowania projektu w terminie.

²⁸ Odpowiedzi na wykresie nie sumują się do 100% ze względu na możliwość zaznaczenia więcej niż 1 odpowiedzi.

Natomiast beneficjenci Działania 7.1 i 10.1 wskazywali takie utrudnienia w realizacji projektów, jak:

- a) Krótki termin realizacji projektu;
- b) Utrudniona współpraca z wykonawcami;
- c) Niedotrzymywanie terminów;
- d) Brak intuicyjności programu SL2014 (narzędzie oceniono jako przydatne, lecz trudne w obsłudze).

Warto również zwrócić uwagę na wyniki wywiadów pogłębionych przeprowadzonych z przedstawicielami instytucji/gremiów zaangażowanych w realizację RPO WD 2014-2020. Zdaniem respondentów wśród czynników korzystnie wpływających na tworzenie tego typu miejsc zaliczyć należy przeprowadzenie rzetelnej diagnozy potrzeb. Jednocześnie aspekt ten może mieć również wpływ negatywny, w przypadku błędów popełnionych przy wykonywaniu tego typu analizy potrzeb rynku. Można więc uznać ww. diagnozę za pewnego rodzaju punkt wyjścia, determinujący zarówno samą potrzebę tworzenia tego typu miejsc, jak i ich późniejszy (możliwy do osiągnięcia) sukces.

- Te czynniki, które wpływają pozytywnie to jest prawidłowo i rzetelnie przeprowadzona diagnoza potrzeb. A czynniki, które mogą wpływać negatywnie to tym samym błędne wykonanie analizy potrzeb rynku. Więc tu bym się skupiła na tych diagnozach potrzeb, bo one są jakby punktem wyjścia dla powodzenia tych działań. (...). Jeżeli diagnoza jest rzetelnie przeprowadzona to ona też uwzględnia te trendy demograficzne więc jeżeli je uwzględnia no to nie powinno na etapie realizacji występować zaskoczenie w tym temacie.

Źródło: Wywiady pogłębione z przedstawicielami instytucji/gremiów zaangażowanych w realizację RPO WD 2014-2020

11. Skala zmian w sytuacji rodziców i opiekunów dzieci

Pytanie badawcze: Jak zwiększyła się dyspozycyjność rodziców małych dzieci (głównie kobiet) i jak przełożyło się to na wzrost ich aktywności na rynku pracy?

Jednym ze zjawisk, na które zwrócono uwagę w analizie sytuacji społeczno-ekonomicznej województwa dolnośląskiego w obszarze oddziaływania Europejskiego Funduszu Społecznego jest wysoka – wyższa niż wśród mężczyzn – stopa bezrobocia

rejestrowanego wśród kobiet²⁹. Zwrócono także uwagę na to, że kobiety dużo częściej niż mężczyźni pozostają bierne zawodowo³⁰, co może mieć związek m.in. z urodzeniem i wychowywaniem dziecka. Jednocześnie niepokojącym zjawiskiem może być to, że ok. 1/3 spośród zarejestrowanych osób bezrobotnych w województwie posiada III profil pomocy, co oznacza, że są to osoby oddalone od rynku pracy, mało aktywne i zmotywowane do poszukiwania zatrudnienia³¹.

Dodatkowo, na sytuację rodziców i opiekunów dzieci (zwłaszcza kobiet) wpłynęła pandemia COVID-19. W okresie od 12 marca do 24 maja 2020 r., a następnie: od 29 marca do 18 kwietnia 2021 r. w celu zahamowania transmisji wirusa wywołującego przedmiotową chorobę przedszkola i żłobki pozostawały zamknięte. Spowodowało to konieczność zapewnienia opieki nad dziećmi. Opiekę taką sprawowały przede wszystkim kobiety, co może być wynikiem występowania dużej *Gender Pay Gap* (GPG, luki płacowej ze względu na płeć). W województwie dolnośląskim luka ta była wyjątkowo wysoka – wyniosła ponad 9% (uwzględniając wszystkie formy zatrudnienia, również umowy cywilnoprawne), przy czym średnia wartość dla Polski wyniosła w tym czasie 7,2%. Tak wysoka luka występowała, prócz województwa dolnośląskiego jedynie w woj. śląskim, mazowieckim i wielkopolskim³². Tym samym z uwagi na konieczność dokonywania zmian w rozkładzie dnia w okresie pandemii (wywołaną zamknięciem żłobków i przedszkoli) oraz ze względu na czynniki finansowe (negatywny wpływ pandemii i obostrzeń na możliwość zarobkowania) rodzice i opiekunowie niekiedy decydowali się na rezygnację z aktywności zawodowej – rezygnacja ta zwykle dotyczyła osoby, która zarabiała mniej, czyli zazwyczaj kobiet. Potwierdzają to wyniki badań przeprowadzonych w początkach 2021 r., z których wynika, że aż 76% kobiet uważa, iż pandemia oraz wyrzeczenia, jakie musiały one ponieść w związku z nią wywarła negatywny wpływ na ich życie. Podobny odsetek kobiet obawia się o rozwój swojej kariery zawodowej w wyniku zmian wywołanych pandemią – 54% kobiet przyznało, że obawy te wynikają ze zwiększonego obciążenia opieką nad dziećmi³³.

Jak wskazuje natomiast Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020 oraz jej aktualna wersja: Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 – wzrost

²⁹ *Tamże.*, s. 15.

³⁰ *Tamże.*, s. 16.

³¹ *Tamże.*, s. 20.

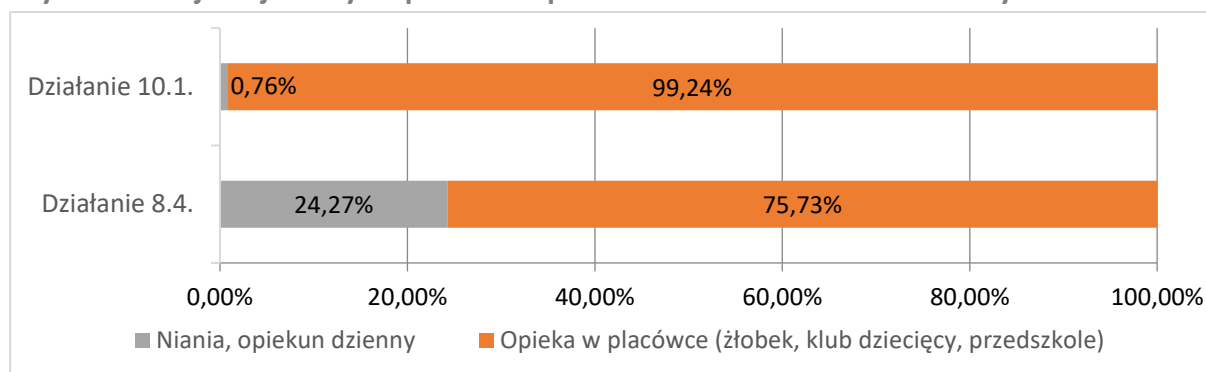
³² *Różnice w wynagrodzeniach kobiet i mężczyzn w Polsce w 2016 r., Ośrodek Badań i Analiz Rynku Pracy, Kujawsko-Pomorski Ośrodek Badań Regionalnych, Bydgoszcz 2018 r., s. 12.*

³³ *Wpływ pandemii na perspektywy rozwoju zawodowego kobiet w biznesie. Jak pracodawcy mogą wspierać rozwój kobiecych talentów. Raport z badania, Deloitte, marzec 2021, s. 6-7.*

aktywności zawodowej pracowników, w tym kobiet, jest jednym z celów, jakie będą wpływać na rozwój województwa³⁴. Zalecenia w zakresie konieczności wsparcia opieki nad dziećmi do lat 3 i do lat 6 wynikają również z tzw. CSR dla Polski, gdzie również zwracana jest uwaga na nierówności płacowe kobiet i mężczyzn oraz bierność zawodową rodziców i opiekunów dzieci (głównie kobiet)³⁵. Stąd interwencja w ramach wzmacniania wsparcia na rzecz opieki nad dziećmi do lat 3 i do lat 6 staje się jednym z istotnych celów, którego osiągnięcie należy kontynuować.

Przeprowadzone badania reaktywne z rodzicami/opiekunami dzieci również pozwalają na wskazanie skali zmian w ich sytuacji życiowej i zawodowej. Przeważająca większość respondentów – rodziców i opiekunów prawnych dzieci zadeklarowała, że dziecko skorzystało z opieki w placówce, nie z opieki w warunkach domowych (niania, opiekun dzienny) zarówno w działaniu 8.4. (75,73%), jak i 10.1. (99,24%).

Wykres 14. Z jakiej formy wsparcia w opiece nad dziećmi Państwo skorzystali?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI/CATI z uczestnikami projektów (opiekunami) w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 oraz usług edukacyjno-wychowawczych dla dzieci do lat 6.

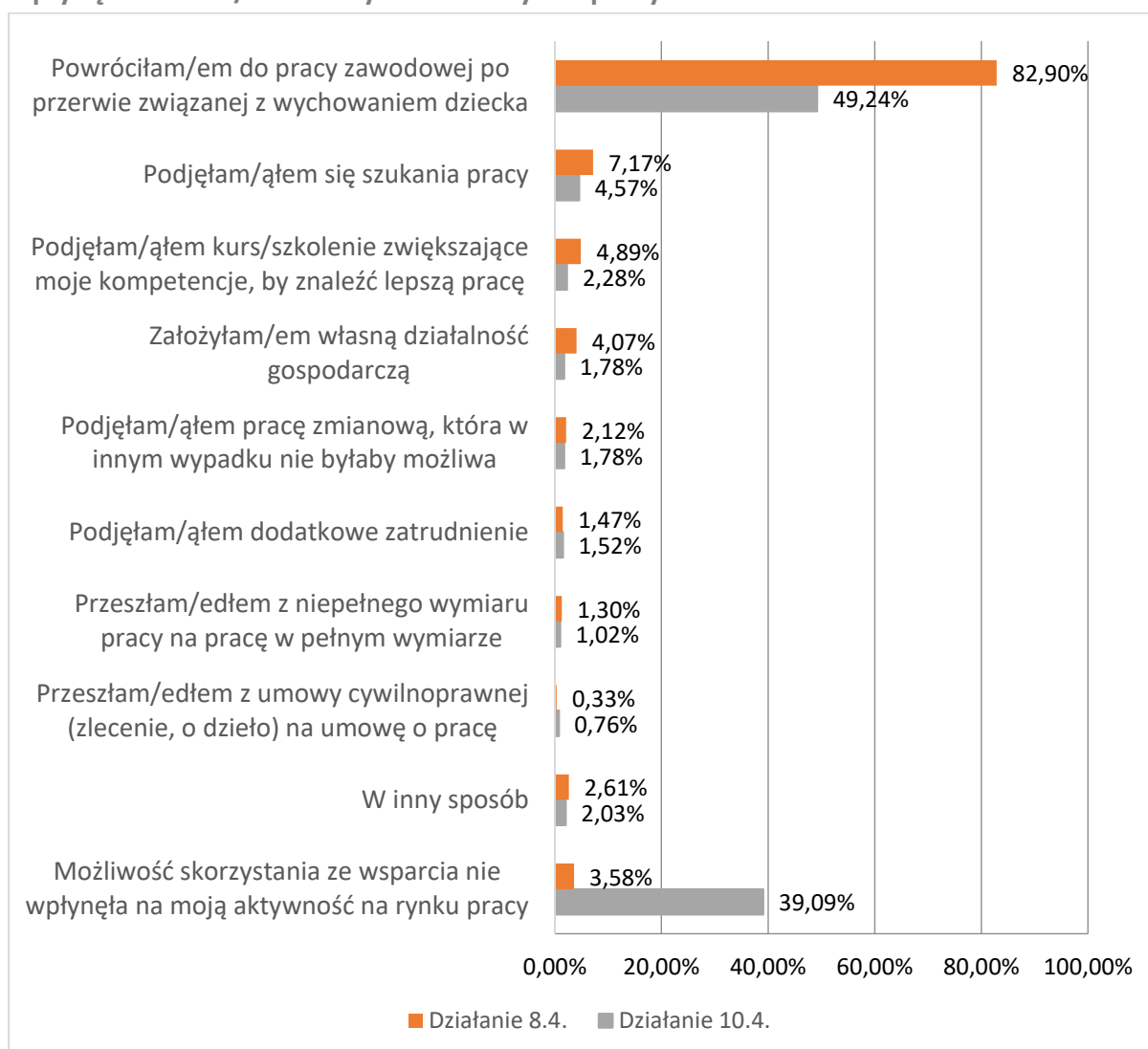
³⁴ Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020, załącznik do uchwały nr XXXII/932/13 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 28 lutego 2013 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020; Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030, załącznik do uchwały nr L/1790/18 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 20 września 2018 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030.

³⁵ Zob. np. Zalecenie Rady z dnia 9 lipca 2019 r. w sprawie krajowego programu reform Polski na 2019 r. oraz zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Polskę programu konwergencji na 2019 r. (2019/C 301/21 z 5.9.2019), s. 3 oraz Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Banku Centralnego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, Komitetu Regionów i Europejskiego Banku Inwestycyjnego Europejski semestr 2020: zalecenia dla poszczególnych krajów, COM(2020) 500 final, Bruksela, dnia 20.5.2020 r., s. 11.

Uzyskane wsparcie – zarówno w formie opieki w instytucji, jak i z opieki w formie domowej – pozwoliło na podjęcie przez rodziców i opiekunów prawnych dzieci zróżnicowanej aktywności. Przede wszystkim obejmowała ona powrót do pracy po przerwie związanej z wychowaniem dziecka – taką zmianę zadeklarowała zdecydowana większość respondentów z grupy w działaniu 8.4. (82,90%) i prawie połowa w działaniu 10.1. (49,24%). Zmianę tę potwierdzono również w drodze przeprowadzonych wywiadów FGI. W mniejszym stopniu zmobilizowało to rodziców i opiekunów dzieci do innej aktywności, takiej jak szukanie pracy, założenie własnej działalności gospodarczej, zmianę trybu pracy (np. na zmianową, na pracę pełnoetatową) oraz podjęcie dodatkowego zatrudnienia. Dużo więcej respondentów w działaniu 10.1. wskazało, że otrzymane wsparcie nie wpłynęło na ich aktywność na rynku pracy (39,09%), podczas gdy w działaniu 8.4. takie przekonanie wyraziło jedynie 3,58% badanych. Jako przyczyny braku wpływu na ich aktywność na rynku pracy respondenci podali:

- Przewlekłą chorobę, która uniemożliwiła podjęcie aktywności;
- Obostrzenia związane z pandemią COVID-19 (czasowe zamknięcie żłobków i przedszkoli), które uniemożliwiły aktywność zawodową rodziców i opiekunów dzieci;
- Dalsze poszerzenie rodziny (kolejna ciąża, która uniemożliwiła pracę);
- Utratę zatrudnienia pomimo jego podjęcia (np. na skutek redukcji etatów).

Wykres 15. W jaki sposób możliwość skorzystania ze wsparcia w opiece nad dzieckiem wpłynęła na Pani/Pana aktywność na rynku pracy?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI/CATI z uczestnikami projektów (opiekunami) w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 oraz usług edukacyjno-wychowawczych dla dzieci do lat 6³⁶.

Interesujących wniosków dostarcza również analiza wyników przeprowadzonego panelu ekspertów. Zwracano bowiem uwagę nie tylko na zwiększoną dyspozycyjność rodziców, lecz również na poprawę ich komfortu psychicznego. Wsparcie umożliwiło rodzicom powrót do pracy, co po okresie zajmowania się dzieckiem stanowiło dla nich istotną

³⁶ Odpowiedzi na wykresie nie sumują się do 100% ze względu na możliwość zaznaczenia więcej niż 1 odpowiedzi.

odmianę w życiu codziennym. Tym samym, powrót do pracy wiązał się również z rozwojem kontaktów społecznych i umożliwieniem działań skierowanych na rozwój osobisty, w tym zawodowy. Szerzej do tego typu zmian odniesiono się w dalszej części dokumentu.

Pytanie badawcze: Jakie zmiany zaszyły w życiu społeczno-zawodowym rodziców, których dzieci uczęszczają do przedszkola/żłobka?

Oprócz wskazanych wcześniej zmian dotyczących wzrostu poziomu zatrudnienia rodziców i opiekunów, badanie ankietowe pozwoliło także na zidentyfikowanie zmian w obszarze społecznym, nie tylko w przypadku uczestników badania, ale też dzieci korzystających ze wsparcia. Respondenci wskazywali przede wszystkim na:

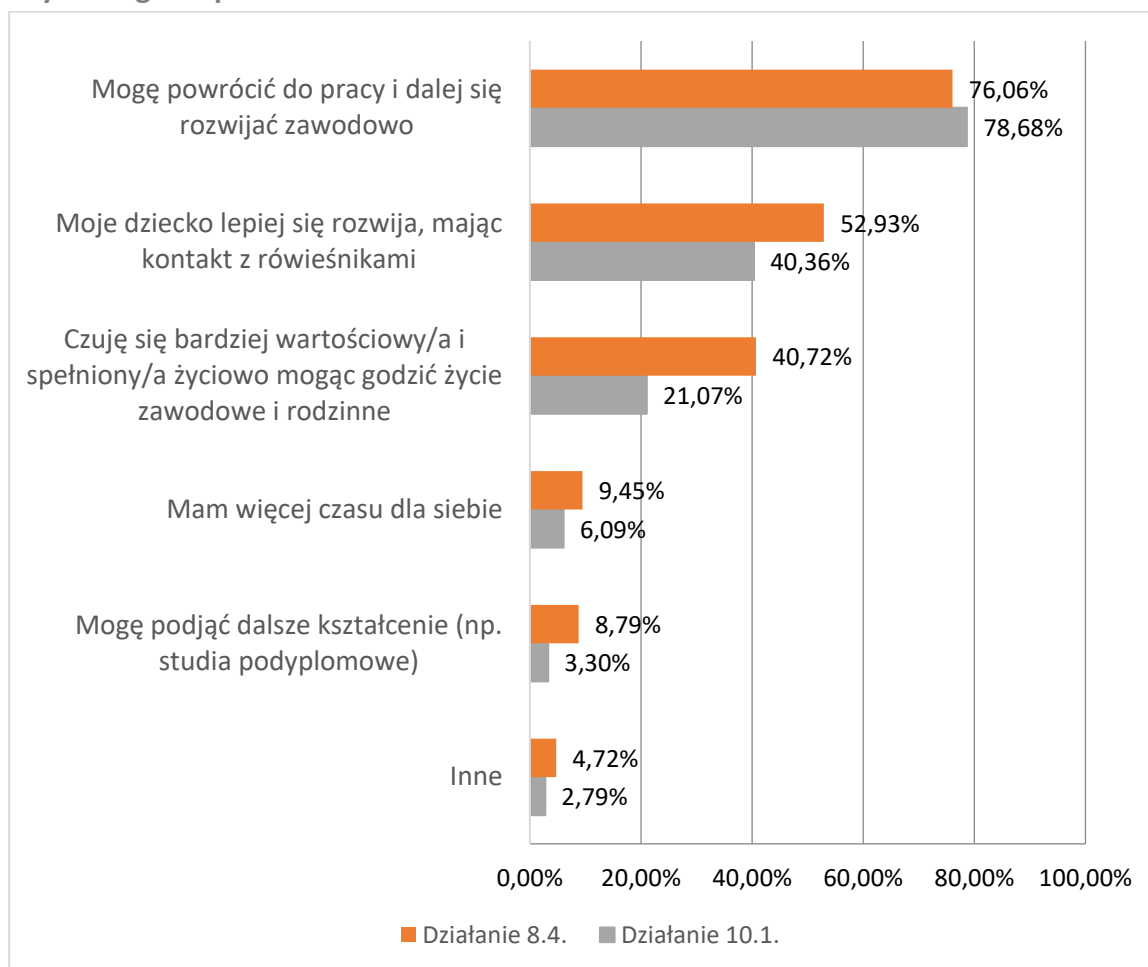
- Możliwość powrotu do pracy zawodowej;
- Lepszy rozwój psychospołeczny dziecka, w tym lepszą socjalizację dziecka w kontaktach z rówieśnikami.

W mniejszym stopniu zachodzące zmiany objęły:

1. Poczucie większego zadowolenia ze swojego życia (poczucie spełnienia życiowego w wyniku podejmowania zróżnicowanych form aktywności – rodzinnej, jak i zawodowej);
2. Zwiększenie czasu wolnego dla siebie, przez co możliwe jest np. podjęcie aktywności takich jak dokształcanie lub rozwijanie hobby.

Wskazywano również na inny wpływ wsparcia (4,72% respondentów w działaniu 8.4. i 2,79% w działaniu 10.1.), tj. możliwość zajęcia się własnym zdrowiem, które dotychczas z uwagi na brak czasu było zaniedbane, możliwość zaplanowania powiększenia rodziny i zajęcia się młodszym dzieckiem, gdy starsze otrzymywało opiekę w ramach projektu.

Wykres 16. Proszę określić, jak zmieniła się jakość Pani/Pana życia w wyniku uzyskanego wsparcia

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI/CATI z uczestnikami projektów (opiekunami) w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 oraz usług edukacyjno-wychowawczych dla dzieci do lat 6³⁷.

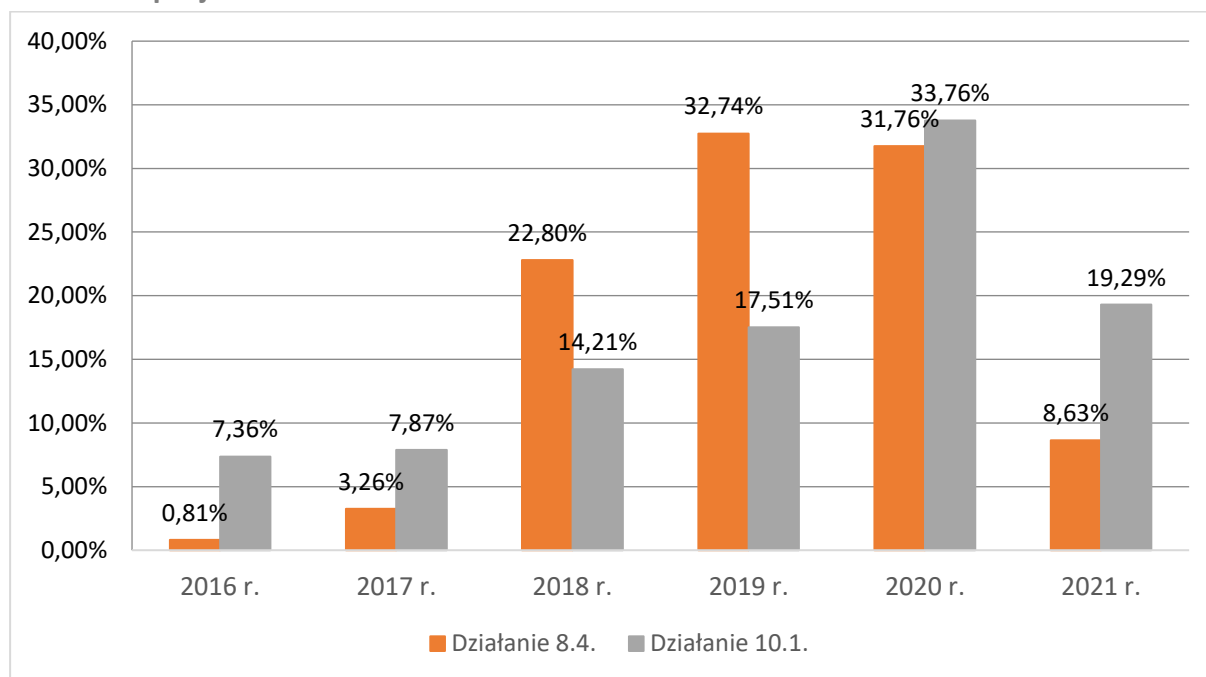
Pytanie badawcze: Jaka jest trwałość zmian w sytuacji uczestników projektu?

W celu zbadania trwałości zmian w sytuacji życiowej i zawodowej rodziców i opiekunów dzieci korzystających ze wsparcia zbadano, w którym roku podjęli oni aktywność na rynku pracy.

³⁷ Odpowiedzi na wykresie nie sumują się do 100% ze względu na możliwość zaznaczenia więcej niż 1 odpowiedzi.

Okres, w którym dziecko zaczęło korzystać z opieki pokrywa się z deklarowanym przez beneficjentów okresem realizacji projektów.

Wykres 17. Proszę podać rok, w którym Pani/Pana dziecko zaczęło korzystać z opieki w ramach projektu

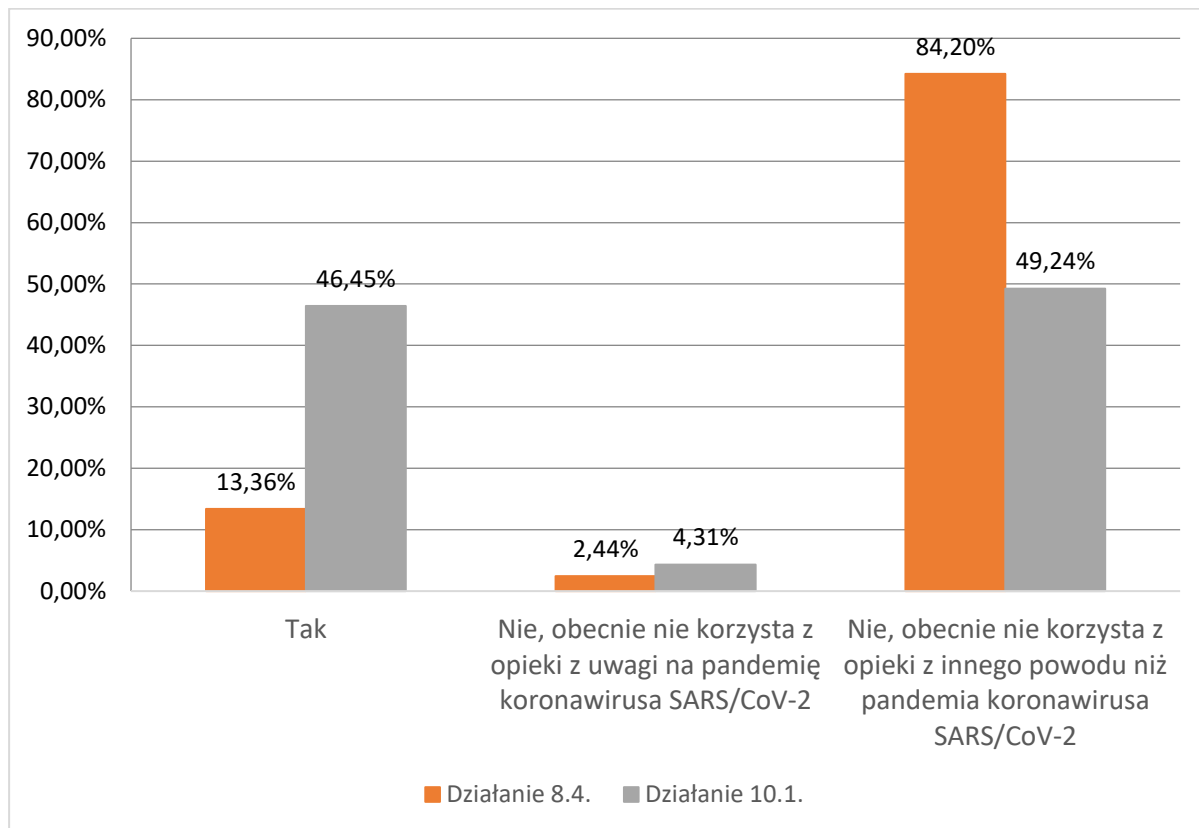
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI/CATI z uczestnikami projektów (opiekunami) w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 oraz usług edukacyjno-wychowawczych dla dzieci do lat 6.

Większość dzieci nie korzysta już z opieki w ramach projektu, czego przyczyną w przeważającej większości jest:

- Zakończenie realizacji projektu;
- Osiągnięcie przez dziecko wieku uprawniającego go do pobytu w żłobku, przedszkolu lub innej formie opieki.

W mniejszości przypadków wskazywano na takie powody, jak przewlekła, ciężka choroba dziecka, uniemożliwiająca korzystanie z opieki w ramach placówki lub zmiana miejsca zamieszkania na oddalone od placówki. Tym samym należy wskazać, że przyczyny niekorzystania z opieki są w głównej mierze obiektywne.

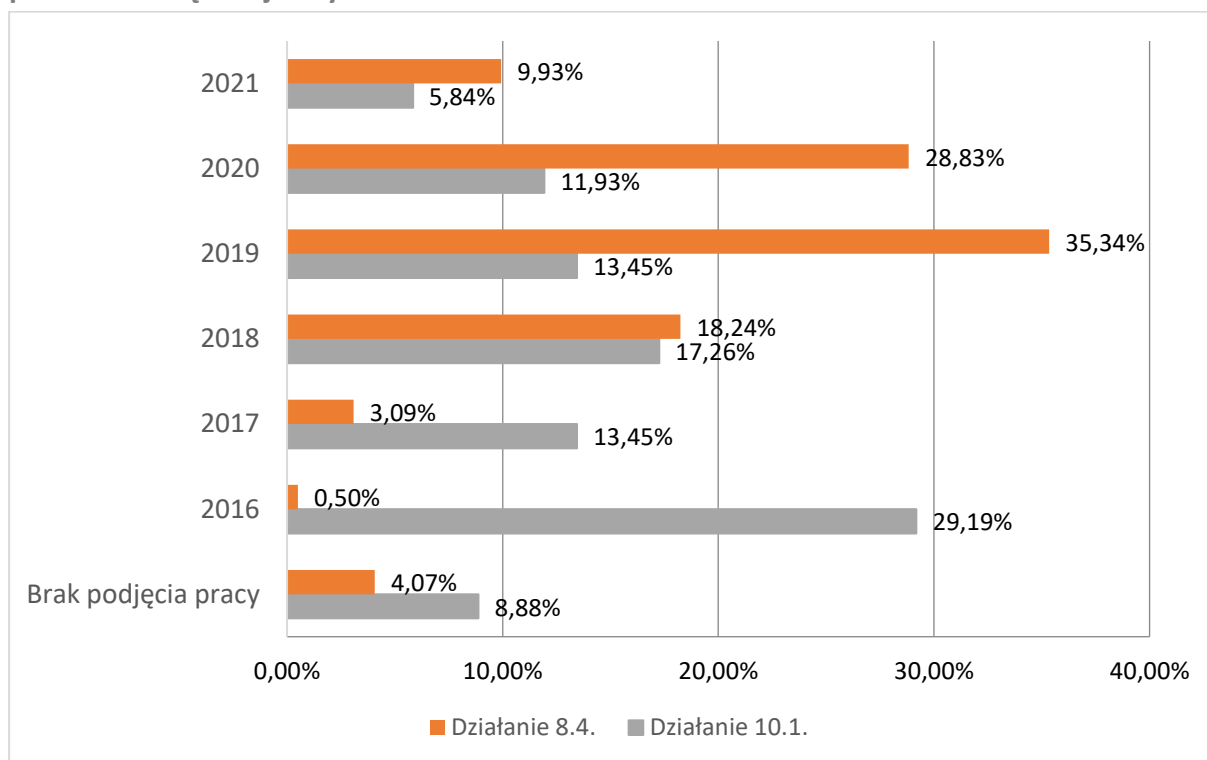
Wykres 18. Czy Pani/Pana dziecko nadal korzysta z opieki w ramach projektu?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI/CATI z uczestnikami projektów (opiekunami) w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 oraz usług edukacyjno-wychowawczych dla dzieci do lat 6.

Rodzice i opiekunowie dzieci deklarowali, że podejmowali pracę zawodową w wyniku otrzymanego wsparcia – jedynie 4,07% badanych w działaniu 8.4. i 8,88% w działaniu 10.1. deklarowało, że nie podjęło zatrudnienia. Czas, w którym skorzystano ze wsparcia pokrywał się z okresem, w którym dziecko zaczęło korzystać z opieki. Tym samym wskazać można, że to otrzymane wsparcie w głównej mierze wpłynęło na podjęcie aktywności zawodowej.

Wykres 19. Proszę podać rok, w którym podjęła Pani/podjął Pan pracę zawodową po przerwie związanej z wychowaniem dziecka

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI/CATI z uczestnikami projektów (opiekunami) w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 oraz usług edukacyjno-wychowawczych dla dzieci do lat 6.

Analiza szczegółowych wyników badania pozwala na stwierdzenie, że większość rodziców i opiekunów dzieci w działaniu 8.4. podjęła aktywność zawodową w tym samym roku, w którym otrzymała wsparcie w ramach projektu – sytuacja taka deklarowana była przez 79,00% rodziców i opiekunów dzieci. Z kolei dane dotyczące respondentów w grupie 10.1 pokazują, że ponad połowa badanych (55,33%) rozpoczęła zatrudnienie przed uczestnictwem w projekcie, natomiast sam udział pozwolił na zmianę formy pracy na bardziej komfortową (np. z części etatu na cały etat).

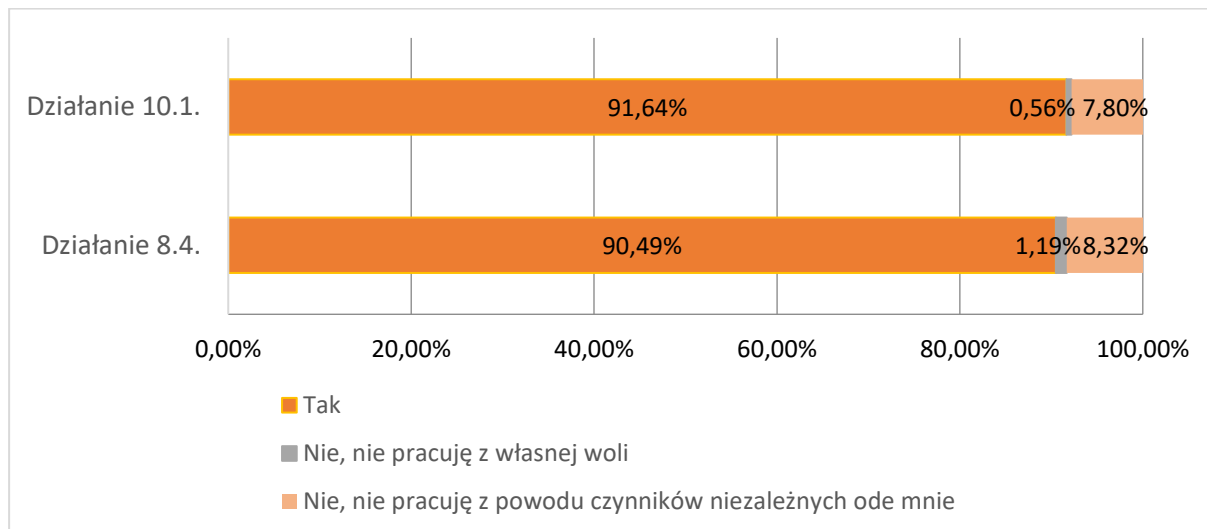
Tabela 18. Czas od rozpoczęcia udziału dziecka w projekcie do rozpoczęcia zatrudnienia

Deklarowana aktywność	Odsetek respondentów w Działaniu 8.4.	Odsetek respondentów w Działaniu 10.1.
Rozpoczęcie zatrudnienia przed uczestnictwem w projekcie	4,07%	55,33%
Rozpoczęcie zatrudnienia w tym samym roku, w którym rozpoczęto uczestnictwo w projekcie	79,00%	29,44%
Rozpoczęcie zatrudnienia rok po roku, w którym rozpoczęto uczestnictwo w projekcie	12,05%	4,57%
Rozpoczęcie zatrudnienia w okresie dłuższym niż rok po roku, w którym rozpoczęto uczestnictwo w projekcie	0,81%	1,78%
Brak podjęcia zatrudnienia	4,07%	8,88%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI/CATI z uczestnikami projektów (opiekunami) w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 oraz usług edukacyjno-wychowawczych dla dzieci do lat 6.

Jak wskazuje analiza szczegółowych wyników przeprowadzonych badań reaktywnych, znacząca większość uczestników w obu działaniach kontynuuje zatrudnienie. Zatrudnienie przerwało (przede wszystkim z przyczyn niezależnych od siebie) 8,32% respondentów w działaniu 8.4. i 7,80% w działaniu 10.1. Są to osoby, których średni czas pracy wynosił poniżej 1 roku, a więc osoby, które mogły być zatrudnione w mniej korzystnej dla siebie formie (np. na podstawie umów na okres próbny lub na czas określony, które relatywnie łatwo rozwiązać). Wśród respondentów w działaniu 8.4. najwięcej kontynuowało zatrudnienie osoby z wykształceniem wyższym (88,66%), ponadgimnazjalnym (81,67%) i policealnym (80,33%). Można zauważyć zależność, że im niższe wykształcenie respondentów, tym niższy poziom zatrudnienia. Jednak w działaniu 10.1. więcej badanych kontynuowało zatrudnienie o wykształceniu niższym niż podstawowe (83,76%) w porównaniu do osób o wykształceniu podstawowym (66,67%). Analizując jednak otrzymane wyniki całościowo należy uznać, że wsparcie okazało się bardzo trwałe oraz skuteczne.

Wykres 20. Czy obecnie kontynuuje Pani/Pan pracę? Proszę uwzględnić jakąkolwiek formę pracy: umowę o pracę, umowę zlecenie, umowę o dzieło, własną działalność gospodarczą itp.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI/CATI z uczestnikami projektów (opiekunami) w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 oraz usług edukacyjno-wychowawczych dla dzieci do lat 6.

Warto również odnieść się do wniosków płynących z przeprowadzonego panelu ekspertów. Uczestnicy badania odnieśli się bowiem do kwestii trwałości zmian w sytuacji uczestników projektów również w nieco odmienny sposób. Wskazano, że trwałość w tym zakresie należy upatrywać również na poziomie zabezpieczenia społecznego w postaci świadczeń emerytalnych, które będą mogły zostać wypracowane w czasie świadczenia pracy w okresie korzystania z efektów projektu.

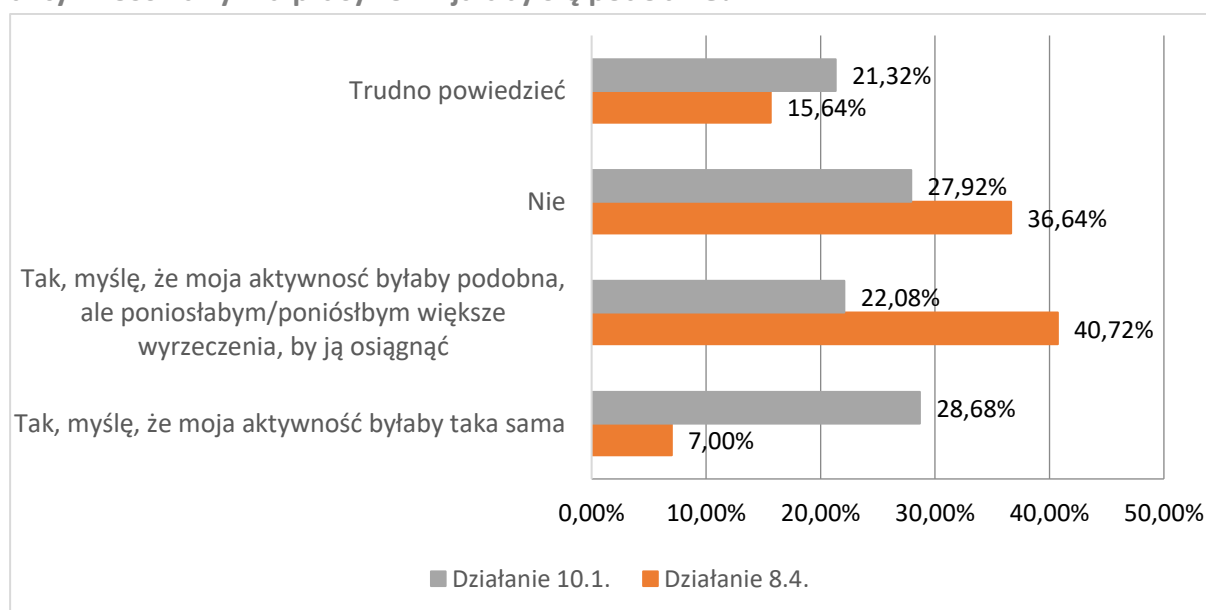
- Te podstawy funkcjonowania i pozostawanie na rynku pracy daje nam teoretycznie gwarancję uczestniczenia w zabezpieczeniu społecznym poprzez późniejsze świadczenie emerytalne, czyli ta trwałość faktycznie jest bardzo długa.

Źródło: Panel ekspertów

Pytanie badawcze: Jaka byłaby skala zmian sytuacji zawodowej rodziców/opiekunów bez udziału w interwencji?

Rodzice i opiekunowie dzieci korzystających ze wsparcia zostali również zapytani o to, czy gdyby nie wsparcie to ich aktywność na rynku pracy rozwijałaby się podobnie. Jedynie 7% badanych z działania 8.4. wskazało, że aktywność ta byłaby taka sama, jak obecnie, podczas gdy 28,68% badanych z działania 10.1. wyraziło takie samo przekonanie. Można zauważyć duże dysproporcje także w innych odpowiedziach badanych w zależności od poszczególnego działania. Zdecydowana większość respondentów z działania 8.4. wskazało, że aktywność byłaby porównywalna, jednak byłoby to okupione większymi wyrzeczeniami (np. koniecznością zaangażowania dziadków do pomocy w opiece nad dzieckiem, rezygnacją z dodatkowych aktywności przez rodziców itp.). W ten sposób odpowiedziało także 22,08% badanych z działania 10.1.

Wykres 21. Czy gdyby nie wsparcie zaoferowane Pani/Panu w projekcie, Pani/Pana aktywność na rynku pracy rozwijałaby się podobnie?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI/CATI z uczestnikami projektów (opiekunami) w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 oraz usług edukacyjno-wychowawczych dla dzieci do lat 6.

Do analizowanej kwestii, w tym przedstawionych powyżej wyników badania, odnieśli się uczestnicy panelu ekspertów. Jak sami przyznali, wsparcie unijne w zakresie podjętej interwencji było niezbędne do uzyskania takiej skali efektów. Bez tego rodzaju wsparcia podejmowane byłyby tylko niezbędne inwestycje, nie mając jednocześnie szans na

zaspokojenie bieżących potrzeb w tym obszarze. Co więcej, eksperci zwracali uwagę, że sami uczestnicy wsparcia niekiedy nie zdają sobie sprawy z istotności pomocy, która skierowana została ze środków unijnych. Problem ten dotyczy zwłaszcza wsparcia o charakterze miękkim, wobec którego istnieje stosunkowo niski poziom świadomości dotyczącej źródeł jego finansowania, co ostatecznie może prowadzić do błędnych, subiektywnych przekonań na temat możliwości podejmowania przez nich aktywności o tej samej skali, nawet w sytuacji braku wsparcia w otrzymanej formie. Eksperci zwrócili również uwagę, że o ile w przypadku działań o charakterze infrastrukturalnym poziom podejmowanych działań informacyjno-promocyjnych dot. źródła finansowania projektu jest zwykle na odpowiednim poziomie, tak w przypadku działań o charakterze miękkim należałoby te działania rozszerzyć.

- Myślę, że te wskaźniki, które Pani pokazuje biorą się również z tego co obserwujemy i ciągle walczymy - żeby wśród odbiorców tych niezwiązanych bezpośrednio z funduszami promować to, że to co dostają jest finansowane ze środków unijnych. Często czy rodzice, czy uczniowie w szkołach, czy zwykli obywatele nie mają świadomości, że korzystają z jakiś, zwłaszcza miękkich form wsparcia i że one są właśnie w taki sposób dofinansowane ze środków unijnych.

- Ja myślę, że jeżeli chodzi o inwestycje - to w jakiś sposób społeczeństwo widzi tą tabliczkę na moście, na budynku, na szkole i to jest bardziej jakoś na ulicy, na przystanku autobusowym, ścieżce rowerowej. Natomiast jeżeli chodzi o wsparcie miękkie, to że dzieci mają określone formy zajęć pozalekcyjnych, pozaszkolnych różnego rodzaju zajęć rozwijających, że są różne formy szkoleń, które są dofinansowane [to] tego nie widać i to, że ktoś wypełnia tylko ankietę czy na początku osoba prowadząca szkolenia dofinansowane ze środków unijnych jest zobowiązana poinformować o tym, to jest chyba za mało.

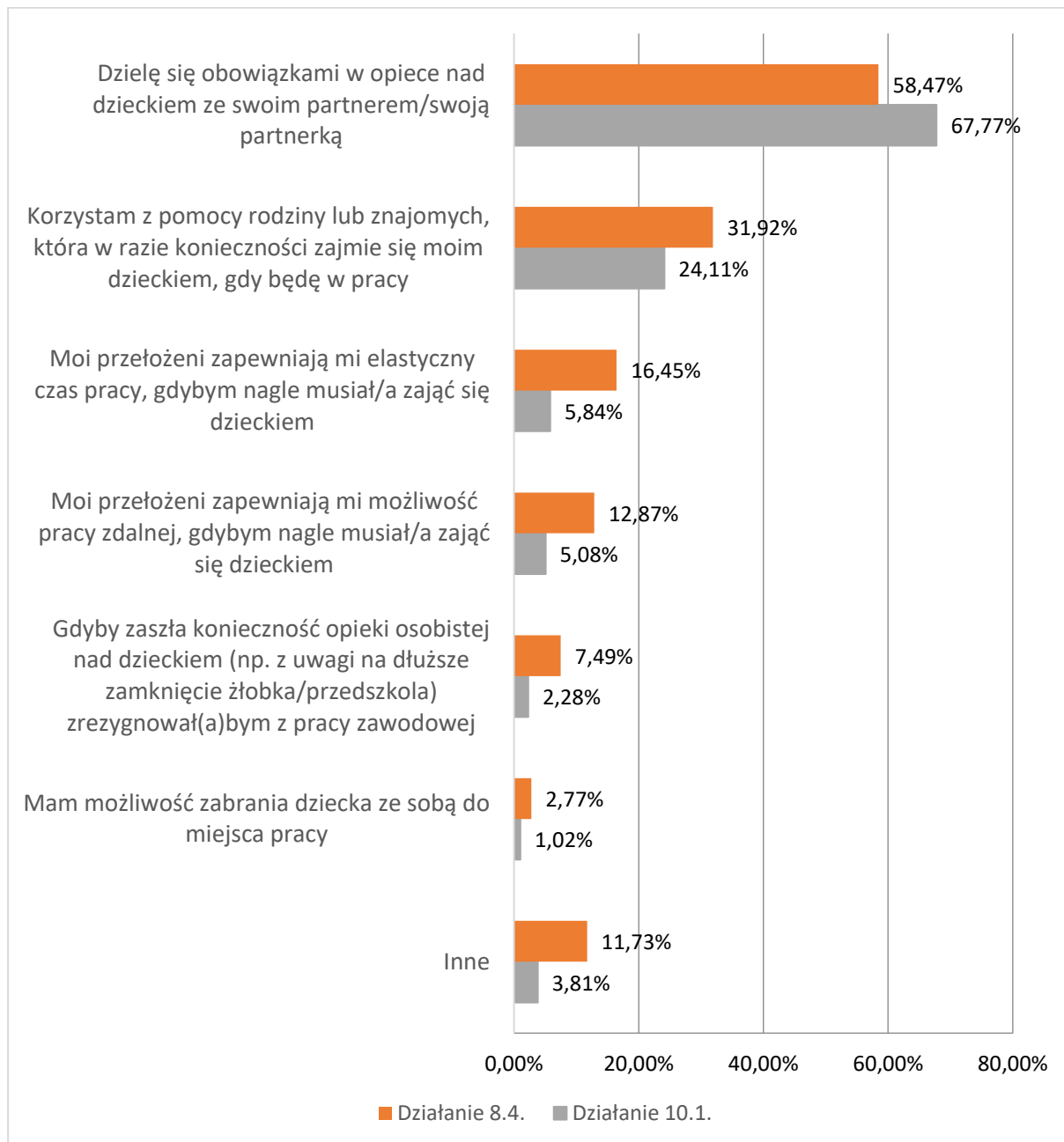
Źródło: Panel ekspertów

Pytanie badawcze: Czy formy wsparcia oferowane uczestnikom projektów odpowiadają na ich potrzeby związane z zapewnieniem opieki nad dzieckiem do lat 3 – jak uczestnicy projektów oceniają otrzymane wsparcie?

Odnosząc się do wyników przeprowadzonych badań reaktywnych należy uznać, że wsparcie odpowiadało na potrzeby uczestników związane z zapewnieniem opieki ich dzieciom. Świadczy o tym potwierdzenie, że osoby te posiadają możliwości ułatwiające

im godzenie życia rodzinnego z zawodowym. Większość ankietowanych, którzy skorzystali ze wsparcia w ramach obu opisywanych działań stwierdziła, że dzieli się obowiązkami związanymi z opieką nad dzieckiem z partnerem/partnerką (58,47% w Działaniu 8.4. i 67,77% w Działaniu 10.1.) lub korzysta z pomocy znajomych lub rodziny (31,92% w Działaniu 8.4. i 24,11% w Działaniu 10.1.). Część osób wskazała również na rozwiązania z zakresu *work-life balance*, które są zapewnione przez pracodawcę, takiej jak elastyczny czas pracy, możliwość pracy zdalnej, możliwość zabrania dziecka ze sobą do miejsca pracy). Wskazywano również na inne rozwiązania, tj. korzystanie ze zwolnienia lekarskiego na rzecz opieki nad dzieckiem, dostosowanie godzin pracy żłobka/przedszkola do potrzeb rodziców, praca częstkowoetatowa, przychylność pracodawcy podczas układania grafiku pracy zmianowej itp.

Wykres 22. Jakie są Pani/Pana możliwości godzenia pracy z opieką nad dzieckiem?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI/CATI z uczestnikami projektów (opiekunami) w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 oraz usług edukacyjno-wychowawczych dla dzieci do lat 6³⁸.

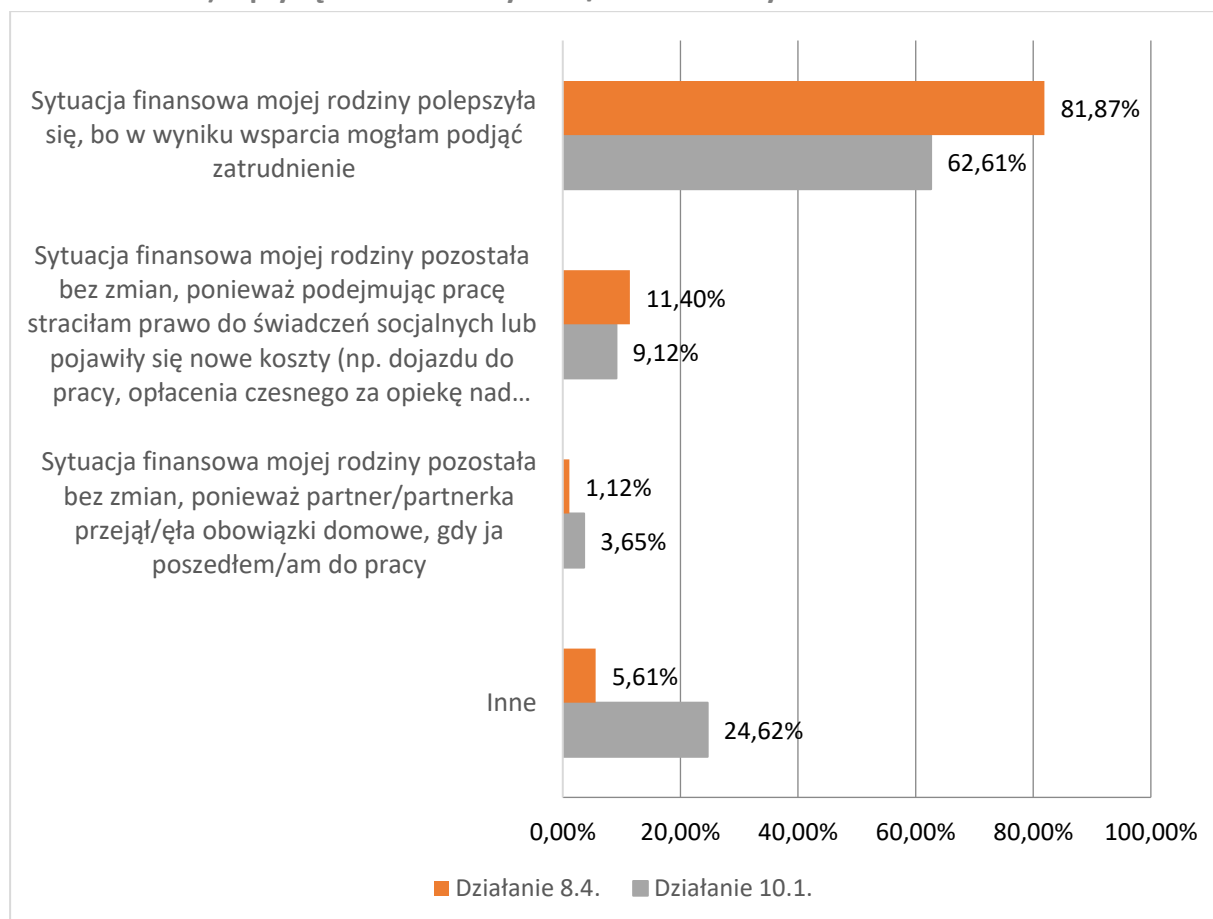
³⁸ Odpowiedzi na wykresie nie sumują się do 100% ze względu na możliwość zaznaczenia więcej niż 1 odpowiedzi.

Podjęte zatrudnienie wpłynęło również na sytuację finansową rodziny, co zadeklarowało 81,87% respondentów w działaniu 8.4. i 62,61% w działaniu 10.1. Jedynie część rodziców i opiekunów dzieci w obu działaniach wskazała, że sytuacja ta nie uległa zmianie.

Argumentowano to tym, że opłaty za uczęszczanie dziecka do placówki były na tyle wysokie, że pomimo podjęcia zatrudnienia budżet domowy nie odczuł istotnej zmiany.

Osoby, które deklarowały inną zmianę wskazały na możliwość większego zaangażowania się w obowiązki zawodowe, co oznaczało awans finansowy lub większe dochody z prowadzonej działalności gospodarczej.

Wykres 23. Proszę określić, w jaki sposób możliwość skorzystania ze wsparcia (opieki nad dzieckiem) wpłynęła na dochody Pani/Pana rodziny

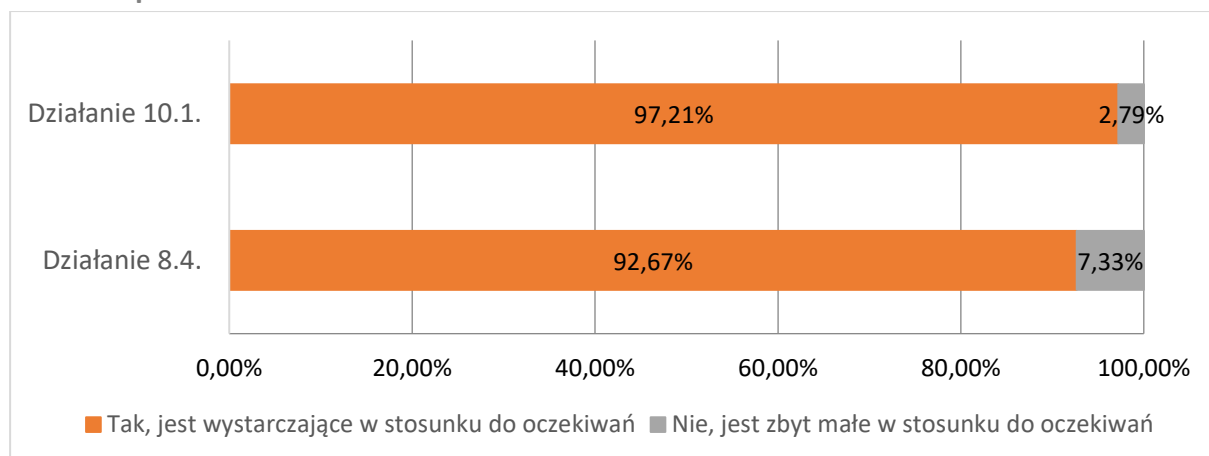
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI/CATI z uczestnikami projektów (opiekunami) w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 oraz usług edukacyjno-wychowawczych dla dzieci do lat 6.

Reasumując, rodzice i opiekunowie w znaczącej większości zarówno w Działaniu 8.4. (92,67%), jak i w Działaniu 10.1. (97,21%) wskazali, że wsparcie zaoferowane im

w projekcie odpowiada na ich potrzeby i oczekiwania. Jedynie niewielka grupa w Działaniu 8.4. (7,33%) i jeszcze mniejsza w Działaniu 10.1. (2,79%) stwierdziła inaczej. Brak zadowolenia wynikał z następujących czynników:

- Okres udziału w projekcie (i związanego z tym dofinansowania) był zbyt krótki w stosunku do oczekiwań rodziców;
- Po okresie projektu nastąpiła konieczność całościowego finansowania opłat za pobyt dziecka w placówce, co było dla rodziców/opiekunów dotkliwie;
- Projekt wedle informacji przekazanej rodzicom, prócz opieki w placówce miał obejmować zajęcia z psychologiem i logopedą, co nie nastąpiło;
- Brak wystarczającego, w opinii rodziców, zaangażowania opiekunów w placówce w opiekę nad dziećmi, zwłaszcza tymi mającymi trudności z adaptacją do nowych warunków;
- Okres wakacyjny (lipiec-sierpień) wiązał się z przerwą w świadczeniu opieki, co spowodowało trudności organizacyjne dla rodziców i opiekunów, którzy dopiero podjęli zatrudnienie – konieczność wzięcia dłuższego urlopu powodowała, że obawiali się oni o to, że nie pokażą się pracodawcy z najlepszej strony (niemniej problem ten dotyczy opieki żłobkowej i wychowania przedszkolnego jako ogółu, nie należy więc tego problemu wiązać wyłącznie ze wsparciem realizowanym w ramach interwencji).

Wykres 24. Czy wsparcie, które Państwo otrzymali, jest wystarczające w stosunku do Państwa potrzeb?

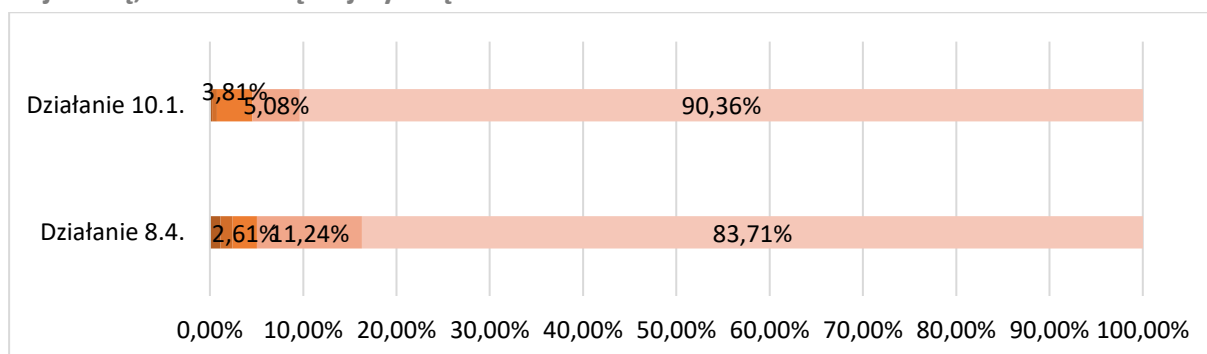

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI/CATI z uczestnikami projektów (opiekunami) w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 oraz usług edukacyjno-wychowawczych dla dzieci do lat 6.

Ogółem rodzice byli jednak usatysfakcjonowani z otrzymanego wsparcia, o czym świadczy średnia ocena tego wsparcia, wynosząca 4,75 w Działaniu 8.4. i 4,85 w Działaniu 10.1.

(w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą, a 5 – ocenę najwyższą). Przeważająca większość badanych w Działaniu 10.1. wskazało na najwyższą ocenę na skali (90,36%). Respondenci w Działaniu 8.4. również najczęściej wskazywali najwyższą ocenę (83,71%). Na oceny 1 i 2 (najniższe w skali) wskazało 0,25% badanych osób w działaniu 10.1. i 1,14% w działaniu 8.4.

Wykres 25. Jak ogółem ocenia Pani/Pan uzyskane wsparcie w postaci zapewnienia opieki nad dzieckiem? Proszę o ocenę w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą, a 5 – ocenę najwyższą

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI/CATI z uczestnikami projektów (opiekunami) w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 oraz usług edukacyjno-wychowawczych dla dzieci do lat 6.

Poniżej zaprezentowano natomiast średnią ocenę wsparcia w zależności od tego, w jakim powiecie zamieszkuje respondent. Oceny są relatywnie wysokie, niezależnie od powiatu, co sugeruje równomierną jakość wsparcia udzielanego przez różnych beneficjentów.

Tabela 19. Jak ogółem ocenia Pani/Pan uzyskane wsparcie w postaci zapewnienia opieki nad dzieckiem? Proszę o ocenę w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą, a 5 – ocenę najwyższą. Średnia ocena wsparcia w zależności od powiatu.

Powiat	Średnia ocena wsparcia	Powiat	Średnia ocena wsparcia
głogowski	5,00	karkonoski	4,83
górowski	5,00	m. Wałbrzych	4,81
jaworski	5,00	milicki	4,80
lubański	5,00	średzki	4,80
Iwówecki	5,00	strzeliński	4,79
polkowicki	5,00	oleśnicki	4,75

Powiat	Średnia ocena wsparcia	Powiat	Średnia ocena wsparcia
kłodzki	4,94	dzierżoniowski	4,73
wałbrzyski	4,91	trzebnicki	4,69
kamiennogórski	4,89	ząbkowicki	4,67
zgorzelecki	4,88	m. Legnica	4,67
legnicki	4,88	m. Wrocław	4,66
wrocławski	4,85	m. Jelenia Góra	4,65
oławski	4,84	wołowski	4,58
lubiński	4,84	bolesławiecki	4,25
świdnicki	4,84	złotoryjski	4,25

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI/CATI z uczestnikami projektów (opiekunami) w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 oraz usług edukacyjno-wychowawczych dla dzieci do lat 6.

Również eksperci w ramach zorganizowanego panelu potwierdzili dopasowanie dotychczasowego wsparcia do potrzeb rodziców i opiekunów. Wsparcie zostało dobrze zaprojektowane i odpowiadało na rzeczywiste problemy grupy docelowej, natomiast zaznaczano, że ze względu na charakter interwencji, mogą wystąpić incydentalne przypadki niedopasowania wsparcia do potrzeb, ze względu na silne, subiektywne zróżnicowanie względem odczuwanych potrzeb (związanych np. z wyższymi ambicjami niektórych osób względem poziomu nauczania dla swoich dzieci). Niemniej wsparcie, jako ogół, należy ocenić w tym zakresie pozytywnie.

12. Efektywność form wsparcia

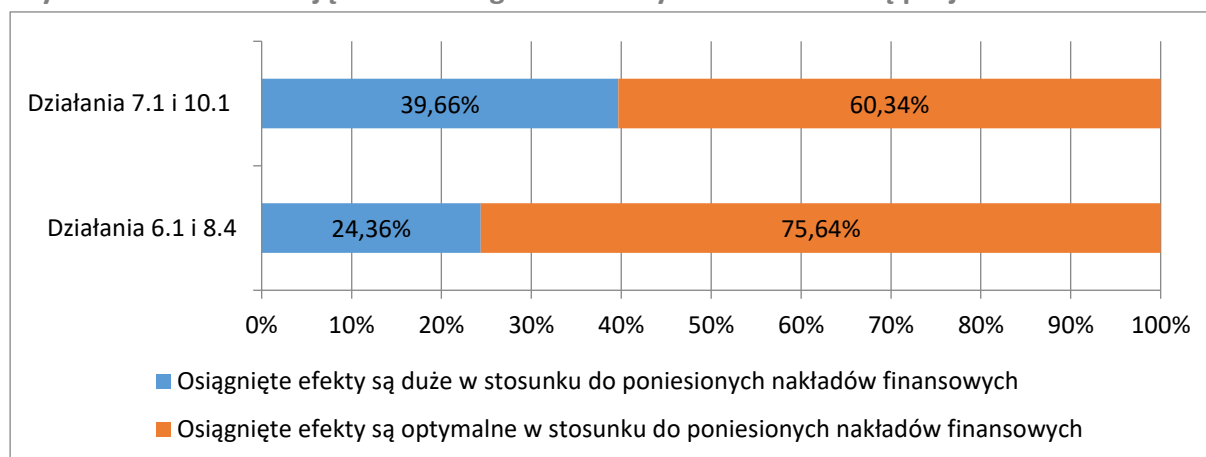
Pytanie badawcze: Które formy wsparcia są najefektywniejsze w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3?

Porównanie efektywności poszczególnych form opieki nad dzieckiem jest zadaniem trudnym, ponieważ formy te zdecydowanie się od siebie różnią. W ujęciu ekonomicznym koszt stworzenia jednego miejsca opieki nad dzieckiem do lat 3 w żłobku lub klubie dziecięcym zdecydowanie przewyższa koszt zapewnienia opieki przez opiekuna dziennego lub nianię, z drugiej jednak strony koszt utrzymania tego miejsca w skali miesiąca w dłuższym okresie czasu na ogół jest niższy niż miesięczne wynagrodzenie

opiekuna/niani. Instytucjonalne formy opieki są preferowane przez wielu rodziców, ponieważ zapewniają dzieciom bardziej wszechstronną opiekę (przygotowanie i podanie posiłków, zajęcia dodatkowe, kontakt z rówieśnikami, itd.³⁹), ale ze względu na brak możliwości stworzenia żłobka lub klubu na danym obszarze (np. ze względu na zbyt małą liczbę dzieci) opieka dziennego opiekuna lub niani jest jedyną możliwością zapewnienia opieki dla dziecka.

Wyniki badania ankietowego z beneficjentami, którzy dokonali oceny efektywności realizowanych przez siebie projektów pokazały, że zarówno beneficjenci w ramach Działania 6.1 i 8.4, jak i Działania 7.1 i 10.1 bardzo wysoko lub wysoko ocenili efektywność kosztową realizowanych przez siebie projektów. W ich opinii uzyskane efekty były optymalne lub duże w stosunku do poniesionych nakładów finansowych. Co istotne – oceny takie podzielali beneficjenci bez względu na rodzaj form opieki, jakie oferowane były w ramach opisywanych projektów.

Wykres 26. Jak oceniają Państwo ogółem efektywność kosztową projektu?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI/CATI z beneficjentami Działania 6.1 i 8.4 oraz 7.1 i 10.1.

Wysoko efektywność tę ocenił również ekspert oceniający wnioski o dofinansowanie w ramach Działania 6.1 i 8.4, który przyznał, że ponoszone przez beneficjentów nakłady finansowe były prawidłowe i zgodne z przyjętymi limitami. W jego opinii różnice w zakresie efektywności pomiędzy poszczególnymi formami opieki nad dziećmi wiązały się przede wszystkim z obowiązującymi przepisami prawa i koniecznością spełnienia

³⁹ Wskazane elementy mogą dotyczyć opieki w formie niezinstytucjonalizowanej, jednak nie jest to standard powszechnie obowiązujący.

określonych wymogów, ale również z zaangażowania personelu zatrudnionego w poszczególnych placówkach.

Pytanie badawcze: Jaka jest efektywność kosztowa tworzonych miejsc opieki?

Analiza efektywności kosztowej dotyczącej nowo utworzonych miejsc opieki została przeprowadzona w oparciu o dane dotyczące 128 projektów (w tym 8 projektów dotyczących miejsc opieki przedszkolnej oraz 120 projektów dotyczących tworzenia miejsc opieki dla dzieci do lat 3).

W przypadku projektów z Poddziałania 7.1 utworzonych zostało 575 miejsc opieki nad dziećmi, z kolei suma wydatków kwalifikowalnych wyniosła blisko 1,7 mln zł. Oznacza to, że średni koszt utworzenia jednego miejsca wyniósł 2 916 zł. Niższy koszt dotyczy projektów zrealizowanych w Poddziałaniu 10.1, w którym wyniósł on średnio 1 951 zł. W przypadku tych projektów suma wydatków kwalifikowalnych dla projektów wyniosła mniej niż 414 tys. zł i pozwoliła na utworzenie 212 miejsc opieki dla dzieci do lat 6.

Tabela 20. Koszty utworzenia miejsc opieki przedszkolnej⁴⁰

Poddziałanie	Liczba analizowanych wniosków	Suma wydatków kwalifikowalnych	Liczba utworzonych miejsc opieki nad dzieckiem	Średni koszt utworzenia jednego miejsca (zł)
7.1	3	1 676 721,17	575	2 916,04
10.1	5	413 719,49	212	1 951,51

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z systemu SL2014.

Zdecydowanie wyższy koszt poniesiono w przypadku tworzenia miejsc opieki nad dziećmi w wieku do 3 lat, przy czym różnica ta wynikała przede wszystkim z realizacji inwestycji o charakterze infrastrukturalnym (takich jak np. budowa budynków). W Poddziałaniu 6.1 suma wydatków kwalifikowalnych wyniosła blisko 3,5 mln zł, co w przeliczeniu na 317 utworzonych miejsc opieki oznacza średni koszt jednego miejsca w wysokości 10 878 zł. W Poddziałaniu 8.4 średni koszt jednostkowy był ponad dwukrotnie niższy i osiągnął wartość 4 762 zł. W przypadku tego Poddziałania zrealizowano jednak znacznie większą

⁴⁰ Uwzględniono dane dla projektów, w których liczba utworzonych miejsc opieki, zgodnie z danymi z SL2014 była wyższa niż 0.

liczbę projektów, które pozwoliły na stworzenie łącznie 4 246 miejsc opieki przy wydatkach kwalifikowalnych na poziomie ok. 2,2 mln zł.

Tabela 21. Koszty utworzenia miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3⁴¹

Poddziałanie	Liczba analizowanych wniosków	Suma wydatków kwalifikowalnych	Liczba utworzonych miejsc opieki nad dzieckiem	Średni koszt utworzenia jednego miejsca (zł)
6.1	9	3 448 377,42	317	10 878,16
8.4	111	20 220 222,28	4 246	4 762,18

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z systemu SL2014.

Analiza zgromadzonych danych dotyczących realizowanych projektów dowodzi, że efektywność, rozumianą jako stosunek nakładów do uzyskanych efektów, w przypadku wszystkich wskazanych form wsparcia należy uznać za wysoką. Efektywność kosztowa w przeliczeniu na jedno dziecko korzystające z opieki jest niższa w przypadku: niani, opiekuna dziennego oraz klubu dziecięcego. Wyższy koszt jednostkowy dotyczy żłobków i przedszkoli.

Różnice w zakresie efektywności w ujęciu ekonomicznym związane są przede wszystkim z koniecznością poniesienia nakładów na infrastrukturę, wyposażenie, a także spełnienie wymogów formalnych (np. sanepidu), które dotyczą wyłącznie żłobków oraz przedszkoli.

Efektywność tę dobrze ocenili również eksperci oceniający wnioski o dofinansowanie podczas wywiadów IDI. Ekspert oceniający wnioski w ramach Działania 7.1 i 10.1 stwierdził, że najbardziej kosztochłonnym elementem ocenianych przez niego projektów były koszty budowy infrastruktury towarzyszącej (np. placów zabaw) oraz wyposażenia (np. sal sensorycznych), które w pewnym momencie zostały zawieszono ze względu na brak środków. Podkreślił on jednak, że działania te były niezwykle potrzebne i umożliwiały na stworzenie miejsc wspierających dzieci wymagające szczególnej opieki. Zapewnienie możliwości wspierania dzieci z niepełnosprawnościami było w wielu przypadkach jedynym rozwiązaniem, które pozwalało na normalne funkcjonowanie tych dzieci w grupie i nie zmuszała ich rodziców na dojazdy do miast oddalonych o nawet 50 km. Z tego względu należałoby rozważyć realizację wsparcia w opisywanym zakresie w przyszłości.

⁴¹ Uwzględniono dane dla projektów, w których liczba utworzonych miejsc opieki, zgodnie z danymi z SL2014 była wyższa niż 0.

Zdanie to podzielili również beneficjenci projektów w ramach Działania 7.1 i 10.1 podczas wywiadów indywidualnych. Za najbardziej kosztowne elementy tworzenia miejsc opieki dla dzieci do lat 6 uznali oni koszt utrzymania placówek, związanych z wynagradzaniem osób zatrudnionych. Do innych najbardziej kosztownych elementów należy budowanie placów zabaw i podobnych części infrastruktury, wyposażenie przedszkoli w sprzęt TIK, wszelkie zakupy dedykowane osobom z niepełnosprawnościami i szkolenia pracowników.

Podobnie beneficjenci Działania 7.1 i 8.4 za najbardziej kosztowne elementy utworzenia takich miejsc uznali wybudowanie obiektu i wynagrodzenie kadry.

Do kwestii efektywności kosztowej odnieśli się również uczestnicy panelu ekspertów. Podkreślili oni, że mimo stosunkowo wyższych kosztów realizacji projektów o charakterze infrastrukturalnym, inwestycje te są zwykle realizowane przez beneficjentów posiadających określoną wizję rozwoju, a sam projekt poprzedzony został skrupulatną analizą rynku i określony został długofalowy plan względem wykorzystania powstałej infrastruktury. Ponadto, zwracano również uwagę na nieco inny, niemierzalny element wpływający na zasadność budowy tego rodzaju infrastruktury. Pozwala ona bowiem na zapewnienie instytucjonalnej opieki nad dziećmi, co wpływa silnie na aspekt uspołeczniania rozwoju dziecka, niemożliwego do osiągnięcia przy korzystaniu z takich form opieki nad dziećmi jak np. opiekunka. Do podobnych wniosków odnosili się również uczestnicy wywiadów pogłębionych, którzy podkreślali, że trudno jednoznacznie oceniać efektywność kosztową poszczególnych form wsparcia biorąc pod uwagę niemierzalne efekty wsparcia, takie jak wskazane powyżej możliwe do uzyskania efekty odnoszące się do opieki świadczonej w formie instytucjonalnej.

- Instytucjonalna opieka daje możliwość wyrównywania szans, czyli ta kwestia wpływu społecznego ze wsparcia jest dużo wyższa, dlatego że to nie jest tylko kwestia, tego że jest tylko opieka, jedzenie ale to jest też kwestia socjalizacji dziecka, przygotowywania go do pracy w grupie, a także wyrównywania jego deficytów co przy niani bądź innym opiece nie zawsze by się dało. Dalej tak jak Pani słusznie wskazała gmina jest bardzo dobrym podmiotem, który rozwija opiekę infrastrukturalną tą żłobkową, przedszkolną, bo ma jakieś planistyczne, długotrwałe założenia. To nie jest firma, która skorzysta, poczeka do skończenia trwałości i odejdzie, tylko to jest instytucja, która jest zakorzeniona w życiu społecznym.

Źródło: Panel ekspertów

13. Trwałość utworzonych miejsc wychowania przedszkolnego i opieki żłobkowej

Pytanie badawcze: Jaka jest trwałość nowo utworzonych miejsc wychowania przedszkolnego i opieki żłobkowej?

Konieczność zapewnienia trwałości efektów realizacji projektów stanowi jeden z podstawowych wymogów, jakie muszą spełnić beneficjenci Programu. W przypadku tworzenia miejsc opieki nad dziećmi Wnioskodawcy byli zobowiązani do złożenia deklaracji zapewnienia funkcjonowania utworzonych w ramach projektu miejsc opieki przez okres co najmniej dwóch lat od zakończenia realizacji projektu.

Badanie wykazało, że niemal wszyscy beneficjenci spełnili wymóg dotyczący zapewnienia trwałości nowo utworzonych miejsc wychowania przedszkolnego i opieki żłobkowej. Dotyczyło to również projektów, których realizacja zakończyła się ponad dwa lata przed rozpoczęciem badania ewaluacyjnego, co świadczy o wysokim stopniu trwałości tych inwestycji – okres ten przekroczył bowiem minimalnie wymagany czas, w którym beneficjenci mieli obowiązek zapewnienia finansowania wskazanych rezultatów.

W przypadku projektów, w których liczba zapewnionych miejsc opieki była niższa niż pierwotnie założono, argumentowano to niższym zapotrzebowaniem rodziców, niż zostało to przez nich zadeklarowane przed rozpoczęciem projektu. W części przypadków (przede wszystkim w zakresie usług świadczonych przez opiekunów dziennych lub nianie) zaprzestano finansowania kosztów opieki ze względu na brak zainteresowania odbiorców taką formą wsparcia lub brakiem możliwości finansowych beneficjenta po zakończeniu obowiązkowego okresu trwałości.

Wyniki badania pokazały, że w ramach projektów realizowanych w Działaniu 6.1 i 8.4 utworzono 2 667 miejsc opieki dla dzieci do lat 3 (co najmniej 3 miejsca w ramach jednego projektu, ale nie więcej niż 187 miejsc). Zdecydowana większość beneficjentów deklarowała, że posiada instytucjonalną gotowość do świadczenia usług w ramach miejsc utworzonych w wyniku realizacji projektu, jednak większość z nich na etapie realizacji badania, świadczyła usługi dla mniejszej liczby dzieci, niż byłaby w stanie, gdyby liczba chętnych się zwiększyła.

Tabela 22. Dane dotyczące trwałości miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 utworzonych w ramach realizowanych projektów

	Miejsca utworzone w ramach projektu	Miejsca utworzone w ramach projektu, które mogłyby funkcjonować obecnie	Miejsca, które funkcjonują obecnie we wspartych placówkach
Suma	2 667	5 406	3 045
Średnia	36,53	69,31	39,04
Minimum	5	0	0
Maksimum	187	2 525	187

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI/CATI z beneficjentami Działania 6.1 i 8.4.

Potwierdzają to wypowiedzi beneficjentów realizujących projekty związane z tworzeniem miejsc opieki dla dzieci do lat 3. Podczas wywiadów IDI (w tym na potrzeby analizy case study) respondenci pozytywnie ocenili trwałość utworzonych przez siebie miejsc opieki. Beneficjenci zgodnie uzasadnili to dużym zapotrzebowaniem na tę formę usługi i stałą liczbą dzieci znajdujących się pod opieką. Wśród badanych nie zostały wymienione żadne trudności, które mogłyby negatywnie wpłynąć na trwałość danych miejsc opieki. W trakcie pandemii placówki zostały zamknięte, ale przez zdecydowanie krótszy czas niż miało to miejsce w przypadku szkół. Chwilowe zamknięcia z powodu pandemii w żadnym przypadku nie wpłynęły negatywnie na trwałość projektów. Jeśli chodzi o wpływ infrastruktury na trwałość miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, można ją ocenić jedynie w przypadku respondentów, których projekt również obejmował stworzenie niezbędnej infrastruktury do prowadzenia usług. Badany wyraził opinię, że infrastruktura wpływa pozytywnie na trwałość z powodu częstych przeglądów gwarancyjnych i z faktu, że obiekt został wykonany solidnie. Ponadto placówka posiada nowy sprzęt, który jest dostosowany do potrzeb małych dzieci.

Podobnie wyglądała sytuacja w przypadku beneficjentów wdrażających projekty skierowane do dzieci w wieku przedszkolnym w ramach Działania 7.1 i 10.1. W sumie utworzonych zostało w nich 5 857 miejsc (minimum 6 w ramach projektu, ale nie więcej niż 600), jednak w czasie realizacji badania w placówkach funkcjonowało znacznie mniej miejsc, niż mogłoby zostać uruchomionych, w przypadku większego zainteresowania odbiorców.

Tabela 23. Dane dotyczące trwałości miejsc opieki przedszkolnej utworzonych w ramach realizowanych projektów

	Utworzone w ramach projektu	Miejsca utworzone w ramach projektu, które mogłyby funkcjonować obecnie	Miejsca, które funkcjonują obecnie we wspartych placówkach
Suma	5 857	6 014	3 868
Średnia	57,99	59,54	89,95
Minimum	6	6	9
Maksimum	600	600	325

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI/CATI z beneficjentami Działania 7.1 i 10.1.

Podczas wywiadów indywidualnych wszyscy beneficjenci realizujący projekty związane z tworzeniem miejsc opieki dla dzieci do lat 6 ocenili trwałość tych miejsc bardzo pozytywnie. Uzasadniali to tym, że środki finansowe zostały przeznaczone na rzeczy niezbędne – przede wszystkim na infrastrukturę. W odniesieniu do trudności w utrzymaniu trwałości tylko jeden respondent wskazał element utrudniający, a było to m.in. spowodowane przez reformę systemu edukacji, ponieważ wymagało to wykorzystania infrastruktury przedszkolnej na potrzeby szkoły, gdzie pojawiły się nowe klasy. Jednak nastąpiło to dopiero po okresie trwałości. Respondenci pytani o wpływ pandemii COVID-19 na trwałość projektów stwierdzali, że pandemia w żaden sposób nie wpłynęła na trwałość albo projekty zostały zakończone przed wybuchem pandemii. Jeden z respondentów zauważył, że duży wpływ na trwałość projektu miało dopasowanie infrastruktury przedszkola do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami.

Wskazane powyżej dane oraz wypowiedzi badanych beneficjentów dowodzą wysokiej trwałości utworzonych miejsc opieki. Nieco niższą trwałością, zgodnie z deklaracjami beneficjentów, charakteryzowały się miejsca opieki przedszkolnej dostosowane do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami. W tym przypadku liczba miejsc utworzonych (1 158) była wyższa niż miejsc, które mogłyby funkcjonować obecnie (1 079). Różnica ta nie była jednak znacząca (ok. 6%).

Tabela 24. Dane dotyczące trwałości miejsc opieki przedszkolnej dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami utworzonych w ramach realizowanych projektów

	Utworzone w ramach projektu	Miejsca utworzone w ramach projektu, które mogłyby funkcjonować obecnie	Miejsca, które funkcjonują obecnie we wspartych placówkach
Suma	1 158	1 079	1 052
Średnia	26,93	25,09	24,47
Minimum	1	1	1
Maksimum	300	200	325

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI/CATI z beneficjentami Działania 7.1 i 10.1.

Ekspert oceniający wnioski o dofinansowanie w ramach Działania 6.1 i 8.4 podczas wywiadu IDI ocenił ponadto, że czynniki, które w dużym stopniu wpływają na trwałość tworzonych miejsc opieki są przede wszystkim – zdolności finansowe beneficjentów oraz prawidłowo wykonana diagnoza zapotrzebowania na miejsca opieki na danym obszarze.

Jak potwierdzili uczestnicy panelu ekspertów, szczególnie wysoki poziom trwałości dotyczy wsparcia o charakterze infrastrukturalnym. Z jednej strony bowiem trwałość wynika ta z samego charakteru tychże projektów (budowa infrastruktury), a z drugiej wpływ na to mają sami beneficjenci, którzy to posiadają ustabilizowaną sytuację finansową, odpowiednie zaplecze finansowo-techniczne do zapewnienia właściwego funkcjonowania obiektów w przyszłości, jak i określoną wizję rozwoju wraz z długofalowym planem działania względem wspartych obiektów.

14. Nieoczekiwane efekty wsparcia

Pytanie badawcze: Czy na skutek wsparcia wystąpiły nieoczekiwane efekty pozytywne bądź negatywne, a jeśli tak, to jakie?

Rodzice i opiekunowie dzieci, z którymi przeprowadzono badania reaktywne na potrzeby niniejszej ewaluacji, wskazywali, że w ich życiu zaszły zmiany – zarówno te spodziewane, opisane we wcześniejszej części niniejszego raportu, jak i takie, których się nie spodziewali. Obejmowały one zarówno czynniki, o których już wcześniej wspomniano

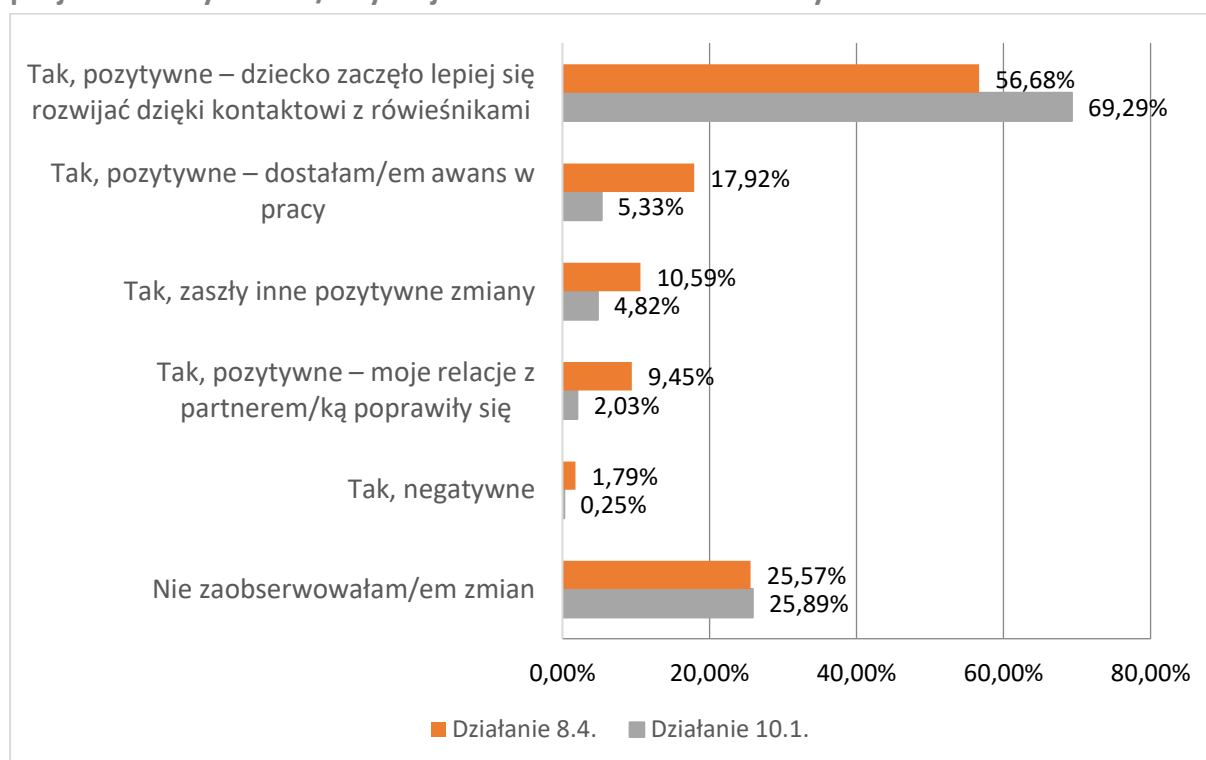
(awans zawodowy, lepszy rozwój dziecka, poprawa relacji z partnerem), jak i niewskazywane wcześniej, a obejmujące m.in.:

- Poprawę stanu budżetu domowego;
- Kontakt z innymi rodzicami i wymianę doświadczeń z zakresu opieki nad dzieckiem;
- Otwarcie własnej działalności gospodarczej;
- Całościowa zmiana sytuacji życiowej – zmiana pracy, zmiana miejsca zamieszkania, zmiana partnera/ki;
- Nauczenie się lepszego gospodarowania własnym czasem;
- Zwiększenie pewności siebie.

Wśród zmian wystąpiły również negatywne, związane ze zwiększoną zachorowalnością dziecka w wyniku kontaktu z rówieśnikami. O ile stanowi to naturalny proces immunizacji w przypadku młodego organizmu dziecka, o tyle rodzice wskazywali na znaczne zintensyfikowanie skali zachorowań, które następowało u ich dziecka.

Wskazywano również na zwiększone obawy, obejmujące np. strach o to, czy dziecko odnajdzie się w nowym środowisku, czy nie będzie tęskniło w wyniku całodziennej rozłąki z rodzicem/opiekunem, jak również na konieczność rezygnacji z opieki z uwagi na wykrycie u dziecka choroby wymagającej leczenia w warunkach domowych.

Wykres 27. Czy w wyniku skorzystania z pomocy w opiece nad dzieckiem w ramach projektu zaszły w Pani/a życiu jakieś nieoczekiwane zmiany?

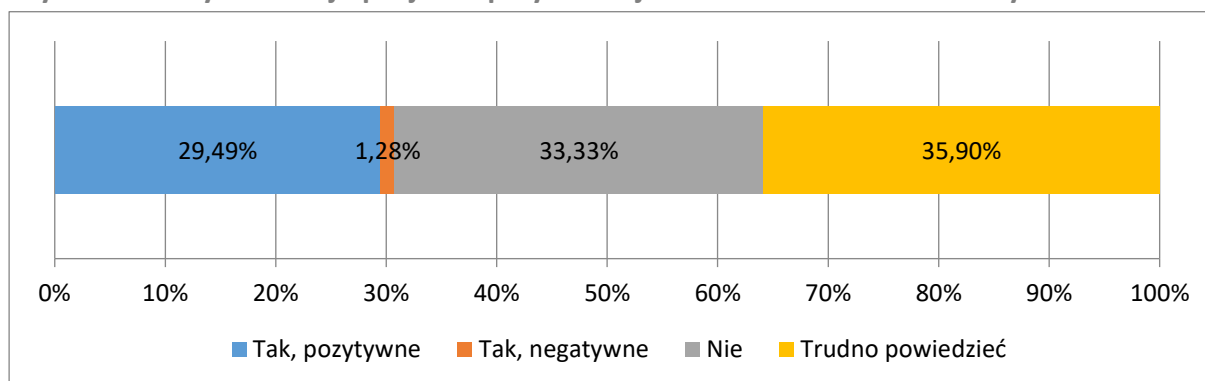

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI/CATI z uczestnikami projektów (opiekunami) w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 oraz usług edukacyjno-wychowawczych dla dzieci do lat 6.

Nieoczekiwane efekty realizowanego wsparcia zidentyfikowali również beneficjenci realizujący projekty w ramach Działania 6.1 i 8.4 (łącznie 30,77%). Większość ankietowanych, która zadeklarowała tego rodzaju efekty stwierdziła, że były one pozytywne. Wymieniano głównie bardzo duże zainteresowanie rodziców możliwością zapisania dziecka do żłobka, aktywizację rodziców oraz zadowolenie rodziców i dzieci z jakości oferowanej opieki.

Negatywnym efektem realizacji projektu był problem we współpracy z firmą, która wspierała beneficjenta w procesie przygotowywania dokumentacji projektowej. W celu ograniczenia ryzyka wystąpienia podobnych sytuacji w przyszłości beneficjent sugerował większe wsparcie ze strony instytucji wdrażających Program w zakresie przygotowywania dokumentacji oraz rozliczania projektu.

Wykres 28. Czy realizacja projektu przyniosła jakieś nieoczekiwane efekty?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI/CATI z beneficjentami Działania 6.1 i 8.4.

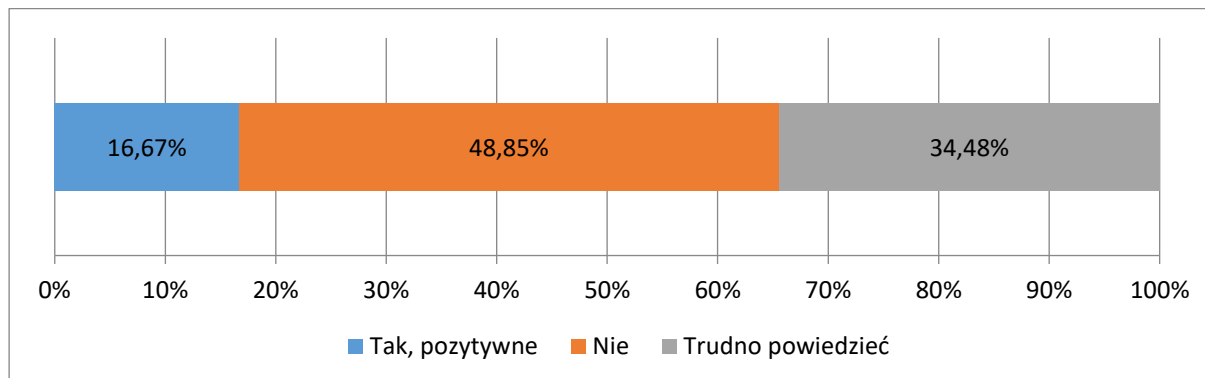
Na podobne efekty pozytywne wskazywano podczas wywiadów IDI z beneficjentami tych projektów – przede wszystkim był to bardzo pozytywny odzew od mieszkańców gminy i gmin sąsiadujących, który poskutkowało rozpoczęciem działań związanych z zakładaniem miejsc opieki dla dzieci również w tych gminach, a także fakt, że wśród osób korzystających ze żłobka większość stanowią rodzice dzieci, którzy byli dotychczas bezrobotni, a nie rodzice powracający do pracy zawodowej po urloпах rodzicielskich.

Wystąpienie nieoczekiwanych efektów odnotowało także 16,67% ankietowanych beneficjentów Działania 7.1 i 10.1 – wszyscy wskazywali przy tym na efekty pozytywne. Skupiono się przy tym przede wszystkim na takich rezultatach, jak:

- Stworzenie miejsca umożliwiającego integrację mieszkańców (punkt pozwalający na tworzenie nowych inicjatyw społecznych);
- Specjalizacja nauczycieli w pracy z dziećmi z niepełnosprawnościami;
- Wysoki poziom zainteresowania rodziców usługami placówki przedszkolnej;
- Rozwój i promocja placówki przedszkolnej;
- Utworzenie profesjonalnych ośrodków terapeutycznych;
- Zadowolenie dzieci, wysoka jakość zajęć;
- Współpraca ze specjalistami wspierającymi rozwój dzieci;
- Zwiększenie kompetencji cyfrowych uczniów;
- Wyższy poziom średnich ocen osiągniętych przez uczniów i wysokie wyniki osiągnięte w konkursach (w skali lokalnej i regionalnej).
- W celu wzmocnienia występowania wymienionych efektów wsparcia beneficjenci sugerowali kontynuowanie wsparcia pozwalającego na stałe podnoszenie dostępności oraz jakości oferowanej opieki (rozbudowa

placówek, ich doposażanie, realizacja zajęć dodatkowych dla dzieci, w tym rozwijających zainteresowania).

Wykres 29. Czy realizacja projektu przyniosła jakieś nieoczekiwane efekty?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI/CATI z beneficjentami Działania 7.1 i 10.1.

Podobne efekty wskazano podczas wywiadów IDI. Wśród beneficjentów realizujących projekty mające na celu tworzenie miejsc opieki dzieci do lat 6 znalazła się tylko jedna osoba, która nie zaobserwowała żadnych nieoczekiwanych efektów realizacji projektu. Z kolei pozostali respondenci zgodnie zauważyli, że stworzone przez nich placówki zaczęły pełnić nowe funkcje, które nie zostały w żaden sposób wcześniej zaplanowane lub przewidziane. Mianowicie w realizacji projektów uwzględnione zostały potrzeby dzieci z niepełnosprawnościami, przez co przedszkola stały się miejscami, w których funkcjonują wykwalifikowani i przeszkoleni terapeuci oraz dostosowaną przestrzeń do prowadzenia zajęć terapeutycznych. Jeden z respondentów stwierdził, że przedszkole stało się przez przypadek „ośrodkiem terapeutycznym”. Z kolei inny respondent dodał, że obiekt, w którym miało funkcjonować przedszkole stało się ważnym miejscem dla społeczności gminy, aktualnie również służącym celom integracyjnym, społecznym i sportowym. Tylko jeden beneficjent zaobserwował nieoczekiwane efekty, które można uznać za negatywne i chodzi tutaj m.in. o wzrost zapotrzebowania poprzez większe osiedlenie na danym terenie. Realizacja projektu sprawiła, że dana gmina stała się bardziej atrakcyjnym miejscem zamieszkania, jednak nie spodziewano się aż takiego nagłego przyływu migracji. Powoduje to, że dzieci mogą być zagrożone nauczaniem w trybie wielozmianowym.

Na temat nieoczekiwanych efektów wsparcia wypowiedzieli się również uczestnicy wywiadów pogłębionych oraz panelu ekspertów. Wskazywano jednakże wyłącznie na pozytywne efekty, takie jak wysoki poziom socjalizacji dzieci korzystających z instytucjonalnej formy opieki i wychowania, znaczne polepszenie stosunków rodzinnych

dzięki zwiększonej ilości czasu wolnego, zwiększonej samoocenie oraz możliwości rozwoju zawodowego rodziców. Podkreślano również zauważalnie lepszy rozwój dzieci korzystających ze zorganizowanych form opieki oraz możliwość świadczenia pracy przez rodziców, co w przyszłości zaowocuje w wyższym poziomie świadczeń emerytalnych.

15. Możliwość wystąpienia zmian bez interwencji RPO WD 2014-2020

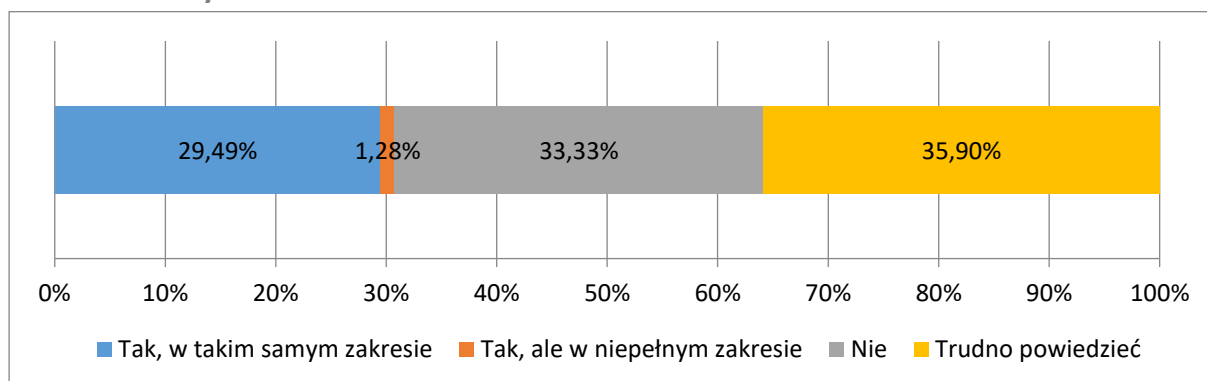
Pytanie badawcze: Czy zmiany, które zaistniały w obszarze dostępności opieki nad dzieckiem do lat 3 oraz usług edukacyjno-wychowawczych dla dzieci do lat 6 dzięki interwencji w ramach RPO WD 2014-2020 wystąpiłyby bez zaistnienia dofinansowania z RPO WD 2014-2020?

Analiza zmian w zakresie zwiększania dostępności miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, a także usług edukacyjno-wychowawczych dla dzieci do lat 6 w regionie pozwala na stwierdzenie, że większość z nich została osiągnięta w czasie znacznie późniejszym niż to miało miejsce dzięki wdrożonym projektom. Istnieje ponadto duże prawdopodobieństwo, że znaczna część inwestycji, w przypadku braku pozyskania innego dofinansowania z zewnątrz (np. ze środków EFS czy programów rządowych) w ogóle nie zostałyby zrealizowane z uwagi na zbyt niski poziom środków własnych beneficjentów oraz brak możliwości pozyskania kredytu.

Co trzeci beneficjent realizujący projekt nakierowany na zapewnienie opieki dla dzieci do 3 roku życia zadeklarował, że bez wsparcia z Programu nie byłby w stanie osiągnąć zbliżonych efektów. Osoby te oceniły, że bez dofinansowania nie mogłyby zrealizować takich działań jak zwiększenie liczby miejsc opieki, przeprowadzenie potrzebnych remontów placówek czy dokonanie zakupu niezbędnego wyposażenia, z uwagi na brak środków własnych.

Ankietowani, którzy uznali, że udałoby im się uzyskać takie same efekty bez wsparcia z Programu zadeklarowały, że swoje działania sfinansowałyby poprzez kredyty lub ze środków pochodzących od rodziców.

Wykres 30. Czy bez wsparcia ze środków Programu byłoby Państwo w stanie osiągnąć zbliżone efekty w ramach swoich działań?

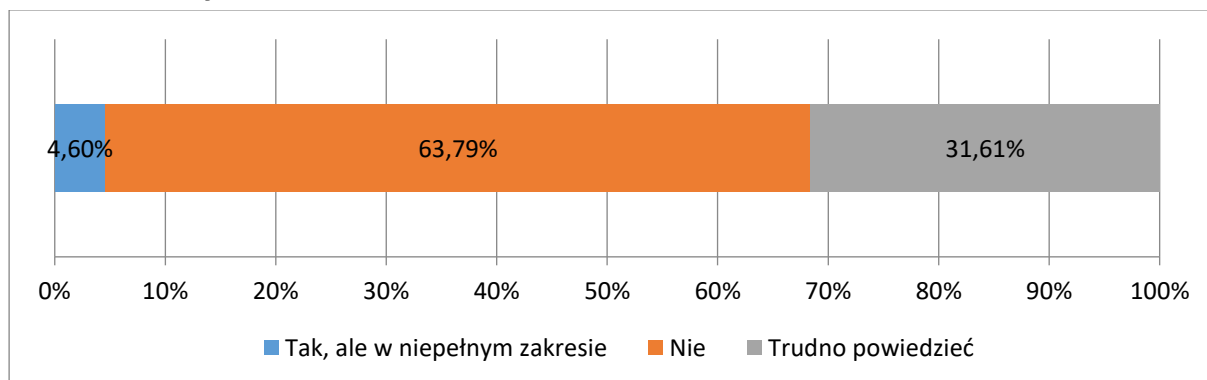

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI/CATI z beneficjentami Działania 6.1 i 8.4.

W przypadku projektów polegających na zapewnieniu opieki dla dzieci w wieku przedszkolnym beneficjenci w większości ocenili, że bez wsparcia ze środków Programu nie osiągnęliby podobnych rezultatów (63,79%). Stwierdzili przy tym, że ich sytuacja finansowa nie pozwoliłaby na remont lub rozbudowę placówki, zakup wyposażenia, zapewnienie dzieciom zajęć dodatkowych i specjalistycznych, ponieważ ich koszt zdecydowanie przewyższał możliwości placówek.

Spośród 4,60% beneficjentów, którzy ocenili, że byłoby w stanie częściowo uzyskać zbliżone efekty bez dofinansowania z RPO WD 2014-2020, większość zadeklarowała, że swoje działania wdrożyłaby dzięki środkom własnym lub z programów rządowych.

Wykres 31. Czy bez wsparcia ze środków Programu byłoby Państwo w stanie osiągnąć zbliżone efekty w ramach swoich działań?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI/CATI z beneficjentami Działania 7.1 i 10.1.

Podczas wywiadów pogłębionych wszyscy beneficjenci realizujący projekty związane z tworzeniem miejsc opieki dla dzieci do lat 3 oraz do lat 6 stwierdzili, że w przypadku braku otrzymania wsparcia finansowego nie byłoby możliwe zrealizowanie projektów w dotychczasowym kształcie lub zrealizowaliby je w znacznie dłuższym terminie. Respondenci ocenili korzystanie jedynie z budżetu gminy jako bardzo ograniczające.

- Jeżeli mielibyśmy jedynie do dyspozycji środki gminy, to na pewno nie zostałyby utworzonych tyle miejsc przedszkolnych, ile utworzyliśmy. Nie zostałyby one tak wyposażone, a nauczyciele niemieliby takiego wsparcia w zakresie doskonalenia zawodowego, bo tych środków po prostu by tyle nie było.

Źródło: Wywiady pogłębione z beneficjentami

Do dodatkowych źródeł finansowania, które umożliwiły realizację projektów respondenci zaliczyli:

- a) Dotacje z rezerwy budżetu państwa;
- b) Inne programy unijne;
- c) Program Maluch+;
- d) Dotacje z Ministerstwa Sportu.

Do analizowanej kwestii odnieśli się również uczestnicy panelu ekspertów. Komentując uzyskane wyniki badań ilościowych eksperci zauważyli, że element ten należy rozpatrywać również z nieco innego punktu widzenia. Beneficjentami wsparcia były w głównej mierze jednostki samorządowe, działające w oparciu o ustaloną strategię przy zapewnieniu określonego budżetu. Należy więc mieć na uwadze, że w przypadku odpowiedzi beneficjentów o możliwości osiągnięcia analogicznych efektów bez uzyskania wsparcia w postaci finansowania zewnętrznego, zrealizowaliby oni tę (konieczną) inwestycję przy pomocy środków własnych, co jednocześnie wpłynęłoby na brak środków budżetowych na inne potrzeby, które musiałyby zostać odłożone w czasie. Z kolei uczestnicy wywiadów pogłębionych wskazali ponadto, że beneficjenci mogli wskazywać na możliwość uzyskania podobnego poziomu efektów bez uzyskania wsparcia zewnętrznego, lecz niewątpliwie mogłoby to być okupione znacznie dłuższym okresem realizacji inwestycji.

ROZDZIAŁ: DIAGNOZA ZAISTNIAŁYCH CZYNNIKÓW, KTÓRE MAJĄ WPŁYW NA PROCES WDRAŻANIA I SKUTECZNOŚĆ OSIĄGANIA ZAŁOŻONYCH CELÓW

16. Czynniki wpływające na efekty wsparcia

Pytanie badawcze: Jakie czynniki w zakresie interwencji wpływają na osiągnięte efekty, z uwzględnieniem charakterystyki uczestników projektów oraz specyfiki wykorzystywanych instrumentów wsparcia?

Czynniki wpływające na tworzenie miejsc wychowania przedszkolnego i opieki żłobkowej (zarówno ułatwiające, jak i utrudniające) przeanalizowane zostały już w rozdziale 10. Najczęściej wskazywanym przez beneficjentów czynnikiem, który negatywnie odbił się na realizowanych przez nich projektach był stan pandemii COVID-19 – wskazała na niego blisko 1/3 beneficjentów realizujących projekty dotyczące tworzenia miejsc opieki nad dziećmi w wieku żłobkowym, jak i przedszkolnym. Istotne znaczenie miały ponadto takie elementy jak: brak wiedzy i doświadczenia w zakresie realizacji oraz rozliczania projektów dofinansowanych ze środków unijnych oraz trudności związane z procesem rekrutacji kadry do projektu.

Jak już również zauważono, wśród czynników korzystnie wpływających na tworzenie tego typu miejsc zaliczyć należy przeprowadzenie rzetelnej diagnozy potrzeb. Jednocześnie aspekt ten może mieć również wpływ negatywny, w przypadku błędów popełnionych przy wykonywaniu tego typu analizy potrzeb rynku. Można więc uznać ww. diagnozę za pewnego rodzaju punkt wyjścia, determinujący zarówno samą potrzebę tworzenia tego typu miejsc, jak i ich późniejszy (możliwy do osiągnięcia) sukces.

Jak wskazali respondenci wywiadów pogłębionych, wśród czynników potencjalnie negatywnie wpływających na osiągnięte efekty wymienić należy również wsparcie z poziomu krajowego. Jak zaznaczali badani, wdrożenie programu Maluch+, który ze względu na niski poziom ograniczeń biurokratycznych stanowi atrakcyjną alternatywę dla wsparcia z poziomu RPO. Również program rządowy 500+ negatywnie wpływa na możliwe do osiągnięcia efekty. Z jednej strony bowiem wsparcie to powinno pozwolić pokryć znaczną część kosztów zapewnienia opieki nad dzieckiem, z drugiej jednak wpływa negatywnie na samą chęć podjęcia zatrudnienia.

Innym czynnikiem, mogącym negatywnie wpływać na efekty jest stosowanie kryterium dostępowego odnoszącego się do liczby urodzonych dzieci, co wpływa negatywnie na możliwość realizowania projektów w mniejszych gminach.

17. Trudności we wdrażaniu projektów oraz zachowaniu trwałości efektów

Pytanie badawcze: Jakie są problemy/bariery we wdrażaniu oraz zachowaniu okresu trwałości projektów?

Analizując czynniki wpływające na wdrażanie i zachowanie trwałości projektów w ramach RPO WD 2014-2020 punktem wyjścia jest analiza dotychczas osiągniętych efektów projektów i problemów we wdrażaniu w ramach analizowanych priorytetów inwestycyjnych.

Wdrażając Program korzystano z doświadczeń z perspektywy finansowej 2007-2013. Wówczas bowiem zaobserwowano problem polegający na tym, że placówki z obszarów wiejskich dysponowały mniejszym potencjałem do sporządzenia wysokiej jakości wniosku o dofinansowanie, tym samym przegrywały konkurencję z dobrze przygotowanymi do tego placówkami z dużych obszarów miejskich. Dlatego też w latach 2014-2020 planowane było preferowanie projektów realizowanych na obszarach wiejskich. Następowo to poprzez przyznawanie kryteriów premiujących dla przedsięwzięć planowanych na takich obszarach. Jednocześnie zdecydowano o tym, że należy monitorować zainteresowanie podmiotów z tych obszarów realizacją projektów i podejmować na bieżąco stosowne kroki zaradcze w przypadku, gdyby zainteresowanie to z jakichś względów okazało się zbyt niskie. To pozwolić miało na zagwarantowanie, że założone wskaźniki zostaną osiągnięte na adekwatnym, planowanym poziomie⁴².

Jednym z głównych zaobserwowanych problemów w 2016 r. była niska kontraktacja środków w ramach działania 8.4 (8iv). Zaobserwowano zarówno niższe, niż przewidywane zainteresowanie oraz niską jakość złożonych wniosków o dofinansowanie, co implikować mogło trudności z osiągnięciem wartości założonych wskaźników, jak i z wykorzystaniem alokacji. W celu przeciwdziałania powtarzaniu się tej przeszkody zorganizowano cykl spotkań informacyjnych z potencjalnymi wnioskodawcami, co służyć miało omówieniu pojawiających się we wnioskach błędów⁴³.

W 2017 r. w dalszym ciągu obserwowana była jednak niska jakość wniosków o dofinansowanie, w tym w ramach działania 8.4. Zdaniem Instytucji Zarządzającej RPO

⁴² Informacja kwartalna z realizacji programu operacyjnego – Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego 2014-2020, II kwartał 2016 roku, tabela 4a.

⁴³ Informacja kwartalna z realizacji programu operacyjnego – Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego 2014-2020, III kwartał 2016 roku, tabela 5.

WD 2014-2020 powodów tego upatrywać należy w trudnych do spełnienia wymaganiach merytorycznych zamieszczonych w Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS w obszarze rynku pracy na lata 2014-2020. Z tej przyczyny podjęto decyzję o przeniesieniu działania z mechanizmu ZIT do Instytucji Pośredniczącej, jaką jest Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy. Podjęto także dodatkowe kroki, takie jak:

- Uproszczenie kryteriów wyboru projektów;
- Kontynuacja działań informacyjnych dla przyszłych wnioskodawców;
- Rezygnacja z wersji papierowej wniosku o dofinansowanie w celu zmniejszenia obciążeń administracyjnych dla wnioskodawców oraz zminimalizowania ryzyka wystąpienia uchybień formalnych⁴⁴.

W 2017 r. zaobserwowano również trudność dotyczącą rekrutacji uczestników w ramach OP 10. Wynikało to z tego, że na danym obszarze (np. w danej gminie) realizowana była znaczna liczba projektów, tym samym podaż oferowanych usług przewyższała popyt na nie. Podjęte środki zaradcze objęły zarówno działania na poziomie programowym, jak i na poziomie projektowym, co prezentuje poniższa tabela:

Tabela 25. Działania podjęte w III kwartale 2017 r. w odpowiedzi na problemy pojawiające się w realizacji RPO WD 2014-2020

Działania na poziomie programowym	Działania na poziomie projektowym
<ul style="list-style-type: none"> • Zaplanowanie w kolejnych konkursach nowej formuły: realizacji projektów przez operatorów na określonych z góry obszarach, co miało oznaczać, że na danym obszarze będzie działała ograniczona liczba beneficjentów, a tym samym uniknięty zostanie problem „rywalizacji” o uczestników. • Organizacja indywidualnych spotkań z beneficjentami w celu rozwiązania problemów. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zmiana kryteriów rekrutacji w celu rozszerzenia grup docelowych. • Zmiana trybu rekrutacji uczestników na ciągłą. • Elastyczne dostosowywanie terminów i miejsc szkoleń do potrzeb uczestników projektów. • Wydłużanie okresów realizacji projektów przyjętych do dofinansowania w wyniku procedury odwoławczej.

⁴⁴ Informacja kwartalna z realizacji programu operacyjnego – Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego 2014-2020, II kwartał 2017 roku, tabela 5.

Źródło: opracowanie na podstawie informacji kwartalnej z realizacji programu operacyjnego – Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego 2014-2020, III kwartał 2017 roku, tabela 5.

Wprowadzone modyfikacje pozwoliły na zniwelowanie najistotniejszych pojawiających się we wdrażaniu projektów problemów aż do 2020 r., kiedy to pandemia choroby COVID-19 spowodowała dalsze utrudnienia (nie tylko w ramach działań objętych niniejszą ewaluacją, ale również w całym Programie). Pandemia, jak również docierające do pracowników IZ RPO WD 2014-2020 spowodowały, że w I kwartale 2020 r. wprowadzono rozwiązania na rzecz sprawnej realizacji projektów. Objęły one:

- 1) Możliwość, po wykazaniu przez beneficjenta wpływu zaistniałej sytuacji nadzwyczajnej na realizację projektów oraz po indywidualnej analizie każdego przypadku, wprowadzenia zmian w projektach (m.in. wydłużenia okresu realizacji i kwalifikowalności wydatków, zmiany okresów rozliczeniowych, zmiany wartości docelowych wskaźników itp.);
- 2) Możliwość wydłużenia terminów przedkładania wniosków o płatność oraz czasu na rozliczenie zaliczek;
- 3) W odniesieniu do projektów EFS, obejmujących m.in. projekty dot. wychowania przedszkolnego i opieki nad dziećmi - przyjmowanie rozwiązań, które pozwalają na ich realizację w sposób zdalny⁴⁵.

Problemy dot. pandemii COVID-19 i związanych z tym ograniczeń w życiu społeczno-gospodarczym zaważyły także na organizacji procesu naboru, oceny i wyboru projektów. Obserwowano m.in.:

- Problemy w sporządzeniu przez wnioskodawców wniosków o dofinansowanie;
- Trudność w pozyskiwaniu od wnioskodawców informacji, dokumentacji oraz załączników;
- Trudność w zawieraniu partnerstw;
- Trudność w kontakcie z potencjalnymi wnioskodawcami⁴⁶.

W odpowiedzi zdecydowano o wydłużeniu terminów przewidzianych na uzupełnienia dokumentacji dla wnioskodawców startujących w poszczególnych naborach. Planowano także:

⁴⁵ Informacja kwartalna z realizacji programu operacyjnego – Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego 2014-2020, I kwartał 2020 roku, tabela 5.

⁴⁶ Informacja kwartalna z realizacji programu operacyjnego – Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego 2014-2020, II kwartał 2020 roku, tabela 5.

- Wydłużenie terminów naboru wniosków;
- Wydłużenie terminów na składanie załączników oraz uzupełnień wniosków i protestów;
- Uelastycznianie procesu wyboru projektów, w tym odstąpienie od części procedur⁴⁷.

Trudności objęły również realizację i rozliczanie projektów. Wynikało to zarówno z konieczności dotrzymania zapisów harmonogramu rzeczowo-finansowego i terminów na realizację przewidzianych we wniosku o dofinansowanie, co nie zawsze było możliwe, jak również płynności finansowej beneficjentów i zdolności organizacyjnych do realizacji zadań w ramach projektów (ograniczonych m.in. na skutek konieczności poddania się pracowników kwarantannie i izolacji spowodowanej chorobą COVID-19 lub jej podejrzeniem, na skutek zmiany organizacji pracy w sposób uwzględniający reżim sanitarny itp.). W celu minimalizacji zidentyfikowanych problemów podjęto m.in. następujące działania:

1. Wydłużenie terminów na podpisanie umów o dofinansowanie lub aneksów do tych umów;
2. Wydłużenie terminów na realizację projektu;
3. Znaczące podwyższenie poziomu zaliczki (z 40% do 90%) oraz wydłużenie terminu na rozliczenie zaliczek;
4. Uproszczenia proceduralne związane z weryfikacją wniosków o płatność;
5. Konsultacje telefoniczne z beneficjentami mające na celu pomoc w poprawnym przygotowaniu dokumentacji rozliczeniowej⁴⁸.

Powyższe rozwiązania były stosowane również w obliczu problemu z terminowym wyłonieniem wykonawców robót budowlanych. Problem ten nie stanowi jednak elementu wyróżniającego analizowaną interwencję. Biorąc bowiem pod uwagę doświadczenie ewaluatora w badaniu innych interwencji regionalnych, jak i programów krajowych, głównie w latach 2017-2018 odnotowywano bowiem ogólnokrajowy problem nadmiaru zleceń na roboty budowlane finansowane ze środków unijnych. Na okres ten przypadła bowiem realizacja wielu projektów wspartych z tychże środków, poprzez co wykonawcy robót budowlanych mogli „wybierać” zlecenia, a częste zjawisko zgłaszania

⁴⁷ Informacja kwartalna z realizacji programu operacyjnego – Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego 2014-2020, II kwartał 2020 roku, tabela 5.

⁴⁸ Informacja kwartalna z realizacji programu operacyjnego – Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego 2014-2020, II kwartał 2020 roku, tabela 5.

się w postępowaniu wyłącznie jednego oferenta skutkowało możliwością dyktowania cen. Problem ten zauważyli i potwierdzili również uczestnicy wywiadów pogłębionych, w tym wywiadów prowadzonych na potrzeby analizy case study. W wyniku tego zjawiska w krótkim czasie odnotowywano znaczący wzrost kosztów robót budowlanych, co skutkowało koniecznością wprowadzania zmian w zakresie rzeczowo-finansowym oraz harmonogramie projektów.

Jak można zauważyć, trudności i problemy występowały przede wszystkim w początkowym okresie wdrażania Programu. Po ich wyeliminowaniu wdrażanie przebiegało relatywnie bezproblemowo, aż do czasu wybuchu pandemii choroby COVID-19, która wpłynęła na realizację projektów i działania instytucji zaangażowanych w realizację RPO WD 2014-2020. Należy jednak uznać, że każdorazowo IZ szybko oraz adekwatnie do zidentyfikowanych trudności reagowała na problemy – można domniemywać, że to właśnie sprawne działania instytucji realizującej Program przyczyniły się do niwelowania trudności na bardzo wczesnym etapie od ich wystąpienia.

W oparciu o badanie ankietowe z beneficjentami należy wskazać, że jedynym problemem, który przyczyniał się do obniżenia trwałości projektów był spadek zainteresowania rodziców możliwością skorzystania z usług oferowanych przez placówki (mniejsza liczba osób korzystających z opieki od wstępnie zadeklarowanej).

18. Komplementarność wsparcia w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3

Pytanie badawcze: Czy i w jakim zakresie występuje komplementarność pomiędzy PI 6.1 i 8.4?

W ramach Działań 6.1. i 8.4. zauważalne jest występowanie komplementarności. Jej skala nie jest duża, jednak występuje – projekty wzajemnie uzupełniające się wdrażają przede wszystkim podmioty publiczne będące organem prowadzącym miejsca opieki nad dziećmi do lat 3. W ramach analizowanych priorytetów zidentyfikowano pięć par przedsięwzięć komplementarnych, wdrażanych przez gminy. Ze środków PI 6.1. finansowana jest budowa, przebudowa, rozbudowa lub adaptacja niezbędnej infrastruktury, zaś ze środków Działania 8.4. następuje aktywizacja zawodowa rodziców lub opiekunów dzieci.

Poniżej zamieszczono tabelę obrazującą wykaz projektów wzajemnie komplementarnych względem siebie w ramach działań 6.1. oraz 8.4. RPO WD 2014-2020.

Tabela 26. Wykaz par projektów komplementarnych względem siebie w działaniach 6.1. oraz 8.4. RPO WD 2014-2020

Działanie	Nazwa beneficjenta	Tytuł projektu	Data rozpoczęcia projektu	Data zakończenia projektu	Całkowite wydatki [PLN]
6.1.	Gmina Miejska Głogów	Prace adaptacyjne i zakup wyposażenia na potrzeby filii Miejskiego Żłobka Integracyjnego w Głogowie.	28.04.2017	20.12.2017	286 187,86
8.4.	Gmina Miejska Głogów	Wsparcie rodziców w Gminie Miejskiej Głogów - utworzenie nowych miejsc w Żłobku Miejskim nr 1	01.06.2019	30.11.2021	617 094,00
6.1.	Gmina Milicz	Nowe miejsca opieki nad dziećmi do lat 3 w powiecie milickim - adaptacja pomieszczeń z rozbudową obiektu Przedszkola Samorządowego w Miliczu na potrzeby organizacji żłobka	15.07.2018	29.02.2020	1 922 884,40
8.4.	Gmina Milicz	Publiczny żłobek w Miliczu	01.11.2018	31.12.2021	1 619 666,04
6.1.	Gmina Pieszycy	Budowa budynku żłobka w Pieszycach	20.11.2015	28.11.2018	3 180 545,21
8.4.	Gmina Pieszycy	Ekożłobek	01.04.2019	30.11.2021	632 412,40
6.1.	Gmina Radków	Przebudowa budynku przedszkola w Ścinawce Średniej przy ul. Kościuszki 14 na potrzeby żłobka integracyjnego	27.06.2016	30.11.2018	1 494 658,78

Działanie	Nazwa beneficjenta	Tytuł projektu	Data rozpoczęcia projektu	Data zakończenia projektu	Całkowite wydatki [PLN]
8.4.	Gmina Radków	Rodzice aktywni zawodowo w Gminie Radków	01.10.2018	31.03.2021	1 872 202,05
6.1.	Gmina Świerzawa	Budowa żłobka publicznego w Świerzawie	28.06.2016	27.12.2018	1 385 951,40
8.4.	Gmina Świerzawa	Nowa szansa - uruchomienie żłobka w Świerzawie	01.08.2018	30.11.2020	1 290 339,60

Źródło: opracowanie własne na podstawie Listy beneficjentów RPO WD 2014-2020 (Wykaz operacji aktualny na dzień 30.09.2021) udostępnionej na stronie RPO WD 2014-2020.

Do kwestii komplementarności odnieśli się również eksperci biorący udział w zorganizowanym panelu. Jak zauważono, kwestia zapewnienia komplementarności stanowiło wymóg obligatoryjny w początkowej fazie wdrażania interwencji. Tym samym, każda planowana inwestycja infrastrukturalna (EFRR) musiała posiadać zaplanowane wsparcie o charakterze miękkim (finansowane z EFS). W późniejszym okresie zrezygnowano ze stosowania tego wymogu (m.in. ze względu na trudności w odpowiednim skoordynowaniu naborów z zakresu EFRR i EFS oraz ze względu na duży wpływ opóźnień w realizowanych projektach infrastrukturalnych na możliwość realizowania projektów miękkich), jednak już początkowy okres interwencji, przypadający na planowanie inwestycji przyczynił się tym samym do zaplanowania przez wnioskodawców dalszych losów obiektów, które miały zostać wsparte.

W zakresie komplementarności warto również zwrócić uwagę na wypowiedzi respondentów wywiadów pogłębionych, którzy wskazali na możliwość zapewnienia przez beneficjentów wkładu własnego do projektu poprzez środki pozyskane z programu krajowego Maluch+.

19. Komplementarność wsparcia w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 6

Pytanie badawcze: Czy i w jakim zakresie występuje komplementarność pomiędzy PI 7.1 i 10.1?

Również w przypadku wsparcia w zakresie opieki nad dziećmi do lat 6 zauważalna jest komplementarność w ujęciu przedmiotowym. Jej skala jest zbliżona do tej, która występuje w przypadku wsparcia w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3. Również w tym przypadku wsparcie ze środków Działania 7.1. kierowane jest na działania związane z budową, rozbudową, przebudową lub adaptacją istniejącej infrastruktury na cele związane z opieką nad dziećmi, zaś środki z Działania 10.1. służą tworzeniu miejsc przedszkolnych oraz wzmocnieniu jakości edukacji na tym poziomie.

Poniżej zamieszczono tabelę obrazującą wykaz projektów wzajemnie komplementarnych względem siebie w ramach działań 7.1. oraz 10.1. RPO WD 2014-2020.

Tabela 27. Wykaz grup projektów komplementarnych względem siebie w działaniach 7.1. oraz 10.1. RPO WD 2014-2020

PI	Nazwa beneficjenta	Tytuł projektu	Data rozpoczęcia projektu	Data zakończenia projektu	Całkowite wydatki [PLN]
7.1.	Gmina Bolesławiec	Przebudowa starego budynku szkoły podstawowej w Brzeźniku i adaptacja na przedszkole	12.10.2015	31.10.2016	308 600,85
10.1.	Gmina Bolesławiec	Kreatywne przedszkola	01.08.2016	30.06.2017	599 717,50
7.1.	Gmina Dobroszyce	Budowa przedszkola gminnego w Dobroszycach	16.10.2015	29.12.2017	6 694 235,46
10.1.	Gmina Dobroszyce	Dobra edukacja przedszkolna w Gminie Dobroszyce	01.05.2017	31.08.2018	982 924,72

PI	Nazwa beneficjenta	Tytuł projektu	Data rozpoczęcia projektu	Data zakończenia projektu	Całkowite wydatki [PLN]
7.1.	Gmina Gromadka	Rozbudowa budynku Gminnego Przedszkola w Gromadce	20.05.2016	27.12.2016	388 357,30
10.1.	Gmina Gromadka	Równanie szans wychowanków oraz rozbudowa przedszkola w gminie Gromadka	01.09.2018	29.02.2020	437 824,65
7.1.	Gmina Kondratowice	Budowa przedszkola w miejscowości Kondratowice	28.12.2015	27.04.2018	2 702 487,57
10.1.	Gmina Kondratowice	Przedszkole w Kondratowicach	03.09.2018	15.11.2019	739 040,00
7.1.	Gmina Kunice	Budowa przedszkola w Kunicach wraz z zakupem wyposażenia	22.12.2014	20.12.2016	4 943 567,84
10.1.	Gmina Kunice	Utworzenie nowych miejsc przedszkolnych w Kunicach - szansą na rozwój najmłodszych mieszkańców gminy	01.03.2018	29.02.2020	604 045,05
7.1.	Gmina Marcinowice	Rozbudowa przedszkola gminnego w Marcinowicach	08.08.2019	31.05.2022	3 736 455,34

PI	Nazwa beneficjenta	Tytuł projektu	Data rozpoczęcia projektu	Data zakończenia projektu	Całkowite wydatki [PLN]
7.1.	Gmina Marcinowice	Budowa przedszkola publicznego w Marcinowicach inwestycją w edukację przedszkolną ZIT AW	08.03.2016	28.12.2017	648 000,00
10.1.	Gmina Marcinowice	Dobry start dla przedszkolaków z Gminy Marcinowice	01.08.2022	31.08.2023	648 000,00
7.1.	Gmina Wrocław	Rozbudowa przedszkola nr 10 o nowy budynek przy ul. Piotrkowskiej we Wrocławiu	16.10.2015	28.04.2017	6 273 973,17
7.1.	Gmina Wrocław	Rozbudowa przedszkola w Zespole Szkolno - Przedszkolnym nr 12 przy ul. Suwalskiej we Wrocławiu	29.12.2015	29.09.2017	7 832 044,92
7.1.	Gmina Wrocław	Przebudowa budynku przy ul. Zwycięskiej we Wrocławiu na potrzeby Przedszkola nr 23	12.10.2016	27.02.2020	5 830 563,64
10.1.	Gmina Wrocław	Mali odkrywcy - upowszechnienie i zapewnienie wysokiej jakości edukacji przedszkolnej w Gminie Wrocław	01.09.2019	30.06.2022	4 583 964,58

PI	Nazwa beneficjenta	Tytuł projektu	Data rozpoczęcia projektu	Data zakończenia projektu	Całkowite wydatki [PLN]
10.1.	Gmina Wrocław	Edukacja przedszkolna bez barier - upowszechnienie i zapewnienie wysokiej jakości edukacji przedszkolnej w Gminie Wrocław	01.07.2017	31.08.2018	7 908 567,70

Źródło: opracowanie własne na podstawie Listy beneficjentów RPO WD 2014-2020 (Wykaz operacji aktualny na dzień 30.09.2021) udostępnionej na stronie RPO WD 2014-2020.

Zdaniem respondentów biorących udział w wywiadach pogłębionych zjawisko komplementarności w odniesieniu do Działań 7.1 i 10.1 zachodziło nieco częściej, co wynikało z faktu zarządzania oboma Działaniami przez tę samą Instytucję. Mimo to zaznaczano jednak, że harmonogramy naborów w ramach ww. Działań ostatecznie nie były zupełnie zbieżne, wobec czego i w tym przypadku występowały problemy w zakresie możliwości zachowania komplementarności. Badani podkreślali jednocześnie, że umożliwienie zapewnienia komplementarności w zakresie Działań finansowanych z osobnych funduszy (EFRR i EFS) jest niezmiernie trudne i nawet mimo ścisłej współpracy poszczególnych wydziałów IZ mogą ostatecznie wystąpić w tym obszarze trudności.

Warto również wskazać na wnioski wysunięte podczas panelu ekspertów, gdzie respondenci zwrócili uwagę, iż nawet w sytuacjach w których obecnie nie odnotowano zjawiska komplementarności, jest ona możliwa do osiągnięcia w przyszłości. W ramach kolejnej perspektywy finansowej, w przypadku kontynuowania wspierania działań o charakterze miękkim możliwe będzie wykorzystanie stworzonej obecnie infrastruktury (co wnioskodawcy będą mogli wykazać już w diagnozie dołączonej do wniosku o dofinansowanie).

20. Wpływ pandemii COVID-19 na wdrażanie interwencji

Pytanie badawcze: Czy i jaki wpływ epidemia koronawirusa SARS-Cov-2 miała bądź nadal ma na proces realizacji interwencji w zakresie wsparcia opieki nad dzieckiem do lat 3 oraz usług edukacyjno-wychowawczych dla dzieci do lat 6? Czy wpłynęła na skuteczność wsparcia i poziom osiągnięcia zamierzonych efektów?

Pandemia koronawirusa SARS-CoV-2 od samego początku wywołała istotne skutki dla placówek zajmujących się opieką nad dziećmi do 3 i do 6 lat. Spowodowane to było wprowadzaniem obostrzeń mających na celu zahamowanie transmisji wirusa.

Żłobki, kluby dziecięce i przedszkola zostały całkowicie zamknięte 12 marca 2020 r. Początkowo obostrzenia były planowane na dwa tygodnie⁴⁹, jednak po tym okresie podjęto decyzję o ich przedłużeniu do 10 kwietnia 2020 r.⁵⁰ Ostatecznie, ponowne otwarcie placówek opieki nad dziećmi odbyło się 24 maja 2020 r.⁵¹ – nastąpiło to jednak w ograniczonym zakresie, placówki musiały funkcjonować w tzw. reżimie sanitarnym, który oznaczał m.in.:

- Ograniczoną liczbę dzieci w grupie;
- Zapewnienie dostępności środków do dezynfekcji;
- Zakaz przyjmowania dzieci z objawami chorobowymi podobnymi do COVID-19;
- Ograniczenie w zakresie możliwości przebywania w placówce osób na zewnątrz;
- Brak kontaktu pomiędzy grupami dzieci⁵².

⁴⁹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 marca 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, Warszawa, dnia 11 marca 2020 r., poz. 410.

⁵⁰ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 marca 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, Warszawa, dnia 20 marca 2020 r., poz. 492; Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, Warszawa, dnia 3 kwietnia 2020 r., poz. 595.

⁵¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 kwietnia 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, Warszawa, dnia 24 kwietnia 2020 r., poz. 742.

⁵² <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/wytyczne-dla-przedszkoli> (dostęp: 01.12.2021).

Placówki funkcjonowały w opisanym trybie do trzeciej fali pandemii COVID-19, która nastąpiła wiosną 2021 r. Wówczas ograniczenia w funkcjonowaniu przedszkoli od 29 marca 2021 r. do 11 kwietnia 2021 r. – wprowadzone ograniczenia dotyczyły form wychowania przedszkolnego, ale nie form opieki nad dziećmi do lat 3. Opieka była możliwa wyłącznie na potrzeby rodziców dzieci, którzy uczestniczyli w szeroko pojętym zwalczaniu skutków pandemii, tj. lekarzy, pielęgniarek, pracowników jednostek pomocy społecznej itp.⁵³ Ograniczenia przedłużono następnie do 18 kwietnia 2021 r.⁵⁴, po czym je zniesiono. Dalsze ograniczenia były wprowadzane regionalnie lub dotyczyły edukacji na wyższych poziomach. Należy ponadto wskazać, że w przypadku wykrycia zachorowania wśród personelu lub dzieci uczęszczających do placówki następowała kwarantanna, która wyłączała możliwość swobodnego funkcjonowania jednostek.

Najczęstszym problemem, z jakim beneficjenci musieli sobie poradzić w związku z wystąpieniem pandemii COVID-19 była konieczność czasowego zamknięcia placówki lub zawieszenia świadczenia usług z uwagi na wprowadzone obostrzenia – tego rodzaju sytuacja dotyczyła 93,85% beneficjentów Działania 6.1 i 8.4 oraz 83,05% Działania 7.1. i 10.1, którzy zadeklarowali, że pandemia miała wpływ na realizowaną przez nich działalność. Kolejnymi często występującymi problemami były: ograniczenie pracy placówki ze względu na zachorowania wewnątrz placówki (kolejno 50,77% i 25,42% wskazań) i wzrost kosztów związanych z dostosowaniem się do nowych wymogów sanitarnych (odpowiednio 21,54% i 13,56%).

Problematyczna była ponadto rezygnacja części rodziców z usług świadczonych przez placówki, a dla beneficjentów oferujących opiekę dla dzieci w wieku przedszkolnym pandemia utrudniła też realizację działań projektowych.

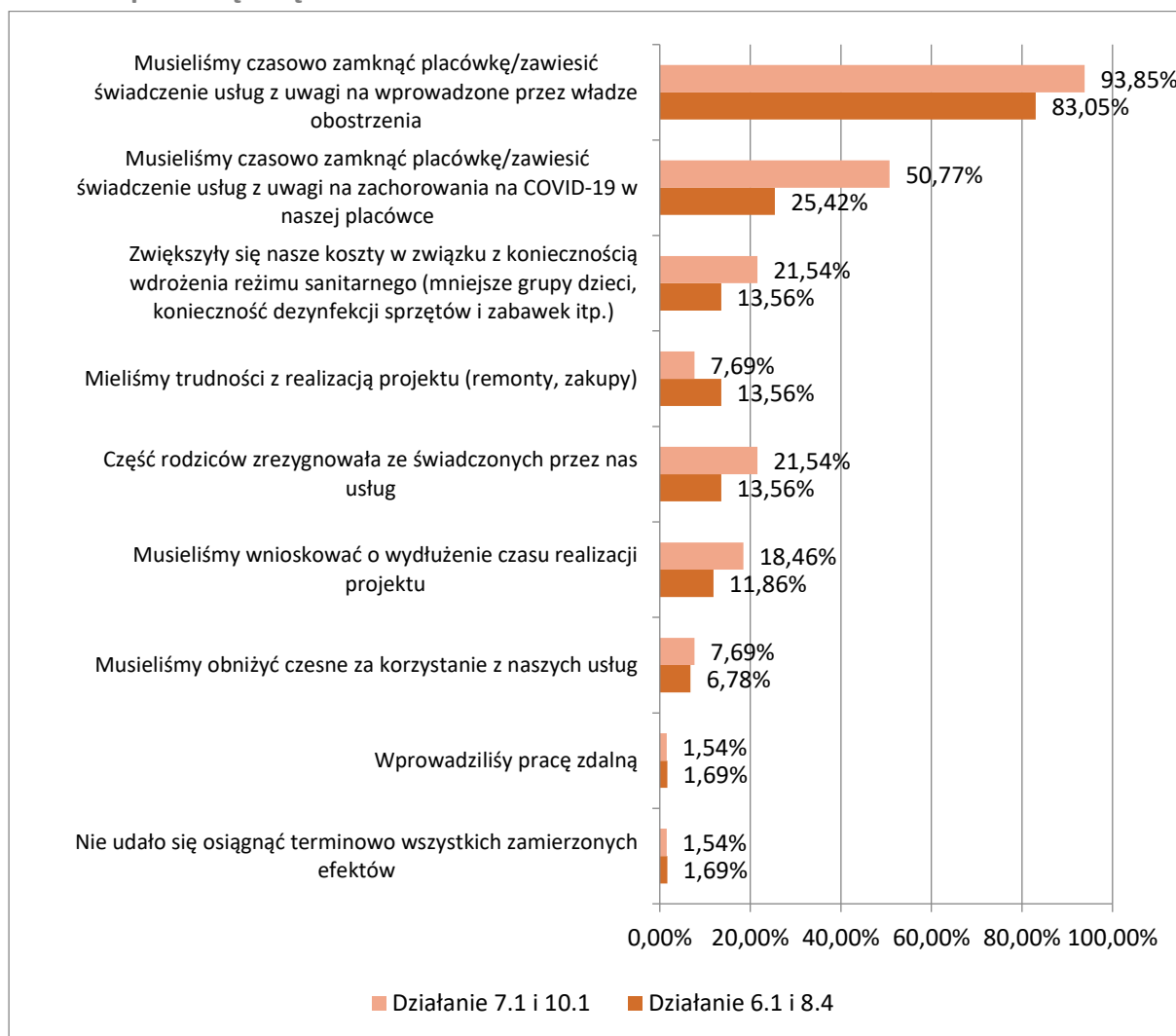
Najmniejszy odsetek badanych przyznał, że pandemia miała wpływ na terminowość wdrażanych przez nich działań (1,54% beneficjentów Działania 6.1 i 8.4 oraz 1,69% beneficjentów Działania 7.1. i 10.1). W przypadku beneficjentów realizujących projekty związane z tworzeniem miejsc opieki dla dzieci w wieku do lat 3 ze względu na pandemię nie udało się terminowo zorganizować wszystkich zaplanowanych zajęć, z kolei

⁵³ Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 26 marca 2021 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19.

⁵⁴ Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 8 kwietnia 2021 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, Warszawa, dnia 8 kwietnia 2021 r. poz. 651.

w przypadku wychowania przedszkolnego zgłoszono problem związany z uzyskaniem zakładanej liczby użytkowników utworzonej infrastruktury.

Wykres 32. W jaki sposób pandemia koronawirusa SARS-CoV-2 wpłynęła na realizację Państwa przedsięwzięcia?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI/CATI z beneficjentami Działania 6.1 i 8.4 oraz 7.1 i 10.1⁵⁵.

Spośród beneficjentów projektów RPO WD 2014-2020 w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3 tylko jeden uczestnik IDI wskazał na trudności związane z realizacją projektu w wyniku wybuchu pandemii COVID-19. Trudności te wynikały z zamknięcia placówki i to,

⁵⁵ Odpowiedzi na wykresie nie sumują się do 100% ze względu na możliwość zaznaczenia więcej niż 1 odpowiedzi.

że po przywróceniu możliwości ponownego jej otwarcia rodzice i opiekunowie nie posyłałi tam swoich dzieci w obawie przez rozprzestrzenianiem wirusa. Trudnością również było zwiększenie zasobów finansowych za zakup środków ochrony zgodnymi z reżimem sanitarnym, jak i chorowanie pracowników, dla których trzeba było znaleźć zastępstwo.

Przeważająca część beneficjentów realizujących projekty związane z tworzeniem miejsc opieki dla dzieci do lat 6 również stwierdziła podczas wywiadów indywidualnych, że pandemia COVID-19 nie wpłynęła w żaden sposób na realizację ich projektów, ponieważ zostały one zakończone jeszcze przed jej wybuchem.

O kwestię wpływu pandemii na wdrażanie interwencji zapytano również respondentów wywiadów pogłębionych. Wskazano, że pandemia miała w tym zakresie znaczny wpływ, szczególnie w momencie wprowadzenia najbardziej restrykcyjnych obostrzeń. W momencie braku możliwości prowadzenia działań przez placówki (żłobki i przedszkola) beneficjenci wciąż ponosili koszty stałe związane z prowadzoną działalnością przy jednoczesnym braku możliwości spełnienia zakładanych wartości wskaźników. Ostatecznie jednak dzięki ułatwieniom wprowadzonym na poziomie ministerialnym oraz mniej restrykcyjnemu podejściu do wydłużania czasu realizacji projektów udało się zrealizować projekty mimo napotykaných ograniczeń.

21. Wpływ pandemii COVID-19 na trwałość efektów interwencji

Pytanie badawcze: Czy i w jakim stopniu pandemia koronawirusa SARS-Co v-2 wpłynęła na trwałość efektów interwencji oraz okres trwałości projektów realizowanych w ramach działań opiekuńczych do lat 3 i opiekuńczo-wychowawczych dzieci do lat 6?

Pandemia COVID-19 niewątpliwie spowodowała wiele negatywnych skutków, jeśli chodzi o działalność placówek świadczących usługi opiekuńcze dla dzieci do lat 3 oraz opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci do lat 6, zgodnie z opisem we wcześniejszej części raportu. Pomimo to, przeprowadzona analiza wykazała, że nie zachodzą przesłanki, które pozwoliłyby stwierdzić, iż pandemia wpłynęła negatywnie na trwałość efektów interwencji oraz okres trwałości analizowanych projektów. W zdecydowanej większości przypadków trwałość uzyskanych efektów była bardzo wysoka (o czym szerzej pisano w podrozdziale 13 Trwałość utworzonych miejsc wychowania przedszkolnego i opieki żłobkowej).

Również uczestnicy panelu ekspertów potwierdzili brak istotnego wpływu pandemii na możliwość zachowania trwałości efektów interwencji. Podkreślono szczególnie istotne

znaczenie powstałej w ramach interwencji infrastruktury, która zapewni trwałość efektów znacznie wykraczającą ponad obowiązkowy okres trwałości (5 lat). W tym kontekście podkreślano również znaczenie sytuacji za wschodnią granicą, spodziewając się napływu uchodźców, w tym dzieci, którym konieczne będzie zapewnienie odpowiedniej opieki. Zwracano jednocześnie uwagę na stosunkowo opanowaną sytuację epidemiczną (w momencie przeprowadzania niniejszego badania) wobec czego zarówno uczestnicy panelu, jak i respondenci wywiadów pogłębionych nie spodziewają się wystąpienia w tym zakresie dodatkowych trudności.

22. Dobre praktyki w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 i usług opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci do lat 6

Pytanie badawcze: Jak można wskazać dobre praktyki interwencji RPO WD 2014-2020 w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 i usług opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci do lat 6?

Podczas badania ilościowego beneficjentów poproszono o wskazanie rozwiązań, które zostały przez nich zastosowane w ramach projektów, a które uważali oni za bardzo skuteczne i niespotykane. Rozwiązania takie zauważyło 21,79% beneficjentów realizujących działania związane z opieką nad dziećmi w wieku do 3 lat oraz 10,34% beneficjentów realizujących usługi opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci w wieku przedszkolnym.

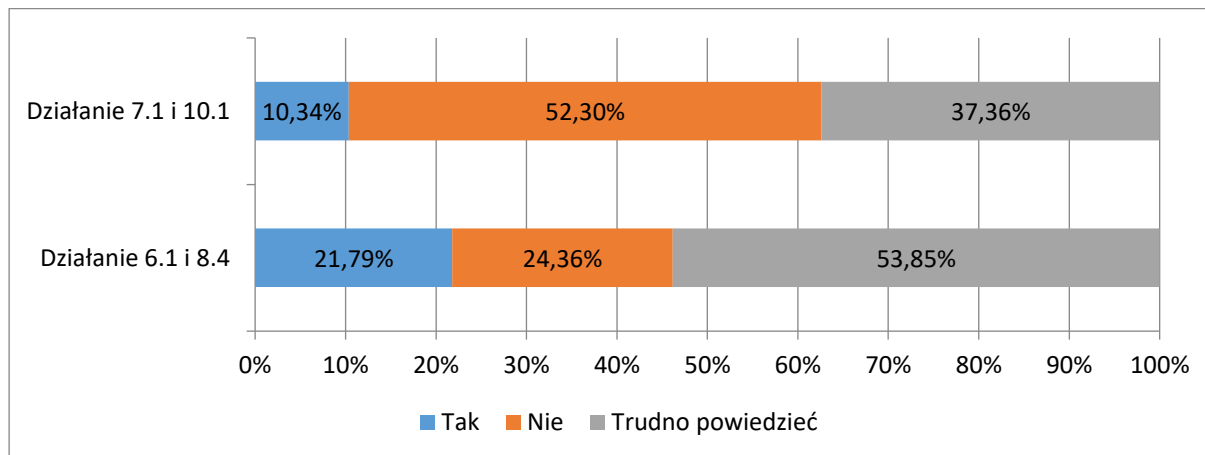
Wśród działań wymienionych przez pierwszą grupę znalazły się:

- a) Włączenie się członków rodziny dzieci w ich opiekę – babcie, ciocie zostawały nianią dla dziecka, dzięki czemu rodzice mogli podjąć pracę;
- Stworzenie pierwszego punktu oferującego instytucjonalną opiekę na dziećmi do lat 3 w gminie;
- Realizacja zajęć pozwalających na rozwój dzieci.

W przypadku beneficjentów Działania 7.1 i 10.1 wskazywano na:

1. Stworzenie sal terapeutycznych;
2. Prowadzenie szerokiego zakresu zajęć dodatkowych (np. wielozmysłowe warsztaty dotyczące ginących zawodów);
3. Szerokie wsparcie dla rodziców i opiekunów;
4. Wszechstronne doszkalanie kadry zatrudnionej w placówkach.

Wykres 33. Czy zauważyli Państwo jakieś skuteczne, niespotykane dotychczas rozwiązania, które wpłynęły na to, że wsparcie świadczone przez Państwa w ramach projektu przyniosło duże efekty?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI/CATI z beneficjentami Działania 6.1 i 8.4 oraz 7.1 i 10.1.

Podczas wywiadów indywidualnych z beneficjentami projektów w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3 jako skuteczne rozwiązanie wskazano odpowiednią infrastrukturę oraz wyposażenie placówki – nowoczesny i atrakcyjny budynek, brak schodów, przeszkolone drzwi ułatwiające opiekę nad dziećmi, proste rozwiązania przeciwpożarowe, dobre wyposażenie.

Spośród beneficjentów realizujących projekty związane z tworzeniem miejsc opieki dla dzieci do lat 6 uczestniczących w wywiadach pogłębionych tylko jeden wymienił skuteczne, niestosowane dotychczas rozwiązania w ramach swojego projektu. Okazało się to zaangażowanie rodziców dzieci w wieku przedszkolnym na spotkaniach roboczych, na których ustalane były bieżące potrzeby. Rodzice pomagali nauczycielom przedszkolnym i dyrekcji w przygotowywaniu wniosków aplikacyjnych oraz w późniejszej realizacji projektu, co okazało się bardzo skuteczne i bardziej odpowiadało na potrzeby osób, które później będą korzystać z efektów danego projektu.

Uczestnicy panelu ekspertów zwrócili z kolei uwagę na dobrą praktykę, którą dopiero będzie można zaobserwować. Mowa mianowicie o wykorzystaniu infrastruktury powstałej w wyniku udzielonego wsparcia w celu realizacji działań o charakterze miękkim, finansowanych ze środków w ramach przyszłej perspektywy finansowej. Pozwoli to na zapewnienie pewnego rodzaju komplementarności i przedłużenie okresu trwałości powstałej infrastruktury.

Warto również dodać, że zgodnie z licznymi wypowiedziami respondentów wywiadów pogłębionych projekty z zakresu analizowanej interwencji ze względu na ściśle określone regulaminy i zakres realizowanego wsparcia nie stanowiły pola do wprowadzania szczególnie innowacyjnych rozwiązań, mogących służyć za dobre praktyki. Zdaniem badanych z pewnością można było znaleźć wiele ciekawych rozwiązań stosowanych już na poziomie samej opieki nad dziećmi (prowadzone zajęcia, wycieczki itp.), lecz w zakresie realizowanych działań projektowych poszczególne inicjatywy były względem siebie bardzo zbliżone i wystandaryzowane przez dokumentację konkursową.

ROZDZIAŁ: WYPRACOWANIE REKOMENDACJI, W TYM ZALECEŃ DLA PERSPEKTYWY 2021-2027

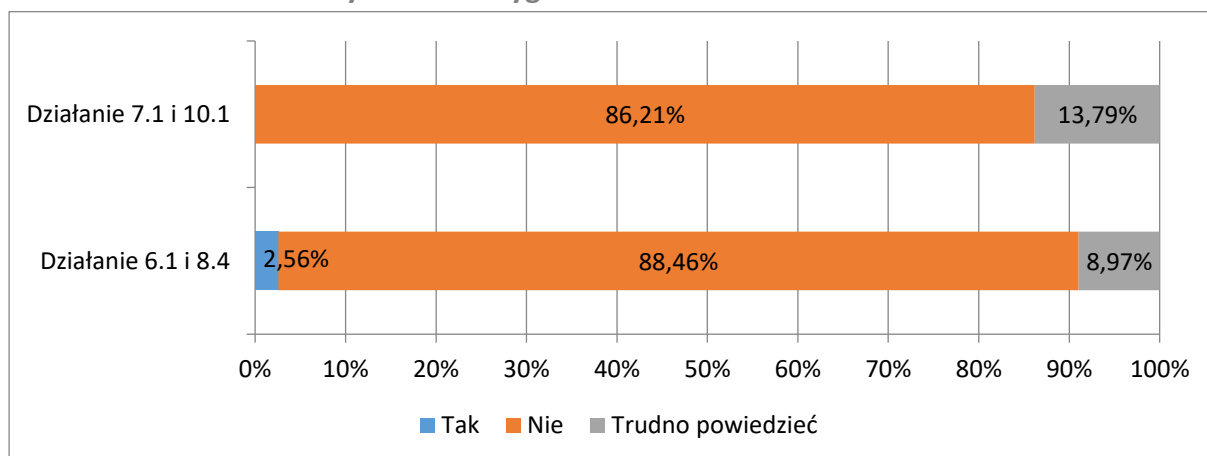
23. Rekomendacje w zakresie wsparcia wdrażania RPO WD 2014-2020

Pytanie badawcze: Jakie są rekomendowane działania w zakresie wsparcia opieki nad dzieckiem do lat 3 oraz usług edukacyjno-wychowawczych dla dzieci do lat 6, których implementacja przyczyni się do realizacji celów RPO WD 2014-2020?

Podczas badania ankietowego beneficjentów zapytano również o kwestię rozwiązań, które zastosowali oni podczas realizowanych projektów, a które okazały się nieskuteczne. Zdecydowana większość beneficjentów nie zidentyfikowała żadnych tego rodzaju działań. Wskazało je tylko 2,56% placówek, które oferowały usługi opiekuńcze dla dzieci w wieku żłobkowym. Działania te obejmowały:

- a) Całkowity brak opłat dla rodziców dzieci uczęszczających w ramach projektu – rozwiązanie to sprawiło, że miejsce nie było w pełnym zakresie wykorzystane (brak obecności dziecka);
- b) Problemy z organizacją wyżywienia dla dzieci – trudności w znalezieniu firmy cateringowej, która byłaby w stanie dowieźć posiłki dla dzieci przebywających w punktach rozproszonych po całym mieście.

Wykres 34. Czy któreś z realizowanych działań/stosowanych rozwiązań okazały się nieskuteczne i należałoby z nich zrezygnować?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI/CATI z beneficjentami Działania 6.1 i 8.4 oraz.

Beneficjenci realizujący projekty skierowane na rozwijanie miejsc opieki dla dzieci do lat 3 deklarowali, że w przyszłości planują przede wszystkim utrzymać obecnie funkcjonujące placówki oraz stworzone miejsca opieki. Wśród innych planowanych działań wymieniali:

- Zapewnienie wysokiej jakości usług;
- Budowę/przebudowę punktów żłobkowych;
- Zwiększenie liczby miejsc opieki dla dzieci do lat 3 z uwagi na dużą liczbę chętnych;
- Zakup wyposażenia;
- Realizację zajęć dodatkowych dla dzieci;
- Podnoszenie kwalifikacji kadry zatrudnionej w placówkach;
- Pozyskiwanie środków finansowych ze źródeł zewnętrznych pozwalających na funkcjonowanie i rozwijanie placówki.

Podczas wywiadów pogłębionych respondenci wspominali, że w przyszłości zamierzają składać wnioski o dofinansowanie nowoutworzonych miejsc opieki, budowę nowych placówek oraz zwiększenie dostępności.

Podobnie beneficjenci projektów związanych z zapewnieniem usług opiekuńczych i wychowawczych dla dzieci do lat 6 deklarowali również deklarowali przede wszystkim chęć utrzymania dotychczasowych miejsc opieki, a także:

- Stworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego;
- Wykorzystywanie zakupionego wyposażenia oraz pomocy dydaktycznych;
- Realizację kolejnych projektów dofinansowanych ze środków unijnych;

- d) Promocję przedszkola w środowisku lokalnym;
- e) Rozszerzenie oferty ośrodka o miejsca opieki dla dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych w wieku przedszkolnym;
- f) Promocja zajęć dodatkowych dla dzieci rozwijających ich kompetencje kluczowe, uniwersalne oraz z zakresu TIK;
- g) Realizację zajęć dodatkowych oraz wyjazdów edukacyjnych;
- h) Dalsze podnoszenie kwalifikacji kadry;
- i) Dbałość o różnorodność pomocy edukacyjnych w celu holistycznego wsparcia rozwoju dziecka.

Podkreślano także, że planowane działania będą uzależnione od możliwości pozyskania funduszy oraz zdiagnozowanych potrzeb placówki.

Podczas wywiadów IDI z beneficjentami realizującymi projekty związane z tworzeniem miejsc opieki dla dzieci do lat 6 wymienione zostały następujące przedsięwzięcia w zakresie wsparcia utworzonych przez nich miejsc:

- a) Budowa nowego zespołu szkolno-przedszkolnego w innej miejscowości;
- b) Rozbudowywanie obecnego przedszkola;
- c) Zwiększenie dostępności miejsc wychowania przedszkolnego dla osób z niepełnosprawnościami;
- d) Włączenie poradni psychologiczno-pedagogicznych do współpracy z przedszkolami.

Jak wskazał ekspert oceniający wnioski w ramach Działania 7.1 i 10.1 – przedsięwzięcia w zakresie wsparcia usług edukacyjno-wychowawczych dla dzieci do lat 6, które mogłyby przyczynić się do większego osiągnięcia efektów przez beneficjentów to przede wszystkim działania skierowane na wspieranie dzieci ze specjalnymi potrzebami (zarówno dzieci posiadających deficyty, jak i dzieci szczególnie uzdolnione). Wsparcie w tym zakresie wymagałoby przede wszystkim zadbania o odpowiednie wyposażenie placówek, a także realizację ukierunkowanych zajęć dodatkowych (w tym np. integracja sensoryczna, logopedia czy neorologopedia). Jak wskazali uczestnicy panelu ekspertów, opieka nad dziećmi ze specjalnymi potrzebami zaczęła już powoli stanowić pewną niszę, którą sprawnie zaczęły wypełniać placówki niepubliczne – co związane jest z powszechnym brakiem wystarczającej liczby miejsc w placówkach publicznych. Można więc w tym zakresie upatrywać możliwości specjalizacji podmiotów prywatnych i świadczenia odpowiedniego poziomu opieki, skierowanego ku tejże grupie docelowej.

24. Rekomendacje w zakresie RPO WD 2021+

Pytanie badawcze: W jaki sposób przedstawione w wyniku badania wnioski należy uwzględnić w perspektywie 2021-2027?

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 wskazuje, że dostępność opieki żłobkowej i przedszkolnej w regionie jest bardzo istotna z punktu widzenia potrzeb mieszkańców. W dokumencie aspekt ten został uwzględniony w ramach przedsięwzięcia strategicznego 2.2.2 „Zapewnienie opieki dziennej oraz edukacji dzieciom poprzez wsparcie budowy/ rozbudowy żłobków i przedszkoli”⁵⁶. W Strategii w odniesieniu do tego przedsięwzięcia przyjęto dwa wskaźniki:

- 1) Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach [%], oczekiwana wartość w roku 2030 to 20%. Wartość taką woj. dolnośląskie osiągnęło w 2020 roku (w tym 25,5% w miastach i 8,6% na wsi);
- 2) Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym [%], oczekiwana wartość w roku 2030 to 88,9% – w roku 2020 wartość dla regionu wynosiła 88,8% (w tym 101,3% dla miast i 63,9% dla wsi).

Wskazane wartości powinny zostać osiągnięte do roku 2030, wymaga to zatem systematycznych działań służących zapewnieniu ciągłości w zakresie dostępu do miejsc opieki dla dzieci, a także odpowiedniego stanu placówek, w tym działań pozwalającym na rozbudowę infrastruktury towarzyszącej (np. place zabaw czy sale gimnastyczne). Istotne jest także zwrócenie uwagi na działania służące wyrównaniu dysproporcji w dostępie do instytucjonalnych form opieki dla dzieci zamieszkujących tereny miast oraz wsi.

Podczas wywiadów IDI z beneficjentami Działania 6.1 i 8.4 jeden z respondentów wyraził opinię, że wszelkie problemy, które pojawiają się w trakcie rozliczania projektu powinny być udokumentowane, ponieważ ułatwiłoby to znacznie pracę kolejnego opiekuna, który przejmuje dany projekt. Z kolei inny respondent dodał, że gmina bardzo by skorzystała na wybudowaniu kolejnego obiektu żłobkowego.

Beneficjenci realizujący projekty związane z tworzeniem miejsc opieki dla dzieci do lat 6 podczas wywiadów IDI zwrócili uwagi na to, że w nowym okresie programowania nie planuje się finansowania rozwoju infrastruktury oświatowej, co uznane zostało za niewłaściwą decyzję, ponieważ brak takiego wsparcia finansowego spowoduje również

⁵⁶ 2 cel strategiczny „Poprawa jakości i dostępności usług publicznych”, 2 cel operacyjny „Rozwój i modernizacja regionalnej infrastruktury publicznej z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami i starszych”.

trudności w aplikowaniu o dodatkowe środki z innych instytucji, podkreślając potrzebę dalszej realizacji projektów w omawianym zakresie. Niemniej, jak wspomniano we wcześniejszej części raportu, należy brać pod uwagę negatywne tendencje demograficzne oraz możliwość uzyskania finansowania w przyszłej perspektywie finansowej z poziomu krajowego za pośrednictwem programu Maluch +. Z tego względu, kontynuowanie wsparcia w tym zakresie powinno dotyczyć konkretnych lokalizacji, takich jak tereny wiejskie (gdzie pomimo negatywnych tendencji demograficznych wciąż występuje zapotrzebowanie ze względu na dotychczasowe braki infrastrukturalne) oraz na obszarach peryferyjnych miasta metropolitalnego (gdzie z jednej strony już w obecnej chwili dostępność do miejsc wychowania przedszkolnego jest stosunkowo niższa, a z drugiej zapotrzebowanie zwiększyć się może dodatkowo w wyniku napływu uchodźców z terenu Ukrainy).

Podczas wywiadów IDI zasugerowano również, aby pełna dokumentacja projektów była prowadzona w formie online.

Jednocześnie warto zwrócić uwagę na wypowiedzi uczestników panelu ekspertów, którzy zgodnie przyznali, że istnieje konieczność kontynuowania interwencji w kształcie zbliżonym do obecnego wsparcia. Zwracano szczególną uwagę na potrzebę premiowania projektów planowanych do realizacji na obszarze gmin wiejskich, względem których wciąż notowana jest istotna dysproporcja w dostępie do form opieki nad dzieckiem (w porównaniu do obszarów miejskich). Wskazywano przy tym, że w tym zakresie niekoniecznie dobrym rozwiązaniem jest stosowanie wskaźnika odnoszącego się do liczby urodzeń, gdyż ze względu na bardzo duże braki w dostępie do tego typu usług na terenach wiejskich, mimo stosunkowo niewielkiego przyrostu naturalnego notuje się duże zapotrzebowanie na tego typu formy opieki.

Rekomenduje się również położenie większego nacisku na działania informacyjne dot. źródła finansowanych projektów, w tym w szczególności dot. projektów o charakterze miękkim. Jak wykazało badanie, w tym wyniki panelu ekspertów, sami uczestnicy wsparcia niekiedy nie zdają sobie sprawy z istotności pomocy, która skierowana została ze środków unijnych. Problem ten dotyczy zwłaszcza wsparcia o charakterze miękkim, wobec którego istnieje stosunkowo niski poziom świadomości dotyczącej źródeł jego finansowania. Eksperti podczas panelu zwrócili uwagę, że o ile w przypadku działań o charakterze infrastrukturalnym poziom podejmowanych działań informacyjno-promocyjnych dot. źródła finansowania projektu jest zwykle na odpowiednim poziomie, tak w przypadku działań o charakterze miękkim (szkoleń, kursów) należałoby te działania rozszerzyć (np. poprzez zapewnienie uczestnikom projektów materiałów promocyjnych, upominków, gadżetów zawierających informacje o projekcie i źródle jego finansowania).

CZĘŚĆ PODSUMOWUJĄCA

25. Wnioski i rekomendacje z badania

Lp.	Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia	Termin wdrożenia (kwartał)	Klasa rekomendacji
1.	<p>W latach 2014-2020 nastąpił zdecydowany wzrost liczby placówek świadczących opieki nad dziećmi do lat 3 oraz w wieku przedszkolnym, a także liczby dostępnych miejsc opieki.</p> <p>Realizowana interwencja miała widoczny wpływ na zmiany w tym zakresie, dzięki czemu przyczyniła się do podjęcia zatrudnienia przez większość badanych opiekunów, jednak wciąż zauważalna jest niska liczba</p>	<p>Z uwagi na widoczne nierównomierne rozmieszczenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, a także miejsc wychowania przedszkolnego zaleca się kontynuowanie interwencji w zakresie tworzenia miejsc opieki, głównie na obszarach, gdzie występują braki w dostępie do tych miejsc. Szczególne potrzeby dotyczą w tym zakresie obszarów wiejskich (często nawet mimo niskich wartości wskaźnika urodzeń, dostępna na obszarze tego</p>	IZ FEDS 2021-2027	<p>Przyjęcie odpowiednich zapisów w dokumentach Programu FEDS 2021-2027 pozwalających na kontynuowanie wsparcia. Podczas tworzenia dokumentów programowych na przyszłą perspektywę finansową należy uwzględnić m.in. wsparcie w zakresie tworzenia miejsc wychowania przedszkolnego, z uwzględnieniem możliwości świadczenia tego typu wsparcia biorąc pod uwagę ostateczne zapisy dot. pomocy kierowanej w</p>	IV 2022	Programowa strategiczna

Lp.	Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia	Termin wdrożenia (kwartał)	Klasa rekomendacji
	<p>zinstytucjonalizowanych form opieki nad dziećmi na terenie obszarów wiejskich (największa kumulacja punktów opieki widoczna jest w dużych miastach), które są preferowane przez rodziców. Ponadto, mimo stosunkowo niekorzystnych prognoz demograficznych należy również brać pod uwagę dodatkowy czynnik, a mianowicie napływ uchodźców z terenu Ukrainy, w tym również dzieci. (strona 41, 111)</p>	<p>typu gmin oferta jest na tyle ograniczona, że istniejące zapotrzebowanie uzasadnia realizację tego typu inwestycji) oraz obszarów peryferyjnych miasta metropolitalnego.</p>		<p>przyszłości z poziomu krajowego (FERS⁵⁷). Wsparciem powinny zostać objęte obszary gmin wiejskich, które cechują się największym zapotrzebowaniem w tym zakresie oraz obszary peryferyjne miasta metropolitalnego.</p>		

⁵⁷ Oś II Rozwój opieki nad najmłodszymi dziećmi.

Lp.	Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia	Termin wdrożenia (kwartał)	Klasa rekomendacji
2.	Jednym z najbardziej kosztochłonnych elementów projektów były koszty budowy infrastruktury towarzyszącej (np. placów zabaw) oraz wyposażenia. Kwestia wyposażenia istotna jest z punktu widzenia możliwości wydłużenia trwałości efektów zrealizowanych dotychczas projektów infrastrukturalnych oraz względem dzieci o szczególnych potrzebach, w tym z niepełnosprawnościami. (strona 76, 110)	W latach 2021-2027 należy rozważyć wprowadzenie możliwości realizacji projektów umożliwiających rozwijanie infrastruktury towarzyszącej obiektów (np. placów zabaw, sal gimnastycznych, boisk) oraz wyposażenia wybudowanych obiektów w celu podniesienia jakości sprawowanej opieki nad dziećmi (w tym w zakresie umożliwienia świadczenia opieki względem dzieci o specjalnych potrzebach).	IZ FEDS 2021-2027	Przyjęcie odpowiednich zapisów w dokumentach Programu FEDS 2021-2027 pozwalających na kontynuowanie wsparcia. Podczas tworzenia dokumentów programowych na przyszłą perspektywę finansową należy uwzględnić m.in. wsparcie w zakresie realizacji projektów umożliwiających rozwijanie infrastruktury towarzyszącej obiektów (np. placów zabaw, sal gimnastycznych, boisk) oraz ich wyposażenia.	IV 2022	Programowa strategiczna

Lp.	Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia	Termin wdrożenia (kwartał)	Klasa rekomendacji
3.	Analiza wykazała stosunkowo niski poziom znajomości źródeł finansowania projektów miękkich przez społeczeństwo, w tym samych uczestników wsparcia. (strona 111)	Rekomenduje się położenie większego nacisku na działania informacyjne dot. źródeł finansowanych projektów, w tym w szczególności dot. projektów o charakterze miękkim.	IZ FEDS 2021-2027	Podczas tworzenia dokumentów programowych na przyszłą perspektywę finansową należy uwzględnić zapisy, które w większym stopniu niż dotychczas nakładałyby na beneficjentów obowiązek realizacji działań informacyjno-promocyjnych dot. źródeł finansowania projektów o charakterze miękkim, np. poprzez obowiązek zapewnienia uczestnikom projektów materiałów promocyjnych, upominków, gadżetów zawierających informacje o projekcie i źródle jego finansowania.	IV 2022	Programowa strategiczna

26. Spis elementów graficznych w treści raportu

26.1. Spis tabel

Tabela 1. Spis wykorzystanych skrótów	12
Tabela 2. Tabela zależności pomiędzy działaniami i poddziałaniami a celami tematycznymi i priorytetami inwestycyjnymi w zakresie objętym niniejszym badaniem	14
Tabela 3. Liczba placówek w województwie dolnośląskim, w których świadczona jest opieka nad dziećmi do lat 3 wraz z liczbą dostępnych miejsc opieki w latach 2014-2020	20
Tabela 4. Liczba dzieci objętych różnymi formami opieki na terenie województwa dolnośląskiego w latach 2014-2020 (wg stanu na 31.12. każdego roku)	21
Tabela 5. Liczba nian w województwie dolnośląskim w latach 2015-2020	22
Tabela 6. Liczba opiekunów dziennych i dzieci znajdujących się pod ich opieką w województwie dolnośląskim w latach 2015-2020	23
Tabela 7. Liczba przedszkoli w województwie dolnośląskim w latach 2014-2020.....	27
Tabela 8. Liczba punktów przedszkolnych i oddziałów w punktach przedszkolnych w województwie dolnośląskim w latach 2014-2020	27
Tabela 9. Liczba zespołów wychowania przedszkolnego i oddziałów w zespołach wychowania przedszkolnego w województwie dolnośląskim w latach 2014-2020	27
Tabela 10. Liczba miejsc w poszczególnych formach opieki nad dzieckiem do lat 6 w województwie dolnośląskim w latach 2014-2018	28
Tabela 11. Liczba dzieci objętych opieką w poszczególnych formach opieki nad dzieckiem do lat 6 w województwie dolnośląskim w latach 2014-2018.....	29
Tabela 12. Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w województwie dolnośląskim w latach 2014-2020 [w %].....	29
Tabela 13. Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach dodatkowych	34
Tabela 14. Liczba przedszkoli, punktów przedszkolnych i zespołów wychowania przedszkolnego w województwie dolnośląskim w latach 2007-2013 w porównaniu z 2020 r.	40
Tabela 15. Wartości wskaźników produktu (programowych) według stanu na koniec IV kwartału 2021 r.	42
Tabela 16. Wartości wskaźników rezultatu według stanu na koniec IV kwartału 2021 r. .	44
Tabela 17. Lista projektów wdrożonych w ramach Działań 6.1, 7.1, 8.4 i 10.1	47
Tabela 18. Czas od rozpoczęcia udziału dziecka w projekcie do rozpoczęcia zatrudnienia	64
Tabela 19. Jak ogółem ocenia Pani/Pan uzyskane wsparcie w postaci zapewnienia opieki nad dzieckiem? Proszę o ocenę w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą, a 5 – ocenę najwyższą. Średnia ocena wsparcia w zależności od powiatu.....	72

Tabela 20. Koszty utworzenia miejsc opieki przedszkolnej.....	75
Tabela 21. Koszty utworzenia miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3	76
Tabela 22. Dane dotyczące trwałości miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 utworzonych w ramach realizowanych projektów	79
Tabela 23. Dane dotyczące trwałości miejsc opieki przedszkolnej utworzonych w ramach realizowanych projektów	80
Tabela 24. Dane dotyczące trwałości miejsc opieki przedszkolnej dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami utworzonych w ramach realizowanych projektów	81
Tabela 25. Działania podjęte w III kwartale 2017 r. w odpowiedzi na problemy pojawiające się w realizacji RPO WD 2014-2020	91
Tabela 26. Wykaz par projektów komplementarnych względem siebie w działaniach 6.1. oraz 8.4. RPO WD 2014-2020	95
Tabela 27. Wykaz grup projektów komplementarnych względem siebie w działaniach 7.1. oraz 10.1. RPO WD 2014-2020.....	97

26.2. Spis wykresów

Wykres 1. Proszę wskazać, czy reprezentowany przez Pana/ią podmiot w ramach projektu:	23
Wykres 2. Proszę wskazać, czy reprezentowany przez Pana/ią podmiot w ramach projektu:	30
Wykres 3. Jakiego rodzaju wyposażenie zakupili Państwo w ramach projektu?	31
Wykres 4. Jakie konkretnie zajęcia dodatkowe zorganizowali Państwo dla dzieci w ramach projektu?.....	33
Wykres 5. Jakie konkretnie działania zastosowano w celu doskonalenia umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji nauczycieli?.....	35
Wykres 6. W jakim stopniu te działania podniosły jakość pracy nauczycieli w Państwa placówce?	35
Wykres 7. Liczba żłobków, oddziałów żłobkowych i klubów dziecięcych w województwie dolnośląskim w latach 2012-2020.....	37
Wykres 8. Liczba miejsc w żłobkach, oddziałach żłobkowych i klubach dziecięcych w województwie dolnośląskim w latach 2012-2020	40
Wykres 9. Odsetek dzieci z województwa dolnośląskiego objętych wychowaniem przedszkolnym w latach 2007-2020 w podziale na obszary miejskie i wiejskie	41
Wykres 10. Urodzenia żywe w województwie dolnośląskim w latach 2014-2020	46

Wykres 11. Relacja liczby urodzeń żywych do liczby zrealizowanych projektów	48
Wykres 12. Czynniki, które ułatwiały beneficjentom tworzenie miejsc opieki nad dziećmi	51
Wykres 13. Czynniki, które utrudniały beneficjentom realizację projektu	53
Wykres 14. Z jakiej formy wsparcia w opiece nad dziećmi Państwo skorzystali?	56
Wykres 15. W jaki sposób możliwość skorzystania ze wsparcia w opiece nad dzieckiem wpłynęła na Pani/Pana aktywność na rynku pracy?	58
Wykres 16. Proszę określić, jak zmieniła się jakość Pani/Pana życia w wyniku uzyskanego wsparcia	60
Wykres 17. Proszę podać rok, w którym Pani/Pana dziecko zaczęło korzystać z opieki w ramach projektu	61
Wykres 18. Czy Pani/Pana dziecko nadal korzysta z opieki w ramach projektu?	62
Wykres 19. Proszę podać rok, w którym podjęła Pani/podjął Pan pracę zawodową po przerwie związanej z wychowaniem dziecka	63
Wykres 20. Czy obecnie kontynuuje Pani/Pan pracę? Proszę uwzględnić jakąkolwiek formę pracy: umowę o pracę, umowę zlecenie, umowę o dzieło, własną działalność gospodarczą itp.	65
Wykres 21. Czy gdyby nie wsparcie zaoferowane Pani/Panu w projekcie, Pani/Pana aktywność na rynku pracy rozwijałaby się podobnie?	66
Wykres 22. Jakie są Pani/Pana możliwości godzenia pracy z opieką nad dzieckiem?	69
Wykres 23. Proszę określić, w jaki sposób możliwość skorzystania ze wsparcia (opieki nad dzieckiem) wpłynęła na dochody Pani/Pana rodziny	70
Wykres 24. Czy wsparcie, które Państwo otrzymali, jest wystarczające w stosunku do Państwa potrzeb?	71
Wykres 25. Jak ogółem ocenia Pani/Pan uzyskane wsparcie w postaci zapewnienia opieki nad dzieckiem? Proszę o ocenę w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą, a 5 – ocenę najwyższą	72
Wykres 26. Jak oceniają Państwo ogółem efektywność kosztową projektu?	74
Wykres 27. Czy w wyniku skorzystania z pomocy w opiece nad dzieckiem w ramach projektu zaszły w Pani/a życiu jakieś nieoczekiwane zmiany?	83
Wykres 28. Czy realizacja projektu przyniosła jakieś nieoczekiwane efekty?	84
Wykres 29. Czy realizacja projektu przyniosła jakieś nieoczekiwane efekty?	85
Wykres 30. Czy bez wsparcia ze środków Programu byłoby Państwo w stanie osiągnąć zbliżone efekty w ramach swoich działań?	87
Wykres 31. Czy bez wsparcia ze środków Programu byłoby Państwo w stanie osiągnąć zbliżone efekty w ramach swoich działań?	87

Wykres 32. W jaki sposób pandemia koronawirusa SARS-CoV-2 wpłynęła na realizację Państwa przedsięwzięcia?	103
Wykres 33. Czy zauważyli Państwo jakieś skuteczne, niespotykane dotychczas rozwiązania, które wpłynęły na to, że wsparcie świadczone przez Państwa w ramach projektu przyniosło duże efekty?	106
Wykres 34. Czy któreś z realizowanych działań/stosowanych rozwiązań okazały się nieskuteczne i należałoby z nich zrezygnować?	108

26.3. Spis map

Mapa 1. Gminy posiadające na swoim obszarze co najmniej jeden żłobek, klub dziecięcy lub oddział żłobkowy – stan na 2014 r.	38
Mapa 2. Gminy posiadające na swoim obszarze co najmniej jeden żłobek, klub dziecięcy lub oddział żłobkowy – stan na 2020 r.	39

27. Aneksy

27.1. Bibliografia

Dokumenty szczebla europejskiego:

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 320).
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 470).
- Komunikaty Komisji Do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Banku Centralnego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, Komitetu Regionów i Europejskiego Banku Inwestycyjnego Europejski semestr 2020: zalecenia dla poszczególnych krajów – Polska (tzw. Country Specific Recommendations).

Akty prawa krajowego:

- Umowa Partnerstwa - Programowanie perspektywy finansowej 2014 -2020, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Warszawa, styczeń 2020 r.
- Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020, t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 818.
- Ustawa z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży, Dz. U. z 1993 r. Nr 17, poz. 78, z 1995 r. Nr 66, poz. 334, z 1996 r. Nr 139, poz. 646, z 1997 r. Nr 141, poz. 943, Nr 157, poz. 1040, z 1999 r. Nr 5, poz. 32, z 2001 r. Nr 154, poz. 1792, z 2021 r. poz. 175, 2052.
- Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 75, 952, 1901.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 marca 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, Warszawa, dnia 11 marca 2020 r., poz. 410.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 marca 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, Warszawa, dnia 20 marca 2020 r., poz. 492.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, Warszawa, dnia 3 kwietnia 2020 r., poz. 595.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 kwietnia 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania

- jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, Warszawa, dnia 24 kwietnia 2020 r., poz. 742.*
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 26 marca 2021 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, Warszawa, dnia 26 marca 2021 r., poz. 561.*
 - *Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 8 kwietnia 2021 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, Warszawa, dnia 8 kwietnia 2021 r. poz. 651.*

Regionalne dokumenty strategiczne:

- *Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020, załącznik do uchwały nr XXXII/932/13 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 28 lutego 2013 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020.*
- *Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030, załącznik do uchwały nr L/1790/18 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 20 września 2018 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030.*

Dokumenty związane z wdrażaniem RPO WD 2014-2020:

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego 2014-2020.*
- Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych RPO WD 2014-2020 wraz z załącznikami.*
- Dane na podstawie BDL GUS (dane wg stanu na dzień 01.12.2021 r.).*
- Sprawozdania roczne z realizacji RPO WD 2014-2020.*
- Dane monitoringowe (informacje kwartalne).*
- Raporty z SL2014 przekazane przez Zamawiającego.*
- Dane pozyskane od Beneficjentów.*
- Kryteria wyboru projektów.*
- Regulaminy konkursów.*

Opracowania, analizy, badania ewaluacyjne:

- *Analiza sytuacji społeczno-ekonomicznej województwa dolnośląskiego w obszarze oddziaływania Europejskiego Funduszu Społecznego, Wrocław, grudzień 2018 r.*
- *Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030, opr. M. Potyra, pod kierunkiem: M. Waligórskiej, Główny Urząd Statystyczny, Departament Badań Demograficznych i Rynku Pracy, Warszawa, sierpień 2017.*
- *Różnice w wynagrodzeniach kobiet i mężczyzn w Polsce w 2016 r., Ośrodek Badań i Analiz Rynku Pracy, Kujawsko-Pomorski Ośrodek Badań Regionalnych, Bydgoszcz 2018 r.*
- *Wpływ pandemii na perspektywy rozwoju zawodowego kobiet w biznesie. Jak pracodawcy mogą wspierać rozwój kobiecych talentów. Raport z badania, Deloitte, marzec 2021.*
- *Raporty z badań ewaluacyjnych przeprowadzonych na zlecenie IZ RPO WD 2014-2020:*
- *Ewaluacja bieżąca kryteriów i systemu wyboru projektów RPO WD 2014-2020 - raport końcowy, październik 2017.*

- *Ewaluacja mid-term postępu rzeczowego RPO WD 2014-2020 dla potrzeb przeglądu śródkresowego, w tym realizacji zapisów ram i rezerwy wykonania, maj 2019.*

Dane statystyczne:

a) *Dane GUS dotyczące badanego zakresu.*

Źródła internetowe:

1. *<https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/wytyczne-dla-przedszkoli> (dostęp: 01.12.2021).*

27.2. Wzory narzędzi badawczych

Wywiady CAWI/CATI (mix mode) z uczestnikami projektów (opiekunami) w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 oraz usług edukacyjno-wychowawczych dla dzieci do lat 6

Szanowni Państwo,

Firma EU-Consult z siedzibą w Gdańsku na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego przeprowadza badanie pn. „Ocena wsparcia RPO WD 2014-2020 w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 i usług opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci do lat 6”.

W ramach badania planowane jest przeprowadzenie ankietyzacji z rodzicami i opiekunami dzieci, które skorzystały ze wsparcia w ramach projektów finansowanych ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020

Z uwagi na to, że korzystali Państwo z takiego wsparcia, zostali Państwo zakwalifikowani do badania. Chcielibyśmy nadmienić, że wyniki prezentowane będą wyłącznie w postaci zbiorczych zestawień statystycznych, bez możliwości identyfikacji respondenta. Z informacją na temat przetwarzania Państwa danych osobowych tzw. klauzula RODO) można zapoznać się na stronie internetowej Wykonawcy badania [link].

Uprzejmie prosimy zatem o uczestnictwo w badaniu ankietowym dotyczącym efektów jakie przyniosło w Państwa sytuacji społeczno-zawodowej skorzystanie ze wsparcia w opiece nad dzieckiem.

Udział w badaniu zajmie ok. 10-15 minut.

Z wyrazami szacunku,

Krzysztof Gutta wraz z Zespołem Badawczym

EU-CONSULT sp. z o.o.

Panel pytań

1. Z jakiej formy wsparcia w opiece nad dziećmi skorzystali Państwo?

- a) Niania, opiekun dzienny
- b) Opieka w placówce (żłobek, klub dziecięcy, przedszkole)

2. W jaki sposób możliwość skorzystania ze wsparcia w opiece nad dzieckiem wpłynęła na Pani/Pana aktywność na rynku pracy?

- *Możliwość wskazania więcej niż 1 odpowiedzi.*

- a) Powróciłam/em do pracy zawodowej po przerwie związanej z wychowaniem dziecka
- b) Przeszłam/edłem z niepełnego wymiaru pracy na pracę w pełnym wymiarze
- c) Przeszłam/edłem z umowy cywilnoprawnej (zlecenie, o dzieło) na umowę o pracę
- d) Podjęłam/ąłem pracę zmianową, która w innym wypadku nie byłaby możliwa
- e) Podjęłam/ąłem dodatkowe zatrudnienie
- f) Podjęłam/ąłem kurs/szkolenie zwiększające moje kompetencje, by znaleźć lepszą pracę
- g) Podjęłam/ąłem się szukania pracy
- h) Założyłam/em własną działalność gospodarczą
- i) W inny sposób (w jaki sposób?) ...
- j) Możliwość skorzystania ze wsparcia nie wpłynęła na moją aktywność na rynku pracy

3. Czy gdyby nie wsparcie zaoferowane Pani/Panu w projekcie, Pani/Pana aktywność na rynku pracy rozwijałaby się podobnie?

- a) Tak, myślę, że moja aktywność byłaby taka sama
- b) Tak, myślę, że moja aktywność byłaby podobna, ale poniosłabym/poniosłbym większe wyrzeczenia, by ją osiągnąć
- c) Nie
- d) Trudno powiedzieć (*nie czytać*)

4. Proszę podać rok, w którym Pani/Pana dziecko zaczęło korzystać z opieki w ramach projektu?

- a) 2016 r.
- b) 2017 r.
- c) 2018 r.
- d) 2019 r.
- e) 2020 r.
- f) 2021 r.

Panel pytań

5. Czy Pani/Pana dziecko nadal korzysta z opieki w ramach projektu?

- a) Tak
- b) Nie, obecnie nie korzysta z opieki z uwagi na pandemię koronawirusa SARS-CoV-2
- c) Nie, obecnie nie korzysta z opieki z innego powodu niż koronawirusa SARS-CoV-2 (dlaczego?) ...

6. Proszę podać rok, w którym podjęła Pani/podjął Pan pracę zawodową po przerwie związanej z wychowaniem dziecka?

- a) 2016 r.
- b) 2017 r.
- c) 2018 r.
- d) 2019 r.
- e) 2020 r.
- f) 2021 r.
- g) Nie podjęłam/nie podjąłem pracy zawodowej pomimo skorzystania ze wsparcia
(proszę przejść do pyt. 10)

7. Czy obecnie kontynuuje Pani/Pan pracę?

- *Proszę uwzględnić jakąkolwiek formę pracy: umowę o pracę, umowę zlecenie, umowę o dzieło, własną działalność gospodarczą itp.*

- a) Tak
- b) Nie, nie pracuję z własnej woli *(proszę przejść do pyt. 10)*
- c) Nie, nie pracuję z powodu czynników niezależnych ode mnie *(proszę przejść do pyt. 10)*

8. Jakie są Pani/Pana możliwości godzenia pracy z opieką nad dzieckiem:

- *Możliwość wskazania więcej niż 1 odpowiedzi.*

- a) Dzielę się obowiązkami w opiece nad dzieckiem ze swoim partnerem/swoją partnerką
- b) Korzystam z pomocy rodziny lub znajomych, która w razie konieczności zajmie się moim dzieckiem, gdy będę w pracy
- c) Moi przełożeni zapewniają mi elastyczny czas pracy, gdybym nagle musiał/a zająć się dzieckiem

Panel pytań

- d) Moi przełożeni zapewniają mi możliwość pracy zdalnej, gdybym nagle musiał/a zająć się dzieckiem
- e) Mam możliwość zabrania dziecka ze sobą do miejsca pracy
- f) Gdyby zaszła konieczność opieki osobistej nad dzieckiem (np. z uwagi na dłuższe zamknięcie żłobka/przedszkola) zrezygnował(a)bym z pracy zawodowej
- g) Inny sposób (jaki?) ...

9. Proszę określić, w jaki sposób możliwość skorzystania ze wsparcia (opieki nad dzieckiem) wpłynęła na dochody Pani/Pana rodziny.

- *Możliwość wskazania więcej niż 1 odpowiedzi.*

- a) Sytuacja finansowa mojej rodziny polepszyła się, bo w wyniku wsparcia mogłam podjąć zatrudnienie
- b) Sytuacja finansowa mojej rodziny pozostała bez zmian, ponieważ partner/partnerka przejął/ęła obowiązki domowe, gdy ja poszedłem/am do pracy
- c) Sytuacja finansowa mojej rodziny pozostała bez zmian, ponieważ podejmując pracę straciłam prawo do świadczeń socjalnych lub pojawiły się nowe koszty (np. dojazdu do pracy, opłacenia chesnego za opiekę nad dzieckiem)
- d) Inna odpowiedź (proszę rozwinąć) ...

10. Proszę określić, jak zmieniła się jakość Pani/Pana życia w wyniku uzyskanego wsparcia:

- *Możliwość wskazania więcej niż 1 odpowiedzi.*

- a) Mogę powrócić do pracy i dalej się rozwijać zawodowo
- b) Mogę podjąć dalsze kształcenie (np. studia podyplomowe)
- c) Czuję się bardziej wartościowy/a i spełniony/a życiowo mogąc godzić życie zawodowe i rodzinne
- d) Mam więcej czasu dla siebie
- e) Moje dziecko lepiej się rozwija, mając kontakt z rówieśnikami
- f) Inna odpowiedź (proszę rozwinąć) ...

11. Czy w wyniku skorzystania z pomocy w opiece nad dzieckiem w ramach projektu zaszły w Pani/a życiu jakieś nieoczekiwane zmiany?

- *Możliwość wskazania więcej niż 1 odpowiedzi.*

- a) Tak, pozytywne – dostałam/em awans w pracy
- b) Tak, pozytywne – dziecko zaczęło lepiej się rozwijać dzięki kontaktowi z rówieśnikami

Panel pytań

- c) Tak, pozytywne – moje relacje z partnerem/ką poprawiły się
- d) Tak, zaszły inne pozytywne zmiany (jakie?) ...
- e) Tak, negatywne (jakie?) ...
- f) Nie zaobserwowałam/em zmian

12. Czy wsparcie, które Państwo otrzymali, jest wystarczające w stosunku do Państwa potrzeb?

- a) Tak, jest wystarczające w stosunku do oczekiwań
- b) Nie, jest zbyt małe w stosunku do oczekiwań (jakich dodatkowych działań oczekiwał(a)by Pan/i? ...

13. Jak ogółem ocenia Pani/Pan uzyskane wsparcie w postaci zapewnienia opieki nad dzieckiem?

- *Proszę o ocenę w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą, a 5 – ocenę najwyższą.*

1	2	3	4	5
(Co musiałoby się zmienić, by oceniała Pani/oceniał Pan wsparcie wyżej?) ...	(Co musiałoby się zmienić, by oceniała Pani/oceniał Pan wsparcie wyżej?) ...	(Co musiałoby się zmienić, by oceniała Pani/oceniał Pan wsparcie wyżej?) ...	(Co musiałoby się zmienić, by oceniała Pani/oceniał Pan wsparcie wyżej?) ...	

Metryczka

1. Proszę wskazać swoją płeć:

- a) Kobieta
- b) Mężczyzna

2. Proszę wskazać swój przedział wiekowy:

- a) Do 25 r. ż.
- b) 26-30 r.ż.
- c) 31-35 r.ż.
- d) 36-40 r.ż.
- e) 41-45 r.ż.
- f) Powyżej 45 r.ż.

3. Proszę wskazać swoje miejsce zamieszkania:

Panel pytań

- a) Wieś
- b) Miasto do 5 tys. mieszkańców
- c) Miasto od 5 do 20 tys. mieszkańców
- d) Miasto od 20 do 50 tys. mieszkańców
- e) Miasto od 50 do 100 tys. mieszkańców
- f) Miasto od 100 do 250 tys. mieszkańców
- g) Miasto od 250 do 500 tys. mieszkańców
- h) Miasto powyżej 500 tys. mieszkańców

4. Proszę wskazać powiat, w jakim Pan/i zamieszkuje:

- a) bolesławiecki
- b) dzierzoniowski
- c) głogowski
- d) górowski
- e) jaworski
- f) m. Jelenia Góra
- g) kamiennogórski
- h) karkonoski
- i) kłodzki
- j) m. Legnica
- k) legnicki
- l) lubański
- m) lubiński
- n) lwówecki
- o) milicki
- p) oleśnicki
- q) oławski
- r) polkowicki
- s) strzeliński
- t) średzki
- u) świdnicki
- v) trzebnicki
- w) m. Wałbrzych
- x) wałbrzyski
- y) wołowski
- z) m. Wrocław

Panel pytań

- aa) wrocławski
- bb) ząbkowicki
- cc) zgorzelecki
- dd) złotoryjski

5. Proszę wskazać swój status zawodowy:

- a) Osoba bezrobotna
- b) Osoba na urlopie rodzicielskim/wychowawczym
- c) Osoba pracująca zawodowo
- d) Osoba ucząca się
- e) Osoba na rencie
- f) Inny status (jaki?) ...

6. Proszę wskazać Pani/Pana sytuację rodzinną:

- a) Osoba w związku sformalizowanym (małżeństwo)
- b) Osoba w związku nieformalnym
- c) Osoba samotnie wychowująca dziecko

7. Ile osób, poza Panią/Panem, liczy Pani/Pana gospodarstwo domowe:

Liczba osób dorosłych *[pole z możliwością wyboru wyłącznie liczb]* ...

Liczba dzieci do 3 roku życia *[pole z możliwością wyboru wyłącznie liczb]* ...

Liczba dzieci w wieku 3-6 lat *[pole z możliwością wyboru wyłącznie liczb]* ...

Liczba dzieci powyżej 6 roku życia *[pole z możliwością wyboru wyłącznie liczb]* ...

Dziękujemy za udział w badaniu!

Wywiady CAWI/CATI (mix mode) z Beneficjentami w ramach działań 6.1. oraz 8.4.

Szanowni Państwo,

Firma EU-Consult z siedzibą w Gdańsku na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego przeprowadza badanie pn. „Ocena wsparcia RPO WD 2014-2020 w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 i usług opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci do lat 6”.

W ramach badania planowane jest przeprowadzenie ankietyzacji z beneficjentami korzystającymi ze wsparcia Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 w zakresie tworzenia miejsc opieki nad dziećmi do lat 3.

Z uwagi na to, że korzystali Państwo z takiego wsparcia, zostali Państwo zakwalifikowani do badania. Chcielibyśmy nadmienić, że wyniki prezentowane będą wyłącznie w postaci zbiorczych zestawień statystycznych, bez możliwości identyfikacji respondenta. Z informacją na temat przetwarzania Państwa danych osobowych tzw. klauzula RODO) można zapoznać się na stronie internetowej Wykonawcy badania [link].

Uprzejmie prosimy zatem o uczestnictwo w badaniu ankietowym dotyczącym tworzenia i rozwoju opieki nad dziećmi do 3 lat.

Udział w badaniu zajmie ok. 15-20 minut.

Z wyrazami szacunku,

Krzysztof Gutta wraz z Zespołem Badawczym

EU-CONSULT sp. z o.o.

Panel pytań

1. Proszę wskazać, czy reprezentowany przez Pana/ią podmiot w ramach projektu pn. ...:

- **Możliwość wskazania więcej niż 1 odpowiedzi.**

- a) Utworzył nowe miejsca opieki nad dziećmi do lat 3 w formie żłobka
- b) Utworzył nowe miejsca opieki nad dziećmi do lat 3 w formie klubu dziecięcego
- c) Utworzył nowe miejsca opieki nad dziećmi do lat 3 w formie opiekuna dziennego
- d) Sfinansował koszty usług bieżącej opieki nad dziećmi lub kosztów wynagrodzenia niani

Panel pytań

Pytanie skierowane wyłącznie do respondentów, którzy w pytaniu 1 wskazali odpowiedź a, b lub c.

2. Zgodnie z danymi uzyskanymi z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego, w ramach projektu pn. ... utworzyli Państwo ... miejsc opieki nad dziećmi do lat 3. Czy potwierdza Pan/i tę liczbę?

- a) Tak
- b) Nie (ile miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 utworzyli Państwo w ramach projektu?)
... miejsc [pole z możliwością wyboru wyłącznie liczb]

3. Ile spośród miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 utworzonych przez Państwa w ramach projektu mogło funkcjonować obecnie?

- *Poprzez możliwość funkcjonowania proszę uwzględnić instytucjonalną gotowość placówki do świadczenia usług w ramach miejsc utworzonych w wyniku realizacji projektu.*

... miejsc [pole z możliwością wyboru wyłącznie liczb]

Pytanie zostanie zadane wyłącznie w sytuacji, gdy liczba miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 podana w pytaniu 3 jest niższa, niż podana w pytaniu 2.

4. Dlaczego zlikwidowano część miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 utworzonych przez Państwa w ramach projektu?

.....
.....
.....

5. Ile miejsc opieki nad dzieckiem do lat 3 funkcjonuje obecnie we wspartej w wyniku projektu placówce/placówkach (według stanu na dzień udziału w niniejszym badaniu)?

... miejsc [pole z możliwością wyboru wyłącznie liczb]

Pytanie skierowane wyłącznie do respondentów, którzy w pytaniu 1 wskazali odpowiedź d.

6. Ile dzieci zostało objętych w ramach Państwa projektu finansowaniem kosztów opieki nad dzieckiem do lat 3 w poszczególnych formach?

Forma wsparcia	Miejsce na odpowiedź
Pokrycie kosztów opłat za pobyt dziecka w żłobku	... dzieci [pole z możliwością wyboru wyłącznie liczb]

Panel pytań

Pokrycie kosztów opłat za pobyt dziecka w klubie dziecięcym	... dzieci [pole z możliwością wyboru wyłącznie liczb]
Pokrycie kosztów opłat za pobyt dziecka u dziennego opiekuna	... dzieci [pole z możliwością wyboru wyłącznie liczb] Ilu opiekunów dziennych zaangażowano? ... opiekunów [pole z możliwością wyboru wyłącznie liczb]
Pokrycie kosztów wynagrodzenia niani	... dzieci [pole z możliwością wyboru wyłącznie liczb] Ile niań zaangażowano? ... niań [pole z możliwością wyboru wyłącznie liczb]

Pytanie skierowane wyłącznie do respondentów, którzy w pytaniu 1 wskazali odpowiedź d.

7. W przypadku ilu dzieci byliście Państwo w stanie finansować koszty opieki nad dzieckiem do lat 3 w poszczególnych formach obecnie?

- *Poprzez możliwość finansowania kosztów proszę rozumieć instytucjonalną gotowość placówki do świadczenia usług w ramach działań podjętych w wyniku realizacji projektu.*

Forma wsparcia	Miejsce na odpowiedź
Pokrycie kosztów opłat za pobyt dziecka w żłobku	... dzieci [pole z możliwością wyboru wyłącznie liczb]
Pokrycie kosztów opłat za pobyt dziecka w klubie dziecięcym	... dzieci [pole z możliwością wyboru wyłącznie liczb]
Pokrycie kosztów opłat za pobyt dziecka u dziennego opiekuna	... dzieci [pole z możliwością wyboru wyłącznie liczb]
Pokrycie kosztów wynagrodzenia niani	... dzieci [pole z możliwością wyboru wyłącznie liczb]

Pytanie skierowane wyłącznie do respondentów, którzy w pytaniu 1 wskazali odpowiedź d.

Pytanie zostanie zadane wyłącznie w sytuacji, gdy liczba dzieci, które korzystają ze wsparcia polegającego na finansowaniu kosztów opieki podana w którymkolwiek podpunkcie w pytaniu 7 jest niższą, niż podana w analogicznym podpunkcie w pytaniu 6.

Panel pytań

Respondentowi wyświetlą się tylko te formy, w których nastąpiło zaprzestanie finansowania opieki w części przypadków.

8. Dlaczego zaprzestali Państwo finansowania kosztów opieki nad dzieckiem do lat 3 w poszczególnych formach w części przypadków?

Forma wsparcia	Miejsce na odpowiedź
Pokrycie kosztów opłat za pobyt dziecka w żłobku	...
Pokrycie kosztów opłat za pobyt dziecka w klubie dziecięcym	...
Pokrycie kosztów opłat za pobyt dziecka u dziennego opiekuna	...
Pokrycie kosztów wynagrodzenia niani	...

Pytanie skierowane wyłącznie do respondentów, którzy w pytaniu 1 wskazali odpowiedź d.

9. W przypadku ilu dzieci finansują Państwo koszty opieki nad dzieckiem do lat 3 w poszczególnych formach obecnie (według stanu na dzień udziału w niniejszym badaniu)?

Forma wsparcia	Miejsce na odpowiedź
Pokrycie kosztów opłat za pobyt dziecka w żłobku	... dzieci [pole z możliwością wyboru wyłącznie liczb]
Pokrycie kosztów opłat za pobyt dziecka w klubie dziecięcym	... dzieci [pole z możliwością wyboru wyłącznie liczb]
Pokrycie kosztów opłat za pobyt dziecka u dziennego opiekuna	... dzieci [pole z możliwością wyboru wyłącznie liczb] Ilu opiekunów dziennych obecnie Państwo angażują? ... opiekunów [pole z możliwością wyboru wyłącznie liczb]
Pokrycie kosztów wynagrodzenia niani	... dzieci [pole z możliwością wyboru wyłącznie liczb] Ile nian obecnie Państwo angażują? ... nian [pole z możliwością wyboru wyłącznie liczb]

Panel pytań

10. Proszę wskazać czynniki, które ułatwiały Państwu utworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3?

- *Możliwość wskazania więcej niż 1 odpowiedzi.*

- a) Duże zapotrzebowanie na takie miejsca na obszarze naszego działania
- b) Brak konkurencyjnych usług lub mała ich liczba
- c) Możliwość uzyskania dofinansowania ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020
- d) Możliwość korzystania z dodatkowych środków spoza Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 (np. z Programu Rządowego Maluch+)
- e) Szkolenia z zakresu ubiegania się o dofinansowanie organizowane przez instytucje zajmujące się udzielaniem tego wsparcia
- f) Pomoc ze strony opiekuna projektu
- g) Inne czynniki (jakie?) ...
- h) Nie zaobserwowaliśmy czynników ułatwiających nam tworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3

11. Proszę wskazać czynniki, które utrudniały Państwu tworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3?

- *Możliwość wskazania więcej niż 1 odpowiedzi.*

- a) Pandemia koronawirusa SARS-CoV-2
- b) Konkurencyjne usługi z tego zakresu na obszarze naszej działalności
- c) Konieczność wniesienia wkładu własnego do projektu
- d) Niemożność sfinansowania w projekcie kosztów podatku VAT
- e) Brak wiedzy/doświadczenia w zakresie realizacji i rozliczania projektów współfinansowanych ze środków UE
- f) Trudność w rekrutacji kadry do projektu
- g) Niskie zainteresowanie ze strony odbiorców, trudność w rekrutacji dzieci
- h) Niedoszacowanie kosztów budżetu
- i) Inne czynniki (jakie?) ...
- j) Nie zaobserwowaliśmy czynników utrudniających nam tworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3

12. W jaki sposób pandemia koronawirusa SARS-CoV-2 wpłynęła na realizację Państwa przedsięwzięcia?

Panel pytań

- *Możliwość wskazania więcej niż 1 odpowiedzi.*

- Musieliśmy czasowo zamknąć placówkę/zawiesić świadczenie usług z uwagi na wprowadzone przez władze obostrzenia
- Musieliśmy czasowo zamknąć placówkę/zawiesić świadczenie usług z uwagi na zachorowania na koronawirusa SARS-CoV-2 w naszej placówce
- Część rodziców zrezygnowała ze świadczonych przez nas usług
- Musieliśmy obniżyć czesne za korzystanie z naszych usług
- Musieliśmy zwolnić część pracowników
- Musieliśmy wnioskować o wydłużenie czasu realizacji projektu
- Mieliśmy trudności z realizacją projektu (remonty, zakupy)
- Zwiększyły się nasze koszty w związku z koniecznością wdrożenia reżimu sanitarnego (mniejsze grupy dzieci, konieczność dezynfekcji sprzętów i zabawek itp.)
- Nie udało się osiągnąć terminowo wszystkich zamierzonych efektów (których efektów nie udało się osiągnąć?) ...
- Inny wpływ (jaki?) ...

13. Jak oceniają Państwo ogółem efektywność kosztową projektu?

- Osiągnięte efekty są duże w stosunku do poniesionych nakładów finansowych
- Osiągnięte efekty są optymalne w stosunku do poniesionych nakładów finansowych
- Osiągnięte efekty są małe w stosunku do poniesionych nakładów finansowych

14. Czy zauważyli Państwo jakieś skuteczne, niespotykane dotychczas rozwiązania, które wpłynęły na to, że wsparcie świadczone przez Państwa w ramach projektu przyniosło duże efekty?

- Tak (na czym polegały te rozwiązania?) ...
- Nie
- Trudno powiedzieć (*nie czytać*)

15. Czy realizacja projektu przyniosła jakieś nieoczekiwane efekty?

- *Możliwość wskazania więcej niż 1 odpowiedzi z opcją wykluczającą dla odpowiedzi c i d.*

- Tak, pozytywne (jakie konkretnie?) ... (jakie działania należy podjąć, żeby wzmocnić występowanie tych efektów?) ...

Panel pytań

- b) Tak, negatywne (jakie konkretnie?) ... (jakie działania należy podjąć, żeby wyeliminować te efekty?) ...
- c) Nie
- d) Trudno powiedzieć (*nie czytać*)

16. Czy bez wsparcia ze środków Programu byłoby Państwo w stanie osiągnąć zbliżone efekty w ramach swoich działań?

- a) Tak, w takim samym zakresie (z jakich źródeł by Państwo sfinansowali działania?) ...
- b) Tak, ale w niepełnym zakresie (których efektów nie udałooby się Państwu osiągnąć bez wsparcia z programu?) ... (z jakich źródeł by Państwo sfinansowali działania?) ...
- c) Nie (dlaczego?) ...
- d) Trudno powiedzieć (*nie czytać*)

17. Czy któreś z realizowanych działań/stosowanych rozwiązań okazały się nieskuteczne i należałoby z nich zrezygnować?

- a) Tak (jakie to działania lub rozwiązania?) ... (dlaczego należałoby z nich zrezygnować?) ...
- b) Nie
- c) Trudno powiedzieć (*nie czytać*)

18. Jakie działania zamierzają Państwo podjąć w przyszłości w ramach rozwoju miejsc opieki nad dziećmi do lat 3?

.....
.....
.....

Dziękuję za udział w badaniu!

Dane metryczkowe zostaną zaimplementowane z bazy danych, o udostępnienie której Wykonawca będzie wnioskował do Zamawiającego – stąd brak pytań metryczkowych w niniejszym kwestionariuszu.

Wywiady CAWI/CATI (mix mode) z Beneficjentami w ramach działań 7.1. i 10.1.

Szanowni Państwo,

Firma EU-Consult z siedzibą w Gdańsku na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego przeprowadza badanie pn. „Ocena wsparcia RPO WD 2014-2020 w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 i usług opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci do lat 6”.

W ramach badania planowane jest przeprowadzenie ankietyzacji z beneficjentami korzystającymi ze wsparcia Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 w zakresie świadczenia usług opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci do lat 6.

Z uwagi na to, że korzystali Państwo z takiego wsparcia, zostali Państwo zakwalifikowani do badania. Chcielibyśmy nadmienić, że wyniki prezentowane będą wyłącznie w postaci zbiorczych zestawień statystycznych, bez możliwości identyfikacji respondenta. Z informacją na temat przetwarzania Państwa danych osobowych tzw. klauzula RODO) można zapoznać się na stronie internetowej Wykonawcy badania [link].

Uprzejmie prosimy zatem o uczestnictwo w badaniu ankietowym dotyczącym świadczenia usług opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci do lat 6.

Udział w badaniu zajmie ok. 15-20 minut.

Z wyrazami szacunku,

Krzysztof Gutta wraz z Zespołem Badawczym

EU-CONSULT sp. z o.o.

Panel pytań

1. Proszę wskazać, czy reprezentowany przez Pana/ią podmiot w ramach projektu pn. ...:

- **Możliwość wskazania więcej niż 1 odpowiedzi.**

- a) Stworzył nowe miejsca wychowania przedszkolnego
- b) Stworzył nowe miejsca wychowania przedszkolnego dostosowane do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami
- c) Zakupił wyposażenie do placówki
- d) Zorganizował dodatkowe zajęcia dla dzieci w wieku przedszkolnym
- e) Zapewnił doskonalenie umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji nauczycieli

Panel pytań

Pytanie skierowane wyłącznie do respondentów, którzy w pytaniu 1 wskazali odpowiedź a.

2. Ile miejsc wychowania przedszkolnego utworzyli Państwo w ramach projektu?

... miejsc (pole z możliwością wyboru wyłącznie liczb)

Pytanie skierowane wyłącznie do respondentów, którzy w pytaniu 1 wskazali odpowiedź a.

3. Ile spośród miejsc wychowania przedszkolnego utworzonych przez Państwa w ramach projektu mogło funkcjonować obecnie?

- *Poprzez możliwość funkcjonowania proszę uwzględnić instytucjonalną gotowość placówki do świadczenia usług w ramach miejsc utworzonych w wyniku realizacji projektu.*

... miejsc (pole z możliwością wyboru wyłącznie liczb)

Pytanie skierowane wyłącznie do respondentów, którzy w pytaniu 1 wskazali odpowiedź a.

Pytanie zostanie zadane wyłącznie w sytuacji, gdy liczba miejsc opieki nad dziećmi podana w pytaniu 3 jest niższa, niż podana w pytaniu 2.

4. Dlaczego zlikwidowano część miejsc wychowania przedszkolnego utworzonych przez Państwa w ramach projektu?

.....
.....
.....

Pytanie skierowane wyłącznie do respondentów, którzy w pytaniu 1 wskazali odpowiedź b.

5. Ile miejsc wychowania przedszkolnego funkcjonuje obecnie we wspartej w wyniku projektu placówce/placówkach (według stanu na dzień udziału w niniejszym badaniu)?

... miejsc (pole z możliwością wyboru wyłącznie liczb)

Pytanie skierowane wyłącznie do respondentów, którzy w pytaniu 1 wskazali odpowiedź b.

6. Ile miejsc wychowania przedszkolnego dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami utworzyli Państwo w ramach projektu?

... miejsc (pole z możliwością wyboru wyłącznie liczb)

Panel pytań

Pytanie skierowane wyłącznie do respondentów, którzy w pytaniu 1 wskazali odpowiedź b.

7. Ile spośród miejsc wychowania przedszkolnego dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami utworzonych przez Państwa w ramach projektu mogło funkcjonować obecnie?

- *Poprzez możliwość funkcjonowania proszę uwzględnić instytucjonalną gotowość placówki do świadczenia usług w ramach miejsc utworzonych w wyniku realizacji projektu.*

... miejsc (pole z możliwością wyboru wyłącznie liczb)

Pytanie skierowane wyłącznie do respondentów, którzy w pytaniu 1 wskazali odpowiedź b.

Pytanie zostanie zadane wyłącznie w sytuacji, gdy liczba miejsc opieki nad dziećmi podana w pytaniu 7 jest niższa, niż podana w pytaniu 6.

8. Dlaczego zlikwidowano część miejsc wychowania przedszkolnego dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami utworzonych przez Państwa w ramach projektu?

.....
.....
.....

Pytanie skierowane wyłącznie do respondentów, którzy w pytaniu 1 wskazali odpowiedź b.

9. Ile miejsc wychowania przedszkolnego dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami funkcjonuje obecnie we wspartej w wyniku projektu placówce/placówkach (według stanu na dzień udziału w niniejszym badaniu)?

... miejsc (pole z możliwością wyboru wyłącznie liczb)

Pytanie skierowane wyłącznie do respondentów, którzy w pytaniu 1 wskazali odpowiedź c.

10. Jakiego rodzaju wyposażenie zakupili Państwo w ramach projektu?

- *Możliwość wskazania więcej niż 1 odpowiedzi.*

- a) Meble (jakie konkretnie?) ...
- b) Pomoce edukacyjne (jakie konkretnie?) ...
- c) Zabawki (jakie konkretnie?) ...
- d) Sprzęt elektroniczny (jaki konkretnie?) ...

Panel pytań

e) Innego rodzaju wyposażenie (jakie konkretnie?) ...

11. W jaki sposób zakupione wyposażenie podniosło jakość świadczonych w Państwa placówce usług?

- *Respondentom wyświetlą się tylko te elementy wyposażenia, które wskazali w odpowiedzi na poprzednie pytanie.*

Sprzęt	Miejsce na odpowiedź
Meble	...
Pomoce edukacyjne	...
Zabawki	...
Sprzęt elektroniczny	...
Innego rodzaju wyposażenie	...

12. Jakie konkretnie zajęcia dodatkowe zorganizowali Państwo dla dzieci w ramach projektu?

- *Możliwość wskazania więcej niż 1 odpowiedzi.*

- Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne
- Zajęcia logopedyczne
- Zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne
- Inne zajęcia o charakterze terapeutycznym
- Zajęcia w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju
- Zajęcia stymulujące rozwój psychoruchowy, np. gimnastyka korekcyjna
- Zajęcia rozwijające u dzieci w wieku przedszkolnym kompetencje kluczowe, np. umiejętności matematyczno-przyrodnicze, umiejętności posługiwania się językami obcymi, rozwijające kreatywność itp.
- Inne zajęcia (jakie?) ...

Pytanie skierowane wyłącznie do respondentów, którzy w pytaniu 1 wskazali odpowiedź d.

13. Ile dzieci zostało objętych w ramach Państwa projektu dodatkowymi zajęciami?

... dzieci (pole z możliwością wyboru wyłącznie liczb)

Pytanie skierowane wyłącznie do respondentów, którzy w pytaniu 1 wskazali odpowiedź d.

Panel pytań

14. Ile dzieci jest obecnie objętych w Państwa placówce dodatkowymi zajęciami?

... dzieci (pole z możliwością wyboru wyłącznie liczb)

Pytanie zostanie zadane wyłącznie w sytuacji, gdy liczba miejsc opieki nad dziećmi podana w pytaniu 15 jest niższą, niż podana w pytaniu 14.

15. Dlaczego zaprzestano świadczenia dodatkowych zajęć dla części dzieci?

.....
.....
.....

Pytanie skierowane wyłącznie do respondentów, którzy w pytaniu 1 wskazali odpowiedź e.

16. Ilu nauczycieli zostało objętych w ramach Państwa projektu działaniami z zakresu doskonalenia umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji?

... nauczycieli (pole z możliwością wyboru wyłącznie liczb)

Pytanie skierowane wyłącznie do respondentów, którzy w pytaniu 1 wskazali odpowiedź e.

17. Jakie konkretnie działania zastosowano w celu doskonalenia umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji nauczycieli?

- *Możliwość wskazania więcej niż 1 odpowiedzi.*

- Doradztwo, kursy, szkolenia podnoszące kompetencje (z jakiego zakresu?) ...
- Studia podyplomowe
- Tworzenie/rozwijanie sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli
- Współpraca ze specjalistycznymi ośrodkami, np. specjalnymi ośrodkami szkolno-wychowawczymi, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, ośrodkami wychowania przedszkolnego
- staże i praktyki dla nauczycieli
- realizacja programów wspomaganie w placówce
- Inne działania (jakie?) ...

18. W jakim stopniu te działania podniosły jakość pracy nauczycieli w Państwa placówce?

- W bardzo dużym stopniu (w jaki sposób zmieniła się ta jakość?) ...
- Raczej w dużym stopniu (w jaki sposób zmieniła się ta jakość?) ...
- W przeciętnym stopniu (w jaki sposób zmieniła się ta jakość?) ...

Panel pytań

- d) Raczej w małym stopniu
- e) W bardzo małym stopniu

19. Proszę wskazać czynniki, które ułatwiały Państwu realizację projektu?

- *Możliwość wskazania więcej niż 1 odpowiedzi.*

- a) Duże zapotrzebowanie na takie miejsca na obszarze naszego działania
- b) Brak konkurencyjnych usług lub mała ich liczba
- c) Możliwość uzyskania dofinansowania ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020
- d) Możliwość korzystania z dodatkowych środków spoza Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 (np. z subwencji oświatowych)
- e) Szkolenia z zakresu ubiegania się o dofinansowanie organizowane przez instytucje zajmujące się udzielaniem tego wsparcia
- f) Pomoc ze strony opiekuna projektu
- g) Inne czynniki (jakie?) ...
- h) Nie zaobserwowaliśmy czynników ułatwiających nam realizację projektu

20. Proszę wskazać czynniki, które utrudniały Państwu realizację projektu?

- *Możliwość wskazania więcej niż 1 odpowiedzi.*

- a) Pandemia koronawirusa SARS-CoV-2
- b) Konkurencyjne usługi z tego zakresu na obszarze naszej działalności
- c) Konieczność wniesienia wkładu własnego do projektu
- d) Niemożność sfinansowania w projekcie kosztów podatku VAT
- e) Brak wiedzy/doświadczenia w zakresie realizacji i rozliczania projektów współfinansowanych ze środków UE
- f) Trudność w rekrutacji kadry do projektu
- g) Niskie zainteresowanie ze strony odbiorców, trudność w rekrutacji dzieci
- h) Niedoszacowanie kosztów budżetu
- i) Inne czynniki (jakie?) ...
- j) Nie zaobserwowaliśmy czynników utrudniających nam realizację projektu

21. W jaki sposób pandemia koronawirusa SARS-CoV-2 wpłynęła na realizację Państwa przedsięwzięcia?

- *Możliwość wskazania więcej niż 1 odpowiedzi.*

Panel pytań

- a) Musieliśmy czasowo zamknąć placówkę/zawiesić świadczenie usług z uwagi na wprowadzone przez władze obostrzenia
- b) Musieliśmy czasowo zamknąć placówkę/zawiesić świadczenie usług z uwagi na zachorowania na koronawirusa SARS-CoV-2 w naszej placówce
- c) Część rodziców zrezygnowała ze świadczonych przez nas usług
- d) Musieliśmy obniżyć czesne za korzystanie z naszych usług
- e) Musieliśmy zwolnić część pracowników
- f) Musieliśmy wnioskować o wydłużenie czasu realizacji projektu
- g) Mieliśmy trudności z realizacją projektu (remonty, zakupy)
- h) Zwiększyły się nasze koszty w związku z koniecznością wdrożenia reżimu sanitarnego (mniejsze grupy dzieci, konieczność dezynfekcji sprzętów i zabawek itp.)
- i) Nie udało się osiągnąć terminowo wszystkich zamierzonych efektów (których efektów nie udało się osiągnąć?) ...
- j) Inny wpływ (jaki?) ...

22. Jak oceniają Państwo ogółem efektywność kosztową projektu?

- a) Osiągnięte efekty są duże w stosunku do poniesionych nakładów finansowych
- b) Osiągnięte efekty są optymalne w stosunku do poniesionych nakładów finansowych
- c) Osiągnięte efekty są małe w stosunku do poniesionych nakładów finansowych

23. Czy zauważyli Państwo jakies skuteczne, niespotykane dotychczas rozwiązania, które wpłynęły na to, że realizowany przez Państwa projekt przyniósł duże efekty?

- a) Tak (na czym polegały te rozwiązania?) ...
- b) Nie
- c) Trudno powiedzieć (*nie czytać*)

24. Czy realizacja projektu przyniosła jakies nieoczekiwane efekty?

- *Możliwość wskazania więcej niż 1 odpowiedzi z opcją wykluczającą do odpowiedzi c i d.*

- a) Tak, pozytywne (jakie konkretnie?) ... (jakie działania należy podjąć, żeby wzmocnić występowanie tych efektów?) ...

Panel pytań

- b) Tak, negatywne (jake konkretnie?) ... jakie działania należy podjąć, żeby wyeliminować te efekty?) ...
- c) Nie
- d) Trudno powiedzieć (*nie czytać*)

25. Czy bez wsparcia ze środków Programu byliby Państwo w stanie osiągnąć zbliżone efekty w ramach swoich działań?

- a) Tak, w takim samym zakresie (z jakich źródeł by Państwo sfinansowali działania?) ...
- b) Tak, ale w niepełnym zakresie (których efektów nie udałooby się Państwu osiągnąć bez wsparcia z programu?) ... (z jakich źródeł by Państwo sfinansowali działania?) ...
- c) Nie (dlaczego?) ...
- d) Trudno powiedzieć (*nie czytać*)

26. Czy któreś z realizowanych działań/stosowanych rozwiązań okazały się nieskuteczne i należałoby z nich zrezygnować?

- a) Tak (jakie to działania lub rozwiązania?) ... (dlaczego należałoby z nich zrezygnować?) ...
- b) Nie
- c) Trudno powiedzieć (*nie czytać*)

27. Jakie działania zamierzają Państwo podjąć w przyszłości w ramach rozwoju miejsc opieki nad dziećmi do lat 6?

.....
.....
.....

Dziękuję za udział w badaniu!

Dane metryczkowe zostaną zaimplementowane z bazy danych, o udostępnienie której Wykonawca będzie wnioskował do Zamawiającego – stąd brak pytań metryczkowych w niniejszym kwestionariuszu.

Wywiady z przedstawicielami IZ

Dzień dobry,

Nazywam się ... i reprezentuję firmę EU-Consult z siedzibą w Gdańsku. Na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego reprezentowana przeze mnie firma przeprowadza badanie pn. „Ocena wsparcia RPO WD 2014-2020 w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 i usług opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci do lat 6”.

W ramach ewaluacji zaplanowano realizację badania metodą indywidualnych wywiadów pogłębionych z przedstawicielami Instytucji Zarządzającej oraz Instytucji Pośredniczących w realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020.

Z uwagi na to, że został/a Pan/i wskazany/a jako osoba, z którą zasadne byłoby przeprowadzenie badania, uprzejmie proszę o aktywny udział w wywiadzie, wyczerpujące odpowiedzi. Badanie dotyczy w przypadku Instytucji Zarządzającej działań 6.1. (typ projektu C), 7.1., 8.4. oraz 10.1. Odpowiadając na pytania proszę odnosić się do tych działań. Z informacją na temat przetwarzania Państwa danych osobowych tzw. klauzula RODO) mogli się Państwo zapoznać drogą elektroniczną na etapie otrzymania zaproszenia do udziału w badaniu i ustalania terminu rozmowy.

Udział w badaniu potrwa około 30-45 minut.

Czy wyraża Pan/i zgodę na nagrywanie spotkania? Nagranie posłuży wyłącznie do celów dokumentacyjnych i do sporządzenia transkrypcji, która zostanie wykorzystana przez członków Zespołu Badawczego na potrzeby przygotowania raportu z badania. Nagranie nie będzie udostępniane osobom trzecim. Jeśli nie wyraża Pan/i zgody na nagrywanie, będę prowadził(a) notatki z rozmowy.

Panel pytań

1. W jaki sposób Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 wpłynął na zwiększenie dostępności miejsc opiekuńczo-wychowawczych nad dziećmi do lat 3 oraz miejsc wychowania przedszkolnego dla dzieci do lat 6?
 - W jaki sposób wspierano obszary województwa, które cechują się niewystarczającą dostępnością do miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 oraz miejsc wychowania przedszkolnego dla dzieci do lat 6? W jaki sposób identyfikowano te obszary?
2. Jak często obserwują Państwo przypadki, w których miejsca opieki nad dziećmi do lat 3 lub miejsc wychowania przedszkolnego dla dzieci do lat 6 nie są utrzymywane po obowiązkowym okresie trwałości?

Panel pytań

- W przypadku których form opieki sytuacje takie zdarzają się najczęściej? Z czego to może wynikać? Jakie są główne problemy i bariery zgłaszane w tym zakresie?
3. Jak oceniają Państwo efektywność kosztową poszczególnych form opieki? Proszę odnieść się do takich form opieki, jak: żłobki, kluby dziecięce, nianie, opiekunowie dzienni, ośrodki wychowania przedszkolnego?
- Z czego mogą wynikać różnice w efektywności kosztowej pomiędzy poszczególnymi formami opieki nad dzieckiem?
4. Jak oceniają Państwo znaczenie inwestycji infrastrukturalnych dla zachowania trwałości efektów projektu?
- Czy takie inwestycje powodują, że tworzenie miejsc opieki nad dziećmi np. w formie żłobków, klubów dziecięcych czy ośrodków wychowania przedszkolnego cechuje się większą trwałością efektów, niż w przypadku nian i opiekunów dziennych? Proszę o uzasadnienie swojego zdania.
 - W jaki sposób inwestycje infrastrukturalne wpływają na dostępność świadczonych usług z zakresu opieki nad dziećmi na terenie województwa?
5. Jakie czynniki wpływają pozytywnie (ułatwiają), a jakie negatywnie (utrudniają) na świadczenie usług opiekuńczych i opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci?
6. W jakim zakresie obserwują Państwo występowanie komplementarności pomiędzy działaniami 6.1. (typ projektu C) i 8.4.? W jakim zakresie obserwują Państwo komplementarność pomiędzy tymi działaniami a innymi programami (np. Maluch+)? W czym przejawia się ta komplementarność? W jaki sposób wpływa ona na efekty projektów?
7. W jakim zakresie obserwują Państwo występowanie komplementarności pomiędzy działaniami 7.1. i 10.1. W czym przejawia się ta komplementarność? W jaki sposób wpływa ona na efekty projektów?
8. W jaki sposób pandemia koronawirusa SARS-CoV-2 wpłynęła na zainteresowanie potencjalnych beneficjentów korzystaniem ze wsparcia? Jaki wpływ na Program w tym zakresie miała pandemia?
- W jaki sposób pandemia koronawirusa SARS-CoV-2 wpłynęła na realizację projektów przez beneficjentów? Jakie najczęstsze problemy i trudności zgłaszali oni? W jaki sposób pokonywano te problemy i trudności?

Panel pytań

9. Jakie skuteczne, niespotykane dotychczas rozwiązania zaobserwowali Państwo w ramach projektów realizowanych w ramach obsługiwanych przez Państwa instytucję działań lub poddziałań z zakresu opieki nad dziećmi do lat 3 i usług opiekuńczo-wychowawczych nad dziećmi do lat 6? Proszę opisać te działania.
- Jakie skuteczne rozwiązania w celu wspierania opieki nad dziećmi do lat 3 i usług opiekuńczo-wychowawczych nad dziećmi do lat 6 podejmowali Państwo, jako instytucja (dot. np. kryteriów oceny projektów). Proszę opisać te działania.
10. Jakie przedsięwzięcia w zakresie wsparcia opieki nad dzieckiem do lat 3 oraz usług edukacyjno-wychowawczych dla dzieci do lat 6 mogłyby przyczynić się do większego osiągnięcia efektów przez beneficjentów?
11. Czy istnieją jakieś kwestie, które nie zostały poruszone w naszej rozmowie, a które są istotne z punktu widzenia wsparcia wychowania przedszkolnego i opieki nad dzieckiem do lat 3? Jeśli tak, to proszę o ich przekazanie.

Dziękuję za udział w badaniu!

Wywiady z przedstawicielami IP ZIT WROF, IP ZIT AJ oraz IP ZIT AW

Dzień dobry,

Nazywam się ... i reprezentuję firmę EU-Consult z siedzibą w Gdańsku. Na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego reprezentowana przeze mnie firma przeprowadza badanie pn. „Ocena wsparcia RPO WD 2014-2020 w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 i usług opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci do lat 6”.

W ramach ewaluacji zaplanowano realizację badania metodą indywidualnych wywiadów pogłębionych z przedstawicielami Instytucji Zarządzającej oraz Instytucji Pośredniczących w realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020.

Z uwagi na to, że został/a Pan/i wskazany/a jako osoba, z którą zasadne byłoby przeprowadzenie badania, uprzejmie proszę o aktywny udział w wywiadzie, wyczerpujące odpowiedzi. Badanie dotyczy w przypadku Instytucji Pośredniczących, jakimi są Zintegrowane Inwestycje Terytorialne działań 6.1., 7.1, 8.4. oraz 10.1. Odpowiadając na pytania proszę odnosić się do tych działań. Z informacją na temat przetwarzania Państwa danych osobowych tzw. klauzula RODO) mogli się Państwo zapoznać drogą elektroniczną na etapie otrzymania zaproszenia do udziału w badaniu i ustalania terminu rozmowy.

Udział w badaniu potrwa około 30-45 minut.

Czy wyraża Pan/i zgodę na nagrywanie spotkania? Nagranie posłuży wyłącznie do celów dokumentacyjnych i do sporządzenia transkrypcji, która zostanie wykorzystana przez członków Zespołu Badawczego na potrzeby przygotowania raportu z badania. Nagranie nie będzie udostępniane osobom trzecim. Jeśli nie wyraża Pan/i zgody na nagrywanie, będę prowadził(a) notatki z rozmowy.

Panel pytań

1. W jaki sposób Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 wpłynął na zwiększenie dostępności miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 oraz usług opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci do lat 6?
 - W jaki sposób wspierano obszary województwa, które cechują się niewystarczającą dostępnością do miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 oraz usług opiekuńczo – wychowawczych nad dziećmi do lat 6? W jaki sposób identyfikowano te obszary?

Panel pytań

2. Jak często obserwują Państwo przypadki, w których miejsca opieki nad dziećmi do lat 3 lub usługi opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci do lat 6 nie są utrzymywane po obowiązkowym okresie trwałości?
 - W przypadku których form opieki sytuacje takie zdarzają się najczęściej? Z czego to może wynikać? Jakie są główne problemy i bariery zgłaszane w tym zakresie?
3. Jak oceniają Państwo efektywność kosztową poszczególnych form opieki? Proszę odnieść się do takich form opieki, jak: żłobki, kluby dziecięce, nianie, opiekunowie dzienni, ośrodki wychowania przedszkolnego?
 - Z czego mogą wynikać różnice w efektywności kosztowej pomiędzy poszczególnymi formami opieki nad dzieckiem?
4. Jak oceniają Państwo znaczenie inwestycji infrastrukturalnych dla zachowania trwałości efektów projektu?
 - Czy takie inwestycje powodują, że tworzenie miejsc opieki nad dziećmi np. w formie żłobków, klubów dziecięcych czy ośrodków wychowania przedszkolnego cechuje się większą trwałością efektów, niż w przypadku niań i opiekunów dziennych? Proszę o uzasadnienie swojego zdania.
 - W jaki sposób inwestycje infrastrukturalne wpływają na dostępność świadczonych usług z zakresu opieki nad dziećmi na terenie województwa?
5. Jakie czynniki wpływają pozytywnie (ułatwiają), a jakie negatywnie (utrudniają) na świadczenie usług opiekuńczych i opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci?
6. W jakim zakresie obserwują Państwo występowanie komplementarności pomiędzy działaniami 6.1. i 8.4.? W czym przejawia się ta komplementarność? W jaki sposób wpływa ona na efekty projektów?
7. W jakim zakresie obserwują Państwo występowanie komplementarności pomiędzy działaniami 7.1. i 10.1. W czym przejawia się ta komplementarność? W jaki sposób wpływa ona na efekty projektów?
8. W jaki sposób pandemia koronawirusa SARS-CoV-2 wpłynęła na zainteresowanie potencjalnych beneficjentów korzystaniem ze wsparcia? Jaki wpływ na Program w tym zakresie miała pandemia?
 - W jaki sposób pandemia koronawirusa SARS-CoV-2 wpłynęła na realizację projektów przez beneficjentów? Jakie najczęstsze problemy i trudności zgłaszali oni? W jaki sposób pokonywano te problemy i trudności?

Panel pytań

9. Jakie skuteczne, niespotykane dotychczas rozwiązania zaobserwowali Państwo w ramach projektów realizowanych w ramach obsługiwanych przez Państwa instytucję działań lub poddziałań z zakresu opieki nad dziećmi do lat 3 i usług opiekuńczo-wychowawczych nad dziećmi do lat 6? Proszę opisać te działania.
- Jakie skuteczne rozwiązania w celu wspierania opieki nad dziećmi do lat 3 i usług opiekuńczo-wychowawczych nad dziećmi do lat 6 podejmowali Państwo, jako instytucja (dot. np. kryteriów oceny projektów). Proszę opisać te działania.
10. Jakie przedsięwzięcia w zakresie wsparcia opieki nad dzieckiem do lat 3 oraz usług edukacyjno-wychowawczych dla dzieci do lat 6 mogłyby przyczynić się do większego osiągnięcia efektów przez beneficjentów?
11. Jakie mają Państwo doświadczenia z realizacji projektów w ramach instrumentu ZIT, jakie korzyści dostrzegają Państwo z wdrażania projektów w ramach mechanizmu ZIT?
12. Jakie dostrzegają Państwo możliwości wprowadzenia usprawnień w systemie wsparcia z przyszłego programu regionalnego udzielanego w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 i usług opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci do lat 6?
13. Czy istnieją jakieś kwestie, które nie zostały poruszone w naszej rozmowie, a które są istotne z punktu widzenia wsparcia wychowania przedszkolnego i opieki nad dzieckiem do lat 3? Jeśli tak, to proszę o ich przekazanie.

Dziękuję za udział w badaniu!

Wywiady z przedstawicielami DWUP (IP – Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy)

Dzień dobry,

Nazywam się ... i reprezentuję firmę EU-Consult z siedzibą w Gdańsku. Na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego reprezentowana przeze mnie firma przeprowadza badanie pn. „Ocena wsparcia RPO WD 2014-2020 w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 i usług opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci do lat 6”.

W ramach ewaluacji zaplanowano realizację badania metodą indywidualnych wywiadów pogłębionych z przedstawicielami Instytucji Zarządzającej oraz Instytucji Pośredniczących w realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020.

Z uwagi na to, że został/a Pan/i wskazany/a jako osoba, z którą zasadne byłoby przeprowadzenie badania, uprzejmie proszę o aktywny udział w wywiadzie, wyczerpujące odpowiedzi. Badanie dotyczy w przypadku Instytucji Pośredniczącej, jaką jest Wojewódzki Urząd Pracy działania 8.4. Odpowiadając na pytania proszę odnosić się do tych działań. Z informacją na temat przetwarzania Państwa danych osobowych (tzw. klauzula RODO) mogli się Państwo zapoznać drogą elektroniczną na etapie otrzymania zaproszenia do udziału w badaniu i ustalania terminu rozmowy.

Udział w badaniu potrwa około 30-45 minut.

Czy wyraża Pan/i zgodę na nagrywanie spotkania? Nagranie posłuży wyłącznie do celów dokumentacyjnych i do sporządzenia transkrypcji, która zostanie wykorzystana przez członków Zespołu Badawczego na potrzeby przygotowania raportu z badania. Nagranie nie będzie udostępniane osobom trzecim. Jeśli nie wyraża Pan/i zgody na nagrywanie, będę prowadził(a) notatki z rozmowy.

Panel pytań

1. Jak często obserwują Państwo przypadki, w których miejsca opieki nad dziećmi do lat 3 nie są utrzymywane po obowiązkowym okresie trwałości?
 - W przypadku których form opieki sytuacje takie zdarzają się najczęściej? Z czego to może wynikać? Jakie są główne problemy i bariery zgłaszane w tym zakresie?
2. Jak oceniają Państwo efektywność kosztową poszczególnych form opieki? Proszę odnieść się do takich form opieki, jak: żłobki, nianie, opiekunowie dzienni?
 - Z czego mogą wynikać różnice w efektywności kosztowej pomiędzy poszczególnymi formami opieki nad dzieckiem?

Panel pytań

3. Jak oceniają Państwo znaczenie inwestycji infrastrukturalnych dla zachowania trwałości efektów projektu?
 - Czy takie inwestycje powodują, że tworzenie miejsc opieki nad dziećmi np. w formie żłobków cechuje się większą trwałością efektów, niż w przypadku nian i opiekunów dziennych? Proszę o uzasadnienie swojego zdania.
 - W jaki sposób inwestycje infrastrukturalne wpływają na dostępność świadczonych usług z zakresu opieki nad dziećmi na terenie województwa?
4. Jakie czynniki wpływają pozytywnie (ułatwiają), a jakie negatywnie (utrudniają) na świadczenie usług opiekuńczych dla dzieci do lat 3?
5. W jaki sposób pandemia koronawirusa SARS-CoV-2 wpłynęła na zainteresowanie potencjalnych beneficjentów korzystaniem ze wsparcia? Jaki wpływ na Program w tym zakresie miała pandemia?
 - W jaki sposób pandemia koronawirusa SARS-CoV-2 wpłynęła na realizację projektów przez beneficjentów? Jakie najczęstsze problemy i trudności zgłaszali oni? W jaki sposób pokonywano te problemy i trudności?
6. Jakie skuteczne, niespotykane dotychczas rozwiązania zaobserwowali Państwo w ramach projektów realizowanych w ramach obsługiwanych przez Państwa instytucję działań lub poddziałań z zakresu opieki nad dziećmi do lat 3? Proszę opisać te działania.
 - Jakie skuteczne rozwiązania w celu wspierania opieki nad dziećmi do lat 3 podejmowali Państwo, jako instytucja (dot. np. kryteriów oceny projektów). Proszę opisać te działania.
7. Jakie przedsięwzięcia w zakresie wsparcia opieki nad dzieckiem do lat 3 mogłyby przyczynić się do większego osiągnięcia efektów przez beneficjentów?
8. Czy istnieją jakieś kwestie, które nie zostały poruszone w naszej rozmowie, a które są istotne z punktu widzenia wsparcia miejsc opieki nad dzieckiem do lat 3? Jeśli tak, to proszę o ich przekazanie.

Dziękuję za udział w badaniu!

Wywiad z ekspertem oceniającym wnioski o dofinansowanie w ramach działań 6.1. i 8.4.

Dzień dobry,

Nazywam się ... i reprezentuję firmę EU-Consult z siedzibą w Gdańsku. Na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego reprezentowana przeze mnie firma przeprowadza badanie pn. „Ocena wsparcia RPO WD 2014-2020 w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 i usług opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci do lat 6”.

W ramach ewaluacji zaplanowano realizację badania metodą indywidualnych wywiadów pogłębionych z ekspertami oceniającymi wnioski o dofinansowanie w ramach działań 6.1. i 8.4. Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020.

Z uwagi na to, że został/a Pan/i wskazany/a jako osoba, z którą zasadne byłoby przeprowadzenie badania, uprzejmie proszę o aktywny udział w wywiadzie, wyczerpujące odpowiedzi. Z informacją na temat przetwarzania Państwa danych osobowych tzw. klauzula RODO) mogli się Państwo zapoznać drogą elektroniczną na etapie otrzymania zaproszenia do udziału w badaniu i ustalania terminu rozmowy.

Udział w badaniu potrwa około 25-30 minut.

Czy wyraża Pan/i zgodę na nagrywanie spotkania? Nagranie posłuży wyłącznie do celów dokumentacyjnych i do sporządzenia transkrypcji, która zostanie wykorzystana przez członków Zespołu Badawczego na potrzeby przygotowania raportu z badania. Nagranie nie będzie udostępniane osobom trzecim. Jeśli nie wyraża Pan/i zgody na nagrywanie, będę prowadził(a) notatki z rozmowy.

Panel pytań

1. Jakie formy opieki nad dziećmi do lat 3 (żłobki, kluby dziecięce, nianie, opiekunowie dzienni) są preferowane przez wnioskodawców? Które są tworzone najczęściej? Z czego może wynikać ich popularność?

2. Jak oceniają Państwo efektywność kosztową poszczególnych form opieki? Proszę odnieść się do takich form opieki, jak: żłobki, kluby dziecięce, nianie, opiekunowie dzienni?

- Z czego mogą wynikać różnice w efektywności kosztowej pomiędzy poszczególnymi formami opieki nad dzieckiem?

3. Jak oceniają Państwo dostępność do usług opieki nad dziećmi do lat 3 w województwie dolnośląskim?

- Czy zauważają Państwo obszary, które pod tym względem odstają od reszty województwa – pozytywnie lub negatywnie?

Panel pytań

- W których obszarach dostępność do takich miejsc zwiększyła się najbardziej w wyniku realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020? Proszę wskazać, czy są to obszary miejskie, czy wiejskie?
- 4. 5W jakim stopniu projekty, które Państwo oceniali w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 uwzględniają ewentualne zmiany demograficzne, wynikające np. z migracji ludności w wieku produkcyjnym na określone obszary, zmian w przyroście naturalnym itp.?
- 5. Jakie czynniki powodują, że tworzenie poszczególnych form opieki (żłobki, kluby dziecięce, opiekunowie dzienni, nianie) cieszy się popularnością?
 - Jakie czynniki mogą utrudnić tworzenie tych form?
 - Proszę odnieść się odrębnie do każdej z form: żłobki, kluby dziecięce, opiekunowie dzienni, nianie.
- 6. Jakie przedsięwzięcia w zakresie wsparcia opieki nad dzieckiem do lat 3 mogłyby przyczynić się do większego osiągnięcia efektów przez beneficjentów?
- 7. Czy istnieją jakieś kwestie, które nie zostały poruszone w naszej rozmowie, a które są istotne z punktu widzenia wsparcia miejsc opieki nad dzieckiem do lat 3? Jeśli tak, to proszę o ich przekazanie.

Dziękuję za udział w badaniu!

Wywiad z ekspertem oceniającym wnioski o dofinansowanie w ramach działań 7.1. i 10.1.

Dzień dobry,

Nazywam się ... i reprezentuję firmę EU-Consult z siedzibą w Gdańsku. Na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego reprezentowana przeze mnie firma przeprowadza badanie pn. „Ocena wsparcia RPO WD 2014-2020 w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 i usług opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci do lat 6”.

W ramach ewaluacji zaplanowano realizację badania metodą indywidualnych wywiadów pogłębionych z ekspertami oceniającymi wnioski o dofinansowanie w ramach działań 7.1. i 10.1. Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020.

Z uwagi na to, że został/a Pan/i wskazany/a jako osoba, z którą zasadne byłoby przeprowadzenie badania, uprzejmie proszę o aktywny udział w wywiadzie, wyczerpujące odpowiedzi. Z informacją na temat przetwarzania Państwa danych osobowych tzw. klauzula RODO) mogli się Państwo zapoznać drogą elektroniczną na etapie otrzymania zaproszenia do udziału w badaniu i ustalania terminu rozmowy.

Udział w badaniu potrwa około 25-30 minut.

Czy wyraża Pan/i zgodę na nagrywanie spotkania? Nagranie posłuży wyłącznie do celów dokumentacyjnych i do sporządzenia transkrypcji, która zostanie wykorzystana przez członków Zespołu Badawczego na potrzeby przygotowania raportu z badania. Nagranie nie będzie udostępniane osobom trzecim. Jeśli nie wyraża Pan/i zgody na nagrywanie, będę prowadził(a) notatki z rozmowy.

Panel pytań

1. Jak oceniają Państwo efektywność kosztową ośrodków wychowania przedszkolnego, które były składane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020?
 - Z czego może wynikać duża/mała efektywność kosztowa tych miejsc?
 - Co jest najbardziej kosztochłonnym elementem projektów?
2. Jak oceniają Państwo dostępność do usług opieki nad dziećmi do lat 6 w województwie dolnośląskim?
 - Czy zauważają Państwo obszary, które pod tym względem odstają od reszty województwa – pozytywnie lub negatywnie?
 - W których obszarach dostępność do takich miejsc zwiększyła się najbardziej w wyniku realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020? Proszę wskazać, czy są to obszary miejskie, czy wiejskie?

Panel pytań

3. W jakim stopniu projekty, które Państwo oceniali w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 uwzględniają ewentualne zmiany demograficzne, wynikające np. z migracji ludności na określone obszary, zmian w przyroście naturalnym itp.?
4. Jakie przedsięwzięcia w zakresie wsparcia usług edukacyjno-wychowawczych dla dzieci do lat 6 mogłyby przyczynić się do większego osiągnięcia efektów przez beneficjentów?
5. Czy istnieją jakieś kwestie, które nie zostały poruszone w naszej rozmowie, a które są istotne z punktu widzenia wsparcia miejsc wychowania przedszkolnego? Jeśli tak, to proszę o ich przekazanie.

Dziękuję za udział w badaniu!

Wywiady z beneficjentami w ramach działań 6.1. i 8.4.

Dzień dobry,

Nazywam się ... i reprezentuję firmę EU-Consult z siedzibą w Gdańsku. Na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego reprezentowana przeze mnie firma przeprowadza badanie pn. „Ocena wsparcia RPO WD 2014-2020 w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 i usług opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci do lat 6”.

W ramach ewaluacji zaplanowano realizację badania metodą indywidualnych wywiadów pogłębionych z beneficjentami w ramach działań 6.1. i 8.4. Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020.

Z uwagi na to, że został/a Pan/i wskazany/a jako osoba, z którą zasadne byłoby przeprowadzenie badania, uprzejmie proszę o aktywny udział w wywiadzie, wyczerpujące odpowiedzi. Z informacją na temat przetwarzania Państwa danych osobowych tzw. klauzula RODO) mogli się Państwo zapoznać drogą elektroniczną na etapie otrzymania zaproszenia do udziału w badaniu i ustalania terminu rozmowy.

Udział w badaniu potrwa około 25-30 minut.

Czy wyraża Pan/i zgodę na nagrywanie spotkania? Nagranie posłuży wyłącznie do celów dokumentacyjnych i do sporządzenia transkrypcji, która zostanie wykorzystana przez członków Zespołu Badawczego na potrzeby przygotowania raportu z badania. Nagranie nie będzie udostępniane osobom trzecim. Jeśli nie wyraża Pan/i zgody na nagrywanie, będę prowadził(a) notatki z rozmowy.

Panel pytań

1. Jaką formę opieki nad dziećmi do lat 3 Państwo realizują: żłobek, klub dziecięcy, opieka nianie czy opieka opiekuna dziennego?
 - Dlaczego zdecydowali się Państwo na tę formę? Jak oceniają Państwo jej atrakcyjność? Jakie dostrzegają Państwo wady, a jakie zalety tej formy opieki nad dziećmi do lat 3?
2. Jak oceniają Państwo dostępność do miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 na obszarze gminy, w której prowadzą Państwo działalność?
3. Jak oceniają Państwo trwałość utworzonego przez Państwa miejsca opieki? Co wpływa na tę trwałość?
 - Na jakie trudności napotykają Państwo w zakresie utrzymania trwałości stworzonych w projekcie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3?
 - W jaki sposób na trwałość tą wpłynęła pandemia koronawirusa SARS-CoV-2?

Panel pytań

- *Pytanie wyłącznie do osób wskazujących na realizację opieki w formie żłobka lub klubu dziecięcego:*
 - W jaki sposób infrastruktura utworzona w ramach projektu wpływa na trwałość miejsc opieki nad dziećmi do lat 3?
4. Co było/jest najbardziej kosztownym elementem utworzenia miejsca opieki nad dziećmi do lat 3 w formie, którą Państwo realizują?
5. Jakie czynniki ułatwiły Państwu, a jakie utrudniły realizację projektu? Proszę odnieść się do takich czynników, jak zakres dokumentacji niezbędnej do ubiegania się o wsparcie, posiadane zdolności kadrowe i finansowe, zapotrzebowanie na świadczone przez Państwa usługi itp.
6. Proszę określić, jakie nieoczekiwane efekty zaobserwowali Państwo w ramach świadczonego wsparcia – czy były one pozytywne, czy negatywne? Proszę je opisać.
7. Proszę wskazać źródła finansowania (poza Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Dolnośląskiego 2014-2020), które pozwoliłyby Państwu sfinansować podobne przedsięwzięcie. Czy w przypadku, gdyby nie otrzymane wsparcie, mogliby Państwo zrealizować projekt z tych innych środków? W jakim stopniu? Dlaczego tak Państwo uważają?
8. Z jakimi trudnościami zmagali się Państwo w projekcie w wyniku wybuchu i rozwoju pandemii koronawirusa SARS-CoV-2?
- Jak te trudności wpłynęły na płynność realizacji przedsięwzięcia?
 - W jaki sposób radzili sobie Państwo z tymi trudnościami? Jaką rolę odegrał w tym zakresie opiekun projektu z instytucji, która udzielała Państwu wsparcia?
9. Jakie skuteczne, niestosowane dotychczas rozwiązania zaobserwowali Państwo w ramach swojego projektu? Proszę opisać te rozwiązania.
10. Jakie przedsięwzięcia w zakresie wsparcia opieki nad dzieckiem do lat 3 zamierzają Państwo realizować w kolejnych latach? Czy będą to nowe działania, czy kontynuacja tych obecnie podejmowanych?
11. Czy istnieją jakieś kwestie, które nie zostały poruszone w naszej rozmowie, a które są istotne z punktu widzenia realizowanego przez Państwa projektu? Jeśli tak, to proszę o ich przekazanie.

Dziękuję za udział w badaniu!

Wywiady z beneficjentami w ramach działań 7.1. i 10.1.

Dzień dobry,

Nazywam się ... i reprezentuję firmę EU-Consult z siedzibą w Gdańsku. Na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego reprezentowana przeze mnie firma przeprowadza badanie pn. „Ocena wsparcia RPO WD 2014-2020 w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 i usług opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci do lat 6”.

W ramach ewaluacji zaplanowano realizację badania metodą indywidualnych wywiadów pogłębionych z beneficjentami w ramach działań 7.1. i 10.1. Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020.

Z uwagi na to, że został/a Pan/i wskazany/a jako osoba, z którą zasadne byłoby przeprowadzenie badania, uprzejmie proszę o aktywny udział w wywiadzie, wyczerpujące odpowiedzi. Z informacją na temat przetwarzania Państwa danych osobowych (tzw. klauzula RODO) mogli się Państwo zapoznać drogą elektroniczną na etapie otrzymania zaproszenia do udziału w badaniu i ustalania terminu rozmowy.

Udział w badaniu potrwa około 25-30 minut.

Czy wyraża Pan/i zgodę na nagrywanie spotkania? Nagranie posłuży wyłącznie do celów dokumentacyjnych i do sporządzenia transkrypcji, która zostanie wykorzystana przez członków Zespołu Badawczego na potrzeby przygotowania raportu z badania. Nagranie nie będzie udostępniane osobom trzecim. Jeśli nie wyraża Pan/i zgody na nagrywanie, będę prowadził(a) notatki z rozmowy.

Panel pytań

- 1.** Jak oceniają Państwo dostępność do miejsc opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci do lat 6 na obszarze gminy, w której prowadzą Państwo działalność?
- 2.** Jak oceniają Państwo trwałość utworzonego przez Państwa miejsca opieki? Co wpływa na tę trwałość?
 - Na jakie trudności napotykają Państwo w zakresie utrzymania trwałości stworzonych w projekcie miejsc opieki nad dziećmi do lat 6?
 - W jaki sposób na trwałość tą wpłynęła pandemia koronawirusa SARS-CoV-2?
 - W jaki sposób infrastruktura utworzona w ramach projektu wpływa na trwałość miejsc opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci do lat 6?

Panel pytań

3. Co było/jest najbardziej kosztownym elementem utworzenia miejsca opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci do lat 6?
4. Jakie czynniki ułatwiły Państwu, a jakie utrudniły realizację projektu? Proszę odnieść się do takich czynników, jak zakres dokumentacji niezbędnej do ubiegania się o wsparcie, posiadane zdolności kadrowe i finansowe, zapotrzebowanie na świadczone przez Państwa usługi itp.
5. Proszę określić, jakie nieoczekiwane efekty zaobserwowali Państwo w ramach świadczonego wsparcia – czy były one pozytywne, czy negatywne? Proszę je opisać.
6. Proszę wskazać źródła finansowania (poza Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Dolnośląskiego 2014-2020), które pozwoliłyby Państwu sfinansować podobne przedsięwzięcie. Czy w przypadku, gdyby nie otrzymane wsparcie, mogliby Państwo zrealizować projekt z tych innych środków? W jakim stopniu? Dlaczego tak Państwo uważają?
7. Z jakimi trudnościami zmagali się Państwo w projekcie w wyniku wybuchu i rozwoju pandemii koronawirusa SARS-CoV-2?
- Jak te trudności wpłynęły na płynność realizacji przedsięwzięcia?
 - W jaki sposób radzili sobie Państwo z tymi trudnościami? Jaką rolę odegrał w tym zakresie opiekun projektu z instytucji, która udzielała Państwu wsparcia?
12. Jakie skuteczne, niestosowane dotychczas rozwiązania zaobserwowali Państwo w ramach swojego projektu? Proszę opisać te rozwiązania.
13. Jakie przedsięwzięcia w zakresie wsparcia miejsc opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci do lat 6 zamierzają Państwo realizować w kolejnych latach? Czy będą to nowe działania, czy kontynuacja tych obecnie podejmowanych?
14. Czy istnieją jakieś kwestie, które nie zostały poruszone w naszej rozmowie, a które są istotne z punktu widzenia realizowanego przez Państwa projektu? Jeśli tak, to proszę o ich przekazanie.

Dziękuję za udział w badaniu!

Grupowe wywiady zogniskowane (FGI)⁵⁸

Dzień dobry,

Nazywam się ... i reprezentuję firmę EU-Consult z siedzibą w Gdańsku. Na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego reprezentowana przeze mnie firma przeprowadza badanie pn. „Ocena wsparcia RPO WD 2014-2020 w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 i usług opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci do lat 6”.

W ramach ewaluacji zaplanowano realizację badania metodą zogniskowanych wywiadów grupowych z opiekunami prawnymi dzieci, które korzystały ze wsparcia w ramach projektów finansowanych z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020.

Z uwagi na to, że skorzystali Państwo z opieki dla swoich dzieci w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020, uprzejmie proszę o aktywny udział w wywiadzie, wyczerpujące odpowiedzi. Z informacją na temat przetwarzania Państwa danych osobowych (tzw. klauzula RODO) mogli się Państwo zapoznać drogą elektroniczną na etapie otrzymania zaproszenia do udziału w badaniu i ustalania terminu rozmowy.

Udział w badaniu potrwa około 1,5-2 godzin.

Czy wyrażają Państwo zgodę na nagrywanie spotkania? Nagranie posłuży wyłącznie do celów dokumentacyjnych i do sporządzenia transkrypcji, która zostanie wykorzystana przez członków Zespołu Badawczego na potrzeby przygotowania raportu z badania. Nagranie nie będzie udostępniane osobom trzecim. Jeśli nie wyraża Pan/i zgody na nagrywanie, będę prowadził(a) notatki z rozmowy.

Panel pytań

1. Proszę się przedstawić i opisać krótko swoją sytuację: ile dzieci i w jakim wieku Państwo wychowują, czy dzieci wychowują Państwo samodzielnie, czy wspólnie z partnerem/ką, czy obecnie Państwo pracują, ewentualnie – od kiedy Państwo nie pracują.
2. Jak zmieniły się możliwości pracy lub poszukiwania przez Państwa zatrudnienia w wyniku skorzystania ze wsparcia w opiece nad dzieckiem?

⁵⁸ Wykonawca zastrzega, że scenariusz, na podstawie wyników wcześniej przeprowadzonych badań i analiz może ulec uszczegółowieniu na późniejszych etapach prac.

Panel pytań

- Czy możliwe byłoby podjęcie takiej aktywności na rynku pracy, gdyby nie wsparcie z Programu? Proszę uzasadnić swoje zdanie.
3. Proszę wskazać, w przypadku tych z Państwa, którzy uzyskali zatrudnienie, na ile zmiany te są trwałe (tzn. czy utrzymali Państwo zatrudnienie, a w przypadku tych z Państwa, którzy je utracili po pewnym czasie – na ile są Państwo zmobilizowani do tego, by poszukiwać kolejnego miejsca pracy?
4. Czy poza sferą zawodową odczuwają Państwo inne zmiany, np. w sferze relacji z partnerem/ką, zwiększenia ilości czasu dla siebie, poprawy relacji społecznych, poczucia spełnienia życiowego itp.
- Proszę opisać, w jaki sposób otrzymane wsparcie wpłynęło na tą zmianę.
5. W jakim stopniu formy opieki, jakie Państwu zaoferowano (żłobek, klub dziecięcy, niania, opiekun dzienny, przedszkole) odpowiadały na Państwa oczekiwania?
- Czego zabrakło?
 - Jakie obawy mieli Państwo przed skorzystaniem z pomocy w opiece nad dzieckiem? Na ile się one sprawdziły?
6. W jaki sposób na Państwa sytuację zawodową oraz możliwości w zakresie opieki nad dzieckiem (i skorzystania ze wsparcia w tym zakresie) wpłynęła pandemia koronawirusa SARS-CoV-2?
- Jakie rozwiązania musieli Państwo zastosować, by poradzić sobie np. z zamknięciem miejsca opieki i pogodzeniem pracy z opieką nad dzieckiem?
7. Jakie pozytywne, a jakie negatywne efekty skorzystania ze wsparcia zaobserwowali Państwo u siebie i u swoich dzieci? Proszę odnieść się do poszczególnych elementów:
- Praca zawodowa;
 - Życie osobiste;
 - Rozwój dziecka;
 - Samorozwój;
 - Sytuacja finansowa.
8. Które z rozwiązań w zakresie opieki nad dziećmi były Państwa zdaniem wyjątkowo skuteczne i w największym stopniu wpłynęły na Państwa sytuację życiową?

Panel pytań

9. Jak ogółem oceniają Państwo otrzymane wsparcie w zakresie opieki nad dzieckiem?

- Z jakich jeszcze działań, obecnie nieoferowanych chcieliby Państwo skorzystać w zakresie opieki nad dzieckiem i wsparcia młodych rodziców na rynku pracy? W jaki sposób działania te pomogłyby Państwu pogodzić życie rodzinne z zawodowym?

10. Czy istnieją jakieś kwestie, które nie zostały poruszone w naszej rozmowie, a które są istotne z punktu widzenia oferowanego Państwu wsparcia? Jeśli tak, to proszę o ich przekazanie.

Dziękuję za udział w badaniu!

Panel ekspercki⁵⁹

Dzień dobry,

Nazywam się ... i reprezentuję firmę EU-Consult z siedzibą w Gdańsku. Na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego reprezentowana przeze mnie firma przeprowadza badanie pn. „Ocena wsparcia RPO WD 2014-2020 w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 i usług opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci do lat 6”.

W ramach ewaluacji zaplanowano realizację badania metodą panelu ekspertów z przedstawicielami instytucji odpowiedzialnych za wdrażanie wsparcia w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020.

Z uwagi na to, że zostali Państwo wytypowani do udziału w badaniu, jako osoby, które posiadają niezbędną wiedzę i doświadczenie w temacie objętym badaniem, uprzejmie proszę o aktywny udział w wywiadzie i wyczerpujące odpowiedzi. Z informacją na temat przetwarzania Państwa danych osobowych tzw. klauzula RODO) mogli się Państwo zapoznać drogą elektroniczną na etapie otrzymania zaproszenia do udziału w badaniu i ustalania terminu rozmowy.

Udział w badaniu potrwa około 2 godzin.

Czy wyrażają Państwo zgodę na nagrywanie spotkania? Nagranie posłuży wyłącznie do celów dokumentacyjnych i do sporządzenia transkrypcji, która zostanie wykorzystana przez

⁵⁹ Wykonawca zastrzega, że scenariusz, na podstawie wyników wcześniej przeprowadzonych badań i analiz może ulec uszczegółowieniu na późniejszych etapach prac.

członków Zespołu Badawczego na potrzeby przygotowania raportu z badania. Nagranie nie będzie udostępniane osobom trzecim. Jeśli nie wyraża Pan/i zgody na nagrywanie, będę prowadził(a) notatki z rozmowy.

Panel pytań

1. Odnosząc się do przedstawionego materiału proszę ocenić, czy dostępność do usług opieki nad dzieckiem do lat 3 i usług edukacyjno-wychowawczych dzieci do lat 6 w województwie dolnośląskim jest wystarczająca, czy też konieczne jest dalsze wsparcie w tym zakresie?
 - Proszę ocenić, które obszary terytorialne (np. gminy, powiaty) należy wspierać w szczególny sposób z uwagi na ich odstawanie od reszty województwa? W jaki sposób należy to czynić?
2. Odnosząc się do przedstawionego materiału proszę ocenić, czy zwiększenie dyspozycyjności rodziców, które zostało ustalone na podstawie dokonanych badań i analiz jest wystarczające, czy też wyższe/nizsze od oczekiwań?
 - Jakie dodatkowe działania możliwe są do podjęcia, by zwiększyć dyspozycyjność rodziców w wyniku oferowanego im wsparcia?
 - Które z obserwowanych zmian mogłyby zaistnieć bez wsparcia z Programu? W jakim stopniu mogłyby to nastąpić, biorąc pod uwagę deklaracje rodziców/opiekunów dzieci?
3. Odnosząc się do przedstawionego materiału proszę ocenić, czy efektywność poszczególnych form opieki nad dziećmi została opatrzona adekwatnymi argumentami. Proszę uzasadnić swoje zdanie.
4. Odnosząc się do przedstawionego materiału proszę wskazać, jak Państwo trwałość nowo utworzonych miejsc wychowania przedszkolnego i opieki żłobkowej?
 - W jaki sposób na tę trwałość wpływa pandemia koronawirusa SARS-CoV-2?
 - W jaki sposób na tę trwałość wpływa infrastruktura wytworzona w ramach projektów?
 - Jakie problemy i bariery w zachowaniu trwałości projektu zgłaszają Państwu beneficjenci? A może któreś problemy zaobserwowali Państwo sami? Proszę o opisanie takich sytuacji.

Panel pytań

5. W jaki sposób zmiany demograficzne na obszarze województwa, które są prognozowane w najbliższych latach mogą wpłynąć na przyszłe wykorzystanie utworzonych w projektach miejsc opieki nad dzieckiem do lat 3 i usług edukacyjno-wychowawczych dzieci do lat 6?
6. Na podstawie wyników przeprowadzonych badań proszę odnieść się do stopnia trwałości zmian w sytuacji rodziców/opiekunów dzieci – na ile zmiany, które zaistniały w ich sytuacji społeczno-zawodowej mają szansę utrzymać się w przyszłości?
 - W jakim stopniu zmiany, które zaobserwowano w sytuacji życiowej uczestników (rodziców/opiekunów dzieci) były oczekiwane, w jakim okazały się nieprzewidziane? Czy zmiany te należy ocenić pozytywnie, czy negatywnie?
7. Proszę odnieść się do zasadności oszacowanej przez Zespół Badawczy efektywności kosztowej tworzenia poszczególnych form opieki nad dzieckiem do lat 3 i usług edukacyjno-wychowawczych dzieci do lat 6.
8. Jak oceniają Państwo przedstawione w projekcie dokumentu czynniki, które ułatwiały i utrudniały beneficjentom tworzenie poszczególnych form opieki i realizację projektów? Czy są one zależne od instytucji wdrażających Program i można je niwelować, czy też są one niezależne? Proszę uzasadnić, dlaczego?
9. Biorąc pod uwagę deklaracje rodziców oraz wyniki badań przedstawione Państwu proszę ocenić, w jakim stopniu poszczególne formy wsparcia są adekwatne do potrzeb i oczekiwań rodziców/opiekunów dzieci? Jakie zmiany można by było wprowadzić, by poszczególne formy wsparcia w większym stopniu odpowiadały oczekiwaniom odbiorców?
10. Jak oceniają Państwo efekty wsparcia, które nie zostały przewidziane przez beneficjentów – zarówno pozytywne, jak i negatywne? O czym wystąpienie tych efektów może świadczyć? Jakich działań zaradczych (w przypadku efektów negatywnych) wymaga?
 - W jaki sposób wystąpienie tych czynników jest zależne od grupy docelowej wsparcia, czyli dzieci (np. dzieci z niepełnosprawnością i nie, w różnym wieku itp.) oraz rodziców/opiekunów (sytuacja społeczna, motywacja do pracy itp.).

Panel pytań

11. Proszę o ocenę, czy i w jakim stopniu stopień komplementarności zidentyfikowano prawidłowo. Proszę odnieść się odrębnie do komplementarności w ramach:

- działań 6.1. i 8.4.
- działań 7.1. i 10.1.

12. Odnosząc się do przedstawionego materiału proszę ocenić, w jaki sposób pandemia koronawirusa SARS-CoV-2 wpłynęła na trwałość efektów projektów. Proszę o ocenę pod kątem:

- Utrzymania miejsc opiekuńczych dla dzieci do lat 3;
- Utrzymania miejsc opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci do lat 6;
- Utrzymania zmian w sytuacji życiowej rodziców/opiekunów dzieci.

Proszę ocenić sytuację również pod kątem terytorialnym (obszary miejskie, wiejskie, miejsko-wiejskie; rdzeń województwa, obszary peryferyjne).

13. Jakie skuteczne, niespotykane dotychczas rozwiązania zaobserwowali Państwo w ramach projektów realizowanych w ramach obsługiwanych przez Państwa instytucję działań lub poddziałań z zakresu opieki nad dziećmi do lat 3 i usług opiekuńczo-wychowawczych nad dziećmi do lat 6? Proszę opisać te działania.

- Jakie skuteczne rozwiązania w celu wspierania opieki nad dziećmi do lat 3 i usług opiekuńczo-wychowawczych nad dziećmi do lat 6 podejmowali Państwo, jako instytucja (dot. np. kryteriów oceny projektów)? Proszę opisać te działania.

14. Jakie działania z zakresu opieki nad dziećmi do lat 3 i usług opiekuńczo-wychowawczych nad dziećmi do lat 6 należy promować w kolejnych latach? W jaki sposób działania te powinny być promowane (np. poprzez kryteria oceny wniosków o dofinansowanie) w perspektywie 2021-2027?

- W jaki sposób przedstawione rekomendacje i wnioski z niniejszego badania wpłyną na dalszą realizację Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020?

15. Czy istnieją jakieś kwestie, które nie zostały poruszone w naszej rozmowie, a które są istotne z punktu widzenia wspierania opieki nad dziećmi do lat 3 i usług opiekuńczo-wychowawczych nad dziećmi do lat 6? Jeśli tak, to proszę o ich przekazanie.

Panel pytań

Dziękuję za udział w badaniu!

Scenariusz badania dla projektów realizowanych w działaniach 6.1. i 8.4.

Dzień dobry,

Nazywam się ... i reprezentuję firmę EU-Consult z siedzibą w Gdańsku. Na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego reprezentowana przeze mnie firma przeprowadza badanie pn. „Ocena wsparcia RPO WD 2014-2020 w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 i usług opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci do lat 6”.

W ramach ewaluacji zaplanowano realizację badania metodą studium przypadku. Państwa projekt został wytypowany do udziału w takim badaniu, dlatego kierujemy do Państwa prośbę o udział w wywiadzie pogłębionym dotyczącym przedsięwzięcia realizowanego przez Państwa ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020. Uprzejmie proszę o aktywny udział w wywiadzie oraz wyczerpujące odpowiedzi. Z informacją na temat przetwarzania Państwa danych osobowych tzw. klauzula RODO) mogli się Państwo zapoznać drogą elektroniczną na etapie otrzymania zaproszenia do udziału w badaniu i ustalania terminu rozmowy.

Udział w badaniu potrwa około 25-30 minut.

Czy wyraża Pan/i zgodę na nagrywanie spotkania? Nagranie posłuży wyłącznie do celów dokumentacyjnych i do sporządzenia transkrypcji, która zostanie wykorzystana przez członków Zespołu Badawczego na potrzeby przygotowania raportu z badania. Nagranie nie będzie udostępniane osobom trzecim. Jeśli nie wyraża Pan/i zgody na nagrywanie, będę prowadził(a) notatki z rozmowy.

Panel pytań

1. Jak utworzone przez Państwa miejsca opieki nad dziećmi do lat 3 wpłynęły na dostępność tych miejsc w gminie, w której realizowali Państwo projekt?
 - Jakiekonkurencyjne usługi z tego zakresu istnieją w tej gminie? A może nie istnieją i to Państwo jako jedyne oferują takie usługi?
 - Jak oceniają Państwo zainteresowanie rodziców i opiekunów dzieci świadczonymi usługami? Jakiek działania podjęli Państwo w celu promowania swojego projektu i zainteresowania nim rodziców i opiekunów dzieci?
2. Jaki wpływ na trwałość efektów projektu ma wytworzona przez Państwa infrastruktura?
3. Proszę ocenić, czy utworzone miejsca opieki będą trwałe? To znaczy czy po 2 latach od zakończenia projektu funkcjonują lub mają szansę funkcjonować?

Panel pytań

- Z jakimi wyzwaniami w tym zakresie spotkali się Państwo w związku z pandemią koronawirusa SARS-CoV-2? Jak poradzili Państwo sobie z tymi trudnościami?
- Na jakie inne trudności napotkali Państwo, by zachować trwałość utworzonych miejsc opieki nad dziećmi?

4. W jaki sposób zmiany demograficzne (np. migracje osób w wieku produkcyjnym, malejący przyrost naturalny itp.) mogą wpłynąć na utrzymanie przez Państwa miejsc opieki utworzonych w projekcie? Proszę opisać ten wpływ.

5. Jakie efekty pozytywne i negatywne odnotowali Państwo w swoim projekcie? Proszę odnieść się do takich elementów, jak:

- Rozwój dzieci znajdujących się pod Państwa opieką;
- Zainteresowanie usługami świadczonymi przez Państwa;
- Zadowolenie i sytuacja życiowa rodziców.

6. Proszę opisać obecnie osiągnięte efekty oraz te, które zamierzali Państwo osiągnąć rozpoczynając projekt.

- Jakiego dodatkowego wsparcia oczekiwaliby Państwo, by efekty projektu były jeszcze większe?
- W jaki sposób to dodatkowe wsparcie mogłoby pomóc w osiągnięciu przez Państwa efektów projektów?

7. Jakie można wskazać dobre praktyki interwencji RPO WD 2014-2020 w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3?

8. Jakie skuteczne, niestosowane dotychczas rozwiązania zaobserwowali Państwo w ramach swojego projektu? Proszę opisać te rozwiązania.

9. Jakie przedsięwzięcia w zakresie wsparcia opieki nad dzieckiem do lat 3 zamierzają Państwo realizować w kolejnych latach? Czy będą to nowe działania, czy kontynuacja tych obecnie podejmowanych?

10. Czy istnieją jakieś kwestie, które nie zostały poruszone w naszej rozmowie, a które są istotne z punktu widzenia realizowanego przez Państwa projektu? Jeśli tak, to proszę o ich przekazanie.

Dziękuję za udział w badaniu!

Scenariusz badania dla projektów realizowanych w ramach działania 7.1

Dzień dobry,

Nazywam się ... i reprezentuję firmę EU-Consult z siedzibą w Gdańsku. Na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego reprezentowana przeze mnie firma przeprowadza badanie pn. „Ocena wsparcia RPO WD 2014-2020 w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 i usług opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci do lat 6”.

W ramach ewaluacji zaplanowano realizację badania metodą studium przypadku. Państwa projekt został wytypowany do udziału w takim badaniu, dlatego kierujemy do Państwa prośbę o udział w wywiadzie pogłębionym dotyczącym przedsięwzięcia realizowanego przez Państwa ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020. Uprzejmie proszę o aktywny udział w wywiadzie oraz wyczerpujące odpowiedzi. Z informacją na temat przetwarzania Państwa danych osobowych (zwaną klauzulą RODO) mogli się Państwo zapoznać drogą elektroniczną na etapie otrzymania zaproszenia do udziału w badaniu i ustalania terminu rozmowy.

Udział w badaniu potrwa około 25-30 minut.

Czy wyraża Pan/i zgodę na nagrywanie spotkania? Nagranie posłuży wyłącznie do celów dokumentacyjnych i do sporządzenia transkrypcji, która zostanie wykorzystana przez członków Zespołu Badawczego na potrzeby przygotowania raportu z badania. Nagranie nie będzie udostępniane osobom trzecim. Jeśli nie wyraża Pan/i zgody na nagrywanie, będę prowadził(a) notatki z rozmowy.

Panel pytań

1. Jak utworzone przez Państwa miejsca opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci do lat 6 wpłynęły na dostępność tych miejsc w gminie, w której realizowali Państwo projekt?
 - Jakie konkurencyjne usługi z tego zakresu istnieją w tej gminie? A może nie istnieją i to Państwo jako jedynie oferują takie usługi?
 - Jak oceniają Państwo zainteresowanie rodziców i opiekunów dzieci świadczonymi usługami? Jakie działania podjęli Państwo w celu promowania swojego projektu i zainteresowania nim rodziców i opiekunów dzieci?
2. Jaki wpływ na trwałość efektów projektu ma wytworzona przez Państwa infrastruktura?

Panel pytań

3. Proszę ocenić, czy utworzone miejsca wychowania przedszkolnego będą trwałe? To znaczy czy po 2 latach od zakończenia projektu funkcjonują lub mają szansę funkcjonować?
 - Z jakimi wyzwaniami w tym zakresie spotkali się Państwo w związku z pandemią koronawirusa SARS-CoV-2? Jak poradzili Państwo sobie z tymi trudnościami?
 - Na jakie inne trudności napotkali Państwo, by zachować trwałość utworzonych miejsc opieki nad dziećmi?
4. W jaki sposób zmiany demograficzne (np. migracje osób w wieku produkcyjnym, malejący przyrost naturalny itp.) mogą wpłynąć na utrzymanie przez Państwa miejsc przedszkolnych utworzonych w projekcie? Proszę opisać ten wpływ.
5. Jakie efekty pozytywne i negatywne odnotowali Państwo w swoim projekcie? Proszę odnieść się do takich elementów, jak:
 - Rozwój dzieci znajdujących się pod Państwa opieką;
 - Zainteresowanie usługami świadczonymi przez Państwa;
 - Zadowolenie i sytuacja życiowa rodziców;
 - Komfort pracy nauczycieli wychowania przedszkolnego.
6. Proszę opisać obecnie osiągnięte efekty oraz te, które zamierzali Państwo osiągnąć rozpoczynając projekt.
 - Jakiego dodatkowego wsparcia oczekiwali Państwo, by efekty projektu były jeszcze większe?
 - W jaki sposób to dodatkowe wsparcie mogłoby pomóc w osiągnięciu przez Państwa efektów projektów?
7. Jakie można wskazać dobre praktyki interwencji RPO WD 2014-2020 w zakresie wspierania i rozwoju usług opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci do lat 6?
8. Jakie skuteczne, niestosowane dotychczas rozwiązania zaobserwowali Państwo w ramach swojego projektu? Proszę opisać te rozwiązania.
9. Jakie przedsięwzięcia w zakresie wsparcia miejsc wychowania przedszkolnego zamierzają Państwo realizować w kolejnych latach? Czy będą to nowe działania, czy kontynuacja tych obecnie podejmowanych?

Panel pytań

10. Czy istnieją jakieś kwestie, które nie zostały poruszone w naszej rozmowie, a które są istotne z punktu widzenia realizowanego przez Państwa projektu? Jeśli tak, to proszę o ich przekazanie.

Dziękuję za udział w badaniu!

Scenariusz badania dla projektów realizowanych w ramach działania 10.1.

Dzień dobry,

Nazywam się ... i reprezentuję firmę EU-Consult z siedzibą w Gdańsku. Na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego reprezentowana przeze mnie firma przeprowadza badanie pn. „Ocena wsparcia RPO WD 2014-2020 w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 i usług opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci do lat 6”.

W ramach ewaluacji zaplanowano realizację badania metodą studium przypadku. Państwa projekt został wytypowany do udziału w takim badaniu, dlatego kierujemy do Państwa prośbę o udział w wywiadzie pogłębionym dotyczącym przedsięwzięcia realizowanego przez Państwa ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020. Uprzejmie proszę o aktywny udział w wywiadzie oraz wyczerpujące odpowiedzi. Z informacją na temat przetwarzania Państwa danych osobowych tzw. klauzula RODO) mogli się Państwo zapoznać drogą elektroniczną na etapie otrzymania zaproszenia do udziału w badaniu i ustalania terminu rozmowy.

Udział w badaniu potrwa około 25-30 minut.

Czy wyraża Pan/i zgodę na nagrywanie spotkania? Nagranie posłuży wyłącznie do celów dokumentacyjnych i do sporządzenia transkrypcji, która zostanie wykorzystana przez członków Zespołu Badawczego na potrzeby przygotowania raportu z badania. Nagranie nie będzie udostępniane osobom trzecim. Jeśli nie wyraża Pan/i zgody na nagrywanie, będę prowadził(a) notatki z rozmowy.

Panel pytań

1. Jak utworzone przez Państwa miejsca opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci do lat 6 wpłynęły na dostępność tych miejsc w gminie, w której realizowali Państwo projekt?
 - Jakie konkurencyjne usługi z tego zakresu istnieją w tej gminie? A może nie istnieją i to Państwo jako jedynie oferują takie usługi?
 - Jak oceniają Państwo zainteresowanie rodziców i opiekunów dzieci świadczonymi usługami? Jakie działania podjęli Państwo w celu promowania swojego projektu i zainteresowania nim rodziców i opiekunów dzieci?
2. Jaki wpływ na trwałość efektów projektu ma wytworzona przez Państwa infrastruktura?

Panel pytań

3. Proszę ocenić, czy utworzone miejsca wychowania przedszkolnego będą trwałe? To znaczy czy po 2 latach od zakończenia projektu funkcjonują lub mają szansę funkcjonować?
- Z jakimi wyzwaniami w tym zakresie spotkali się Państwo w związku z pandemią koronawirusa SARS-CoV-2? Jak poradzili Państwo sobie z tymi trudnościami?
 - Na jakie inne trudności napotkali Państwo, by zachować trwałość utworzonych miejsc opieki nad dziećmi?
4. W jaki sposób zmiany demograficzne (np. migracje osób w wieku produkcyjnym, malejący przyrost naturalny itp.) mogą wpłynąć na utrzymanie przez Państwa miejsc przedszkolnych utworzonych w projekcie? Proszę opisać ten wpływ.
5. Jakie efekty pozytywne i negatywne odnotowali Państwo w swoim projekcie? Proszę odnieść się do takich elementów, jak:
- Rozwój dzieci znajdujących się pod Państwa opieką;
 - Zainteresowanie usługami świadczonymi przez Państwa;
 - Zadowolenie i sytuacja życiowa rodziców;
 - Komfort pracy nauczycieli wychowania przedszkolnego.
- Pytanie wyłącznie do podmiotów, które w ramach projektu wspierały kompetencje nauczycieli:*
6. Jakie kompetencje i umiejętności nauczycieli wychowania przedszkolnego zostały wsparte w projekcie? W jakiej formie wspierano te kompetencje i umiejętności?
- W jakim stopniu oraz w jaki sposób wsparcie zaoferowane nauczycielom przełożyło się na jakość ich pracy, a co za tym idzie – na wzrost zadowolenia nauczycieli z pracy reprezentowanej przez Państwa placówki?
7. Proszę opisać obecnie osiągnięte efekty oraz te, które zamierzali Państwo osiągnąć rozpoczynając projekt.
- Jakiego dodatkowego wsparcia oczekiwaliby Państwo, by efekty projektu były jeszcze większe?
 - W jaki sposób to dodatkowe wsparcie mogłoby pomóc w osiągnięciu przez Państwa efektów projektów?
8. Jakie można wskazać dobre praktyki interwencji RPO WD 2014-2020 w zakresie wspierania i rozwoju usług opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci do lat 6?

Panel pytań

9. Jakie skuteczne, niestosowane dotychczas rozwiązania zaobserwowali Państwo w ramach swojego projektu? Proszę opisać te rozwiązania.
10. Jakie przedsięwzięcia w zakresie wsparcia miejsc wychowania przedszkolnego zamierzają Państwo realizować w kolejnych latach? Czy będą to nowe działania, czy kontynuacja tych obecnie podejmowanych?
11. Czy istnieją jakieś kwestie, które nie zostały poruszone w naszej rozmowie, a które są istotne z punktu widzenia realizowanego przez Państwa projektu? Jeśli tak, to proszę o ich przekazanie.

Dziękuję za udział w badaniu!